

JELENTÉS

**A kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok felelősségteljes
és biztonságos kezelését szolgáló közösségi keret létrehozásáról
szóló 2011/70/EURATOM irányelv
végrehajtásáról**

2015. augusztus 19.

Tartalom

A. BEVEZETÉS.....	4
A.1 A kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok kezelése Magyarországon	4
A kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok forrásai	4
A HATÓSÁGI RENDSZER.....	6
A.2 Nemzeti politika és nemzeti keretrendszer	7
A.3 A Jelentés előkészítése, szerkezete és tartalma	8
B. AZ IRÁNYELV RENDELKEZÉSEINEK A VÉGREHAJTÁSA CIKKENKÉNTI BONTÁSBAN	10
B. 1 Általános alapelvek (4. cikk).....	10
B.1.1 (4. cikk (1) bekezdés).....	10
B. 1.2 (4. cikk (2) bekezdés).....	10
B.1.3 (4. cikk (3) bekezdés a-f) pontok).....	11
B.1.4 (4. cikk (4) bekezdés).....	14
B.1.5 (4. cikk (4) bekezdés a) pont).....	15
B.1.6 (4. cikk (4) bekezdés b) pont).....	16
B.1.7 (4. cikk (4) bekezdés c) pont).....	16
B. 2 Nemzeti rendszer (5. cikk).....	17
B.2.1 (5. cikk (1) bekezdés).....	17
B.2.2 (5. cikk (1) bekezdés a) pont).....	20
B.2.3 (5. cikk (1) bekezdés b) pont).....	20
B.2.4 (5. cikk (1) bekezdés c) pont).....	23
B.2.5 (5. cikk (1) bekezdés d) pont).....	26
B.2.6 (5. cikk (1) bekezdés e) pont).....	28
B.2.7 (5. cikk (1) bekezdés f) pont).....	30
B.2.8 (5. cikk (1) bekezdés g) pont).....	32
B.2.9 (5. cikk (1) bekezdés h) pont).....	34

B.2.10 (5. cikk (2) bekezdés).....	35
B.3 Hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság (6. cikk).....	38
B.3.1 (6. cikk (1) bekezdés).....	38
B.3.2 (6. cikk (2) bekezdés).....	41
B.3.3 (6. cikk (3) bekezdés).....	43
B.4 Engedélyesek (7. cikk).....	45
B.4.1 (7. cikk (1) bekezdés).....	45
B.4.2 (7. cikk (2) - (3) bekezdés).....	45
B.4.3 (7. cikk (4) bekezdés).....	50
B.4.4 (7. cikk (5) bekezdés).....	52
B.5 Szaktudás és szakmai képességek (8. cikk)	54
B.6 Pénzügyi források (9. cikk)	60
B.7 Átláthatóság (10. cikk)	62
B.7.1 (10. cikk (1) bekezdés).....	62
B.7.2 (10. cikk (2) bekezdés).....	65
B.8 Nemzeti programok (11. cikk).....	67
B.9 Nemzeti programok tartalma (12. cikk).....	68
1. Melléklet: Rövidítésjegyzék és fogalommagyarázat.....	70
2. Melléklet: A jogszabályok Jegyzéke.....	71

A. BEVEZETÉS

A.1 A kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok kezelése Magyarországon

A kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok forrásai

Magyarországon három nukleáris létesítményben keletkeznek kiégett fűtőelemek:

- az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. által üzemeltetett Paksi Atomerőműben,
- a Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpontja (a továbbiakban: MTA EK) által üzemeltetett Budapesti Kutatóreaktorban
- a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Nukleáris Technikai Intézete (a továbbiakban: BME NTI) által üzemeltetett Oktatóreaktorban.

A Paksi Atomerőmű üzemeltetése során keletkezett nagy aktivitású hulladékot ideiglenesen az atomerőműben, az erre a célra tervezett csőutakban tárolnak. A jövőben az atomerőmű leszerelése is eredményez nagy aktivitású hulladékot. A másik két nukleáris létesítmény leszerelése sokkal kisebb mennyiségben eredményez radioaktív hulladékot, amelyekből nagy aktivitású hulladék várhatóan nem keletkezik.

A Paksi Atomerőmű kiégett fűtőelemei

A Paksi Atomerőmű építéséről és üzemeltetéséről szóló magyar-szovjet kormányközi szerződéshez¹ az 1994-ben csatolt kiegészítő jegyzőkönyv² szerint az atomerőmű teljes élettartamára az orosz fél vállalta, hogy visszafogadja a Magyarországon keletkező kiégett nukleáris fűtőelemeinket, a magyar fél pedig vállalta, hogy a szükséges friss fűtőelemeket kizárólag Oroszországtól vásárolja. A kiégett fűtőelemek eddigi visszaszállítását követően a magyar félnek nem kellett visszavennie az üzemanyag újrafeldolgozásakor keletkező radioaktív hulladékokat és egyéb melléktermékeket.

1989 – 1998 között a kiégett fűtőelemek nagy részét hazánk visszaszállította a Szovjetunióba (később Oroszországba). A kilencvenes években azonban az eredeti megállapodás kikötéseitől eltérően, de jóllehet a nemzetközi gyakorlattal összhangban az orosz fél azt kérte, hogy Magyarország vegye vissza az újrafeldolgozás során keletkező radioaktív hulladékokat és egyéb melléktermékeket. Magyarország viszont nem volt – és jelenleg sem – képes nagy aktivitású, vagy hosszú élettartamú radioaktív hulladék végleges elhelyezésére.

Ez volt az oka annak, hogy 1993-ban megkezdődött a kiégett fűtőelemek (kazetták) átmeneti tárolójának (a továbbiakban: KKÁT) engedélyeztetése és építése. Az atomerőmű a GEC Alstom angol céget bízta meg moduláris típusú száraz tároló megépítésével. Az ilyen típusú tároló kialakítás és tárolási technológia egyik előnye, hogy a tároló kamrák száma moduláris rendszerben növelhető. A létesítmény jelenlegi kiépítése a nyugati oldalon tizenhat, egyenként 450, míg a keleti oldalon négy, egyenként 527 tárolási pozíciót biztosító kamrát tartalmaz. A kiégett fűtőelemek átmeneti tárolására szolgáló létesítmény 50 évre oldja meg a kazetták tárolását Magyarországon.

¹ A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya között atomerőműnek a Magyar Köztársaságban történő létesítésében való együttműködésről

² Jegyzőkönyv a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya között atomerőműnek a Magyar Köztársaságban történő létesítésében való együttműködésről szóló egyezményhez

A KKÁT telephelye a Paksi Atomerőmű telephelyének közvetlen szomszédságában van, Paks városától 5 km-re, délre.

Budapesti Kutatóreaktor

A Budapesti Kutatóreaktor kiégett fűtőelemeinek tárolása korábban nedves tárolóban történt. Ha azonban a tárolási idő hosszú, a semleges gázatmoszférában történő száraz tárolás előnyösebb. A kutatóreaktor üzemeltetője ezért - az Országos Atomenergia Hivatallal (a továbbiakban: OAH) egyeztetve - elhatározta, hogy módosítja a tárolási körülményeket. Az új koncepció szerint a tárolt fűtőelemeket tokba helyezték, és nitrogénatmoszférában tárolták. Jelenleg - a kiégett fűtőelemeknek az Oroszországi Föderációba való visszaszállítását követően - a tároló üres (lásd B.1.2).

Oktatóreaktor

Az Oktatóreaktor jelenleg is az üzemeltetés indulásakor és a rekonstrukció során 1980-ban berakott fűtőelemekkel üzemel. A reaktorban a fűtőelemek kiégésének üteme – a gondosan tervezett, csak a hallgatói gyakorlatokhoz és kutatási feladatokhoz szükséges mértékű üzemeltetés és a kis maximális teljesítmény miatt – lassú. A vizsgálatok szerint az üzemanyag burkolatának állapota jó (megfelel a követelményeknek), így a reaktor még több évig üzemeltethető üzemanyag-csere nélkül.

A kis és közepes aktivitású hulladékok mennyisége és tárolása

A kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezését Magyarország két üzemelő radioaktív hulladéktároló létesítményben biztosítja.

1. Az **atomerőművi eredetű** radioaktív hulladékok a Bábaapátiban létesített, a Nemzeti Radioaktív hulladék-tárolóba (a továbbiakban: NRHT) kerülnek. E tároló felszín alatti, de nem mélységi geológiai formációban kialakított tároló, amelyben az atomerőművi eredetű, rövid élettartamú, kis és közepes aktivitású, szilárd vagy szilárdított radioaktív hulladékok kerülnek végleges elhelyezésére. A tároló felszínén található technológiai épületében történik a radioaktív hulladékok végleges elhelyezésre történő előkészítése, és a felszín alatt tároló-kamra szolgál a hulladékcsomagok végleges elhelyezésére.
2. Az **intézményi (nem atomerőművi) eredetű** radioaktív hulladékok fogadását, majd átmeneti tárolását, illetve végleges elhelyezését a Püspökszilágyban lévő Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (a továbbiakban: RHFT) biztosítja. E tároló alapvetően a rövid élettartamú kis és közepes aktivitású hulladékok végleges elhelyezését szolgálja. Azok a hulladékok, melyek nem felelnek meg a hulladék elhelyezési kritériumoknak, átmeneti tárolásra kerülnek a létesítményben mindaddig, amíg végleges elhelyezésük egy hazai mélygeológiai tárolóban nem lesz biztosítva.

A Magyarországon üzemelő radioaktív hulladék-tárolókat a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (a továbbiakban: RHK Kft.) üzemelteti.

A nem atomerőművi hulladéktermelőknél átmenetileg tárolt radioaktív hulladék mennyisége elhanyagolható a teljes országos készlethez képest.

Elhasznált zárt sugárforrások

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet szerint, a biztonság érvényesítése érdekében, a radioaktív anyagokkal, így a zárt radioaktív sugárforrásokkal kapcsolatos minden művelet engedélyköteles. Az összes zárt radioaktív forrást regisztrálni kell az OAH által működtetett központi nyilvántartásban³. A nyilvántartási rendszert 2010-ben az OAH-t felügyelő miniszter rendelettel újraszabályozta⁴. Az új, egységes számítógépes helyi és központi nyilvántartási rendszer a rendszeres elektronikus készletváltó és leltárjelentések, valamint a sugárforrásokat egyedileg azonosító, a műszaki paramétereket és a tulajdonost is feltüntető hatósági bizonyítvány bevezetésével jelentősen szigorította és hatékonyabbá tette a sugárforrások hatósági felügyeletét.

A rendelet által bevezetett egyik lényegi változás a radioaktív hulladékokra vonatkozó speciális szabályozás. Ennek része, hogy a hulladékká minősített, elhasznált zárt sugárforrásokra a többi zárt sugárforrásra vonatkozóval azonos, szigorú nyomkövetést lehetővé tevő nyilvántartási előírások vonatkoznak.

A jogszabályok előírják, hogy a már nem használatos radioaktív forrásokat tárolóban kell elhelyezni. A nyilvántartási rendszer által előírt jelentési kötelezettségek lehetővé teszik, hogy az OAH információt kapjon arról, ha egy sugárforrást hosszabb időn keresztül nem használnak. Az elhasznált források elhelyezésére a püspökszilágyi RHFT szolgál. Ebben a tárolóban elegendő hely és megfelelő infrastruktúra áll rendelkezésre az elhasznált források biztonságos kezelésére.

Magyarországon a gyártók kötelezik magukat, hogy ha a felhasználó kéri, az általuk gyártott radioaktív forrásokat visszaveszik akár országon belüli, akár külföldi felhasználóktól. Ezeket a forrásokat vagy újra hasznosítják, vagy elhelyezik a püspökszilágyi RHFT-ben.

A HATÓSÁGI RENDSZER

Az Országos Atomenergia Hivatal

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvényben (a továbbiakban: Atomtörvény) definiált nukleáris létesítmények esetében, így – többek között – a kiégett fűtőelemeket kezelő létesítmények esetében is az OAH a hatáskörrel és az egész országra kiterjedő illetékességgel rendelkező hatóság.

Az OAH az atomenergia békés célú alkalmazása területén a Kormány irányításával működő, önálló feladattal és hatósági jogkörrel rendelkező, szervezetileg és gazdaságilag független központi közigazgatási szerv. Felügyeletét a miniszterelnök által kijelölt miniszter – jelenleg a nemzeti fejlesztési miniszter – látja el.

Az OAH hatáskörébe tartozik:

- a nukleáris létesítmények és radioaktív hulladék átmeneti és végleges tárolói nukleáris biztonsági engedélyezése (létesítmény, rendszer és rendszerelem szinten) és ellenőrzése;

3 melyet a radioaktív anyagok központi és helyi nyilvántartásának rendjéről szóló 33/2004. (VI.28.) BM rendelet hozott létre

4 melyet a radioaktív anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének rendjéről, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatásról szóló 11/2010. (II.4.) KHEM rendelet írt elő

- a nukleáris létesítmények, a radioaktív hulladékok átmeneti és végleges tárolói, valamint a nukleáris anyag, radioaktív sugárforrás és radioaktív hulladék fizikai védelmi rendszere kialakításának, üzemeltetésének, valamint módosításának hatósági engedélyezése és ellenőrzése,
- a radioaktív sugárforrások és hulladékok nyilvántartása és ellenőrzése, ezek szállításának és csomagolásának engedélyezése,
- a nukleáris export és import engedélyezési eljárásban a szakhatósági állásfoglalás kialakítása,
- az atomenergia alkalmazásának biztonságával összefüggő kutatás-fejlesztés értékelése és összehangolása,
- a nukleárisbaleset-elhárítással kapcsolatos, hatáskörébe tartozó feladatok ellátása,
- a nukleáris létesítmények balesetelhárítási intézkedési terveinek jóváhagyása és a nemzetközi kapcsolattartás.

Az Atomtörvénynek {8.§ (7)} megfelelően az OAH munkáját Tudományos Tanács is támogatja, amelynek tagjai országosan elismert szaktekintélyek. A Tudományos Tanács a korszerű tudományos eredmények figyelembevételével állást foglal a nukleáris biztonsággal, a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásával, a sugárvédelemmel és a nukleárisbaleset-elhárítással összefüggő legfontosabb elvi és kutatási-fejlesztési kérdésekben.

Az egészségügyi államigazgatási szervek

A sugáregészségüggyel kapcsolatos feladatokat (a dolgozók és a lakosság sugárvédelme, a közegészségügyi és sugáregészségügyi vonatkozású feladatok) a területileg illetékes fővárosi vagy megyei Kormányhivatalok Népegészségügyi Szakigazgatási Szervei keretén belül működő Sugáregészségügyi Decentrumok (a továbbiakban: SD) és az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatala (a továbbiakban: ÁNTSZ OTH) látják el az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról, a népegészségügyi szakigazgatási feladatok ellátásáról, valamint a gyógyszerészeti államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 323/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet és számos miniszteri rendelet szerint. Ezek vonatkoznak a kiégett fűtőelemeket kezelő létesítményre is.

Az országos szakmai és hatósági szerv, az ÁNTSZ OTH a sugárvédelmi szabályzatnak, a kiemelt létesítmények sugáregészségügyi részlegeinek az engedélyező hatósága, amely részt vesz a nukleáris biztonsági engedélyezési folyamatban is, mint a sugáregészségügyi kérdések szakhatósága. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat egyik intézete - az Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet (a továbbiakban: OSSKI) - személyi dozimetriai szolgálatot tart fenn (ide tartozik a kötelező hatósági személyi doziméterek kiértékelése és az országos személyi dozimetriai nyilvántartás kezelése). A Tolna Megyei SD-nek felhatalmazása van, hogy ellenőrizze (helyszíni szemlék útján is) a sugáregészségügyi szabályok és előírások betartását a kiégett fűtőelemek kezelése során.

A.2 Nemzeti politika és nemzeti keretrendszer

A kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó nemzeti politika (a továbbiakban: nemzeti politika) elsődleges célja megfogalmazni a radioaktív hulladék és a kiégett üzemanyag kezelésével kapcsolatos elvárásokat (alapelveket), amelyek

biztosítják az emberi egészség és a környezet védelmét az ionizáló sugárzás káros hatásaival szemben, továbbá garantálják, hogy ne háruljon az indokolhatónál súlyosabb teher a jövő generációjára.

A nemzeti politika a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék-kezelésére vonatkozó alapelveket, szakpolitikát tartalmazza, melyet az Országgyűlés 21/2015. (V. 4.) OGY határozatával 2015 áprilisában fogadott el.

A nemzeti politika az országban keletkezett és keletkező összes radioaktív hulladéokra és kiégett üzemanyagra egyaránt kiterjed, azok keletkezésétől a végső elhelyezésig, figyelembe véve a nukleáris létesítmények leszerelését is.

A nemzeti politika alapot biztosít a nemzeti program elkészítéséhez is. A nemzeti program a nemzeti politika céljainak végrehajtását mutatja be a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének a keletkezéstől a végleges elhelyezésig tartó valamennyi szakaszára és a nukleáris létesítmény leszerelésére kiterjedően. A nemzeti programot az Atomtörvény értelmében a Kormány hagyja jóvá, melynek peremfeltételeit a nemzeti politika és az évente felülvizsgálta, a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból (a továbbiakban: KNPA) finanszírozott tevékenységek közép- és hosszú távú terve határozza meg.

A nemzeti politika és a nemzeti program ötévenkénti felülvizsgálata előkészítéséről a kijelölt szerv - jelenleg a RHK Kft. - javaslata alapján a miniszter gondoskodik. A nemzeti politika és a nemzeti program felülvizsgálatára szükség esetén hamarabb is sor kerülhet, ha azt új körülmények fellépése, a műszaki tudományos fejlődés vagy a nemzeti program végrehajtása során valamely műszaki projekt előrehaladása indokolttá teszi.

A.3 A Jelentés előkészítése, szerkezete és tartalma

A kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok felelősségteljes és biztonságos kezelését szolgáló közösségi keret létrehozásáról szóló, 2011. július 19-i 2011/70/EURATOM irányelvet (a továbbiakban: Irányelv) 2011. augusztus 2-án hirdették ki az Európai Unió Hivatalos Lapjában, és a közzétételét követő 20. napon lépett hatályba. Az Irányelv 14. cikk (1) bekezdése által meghatározott kötelezettség teljesítése érdekében a tagállamoknak az Irányelv egyes cikkeinek végrehajtásáról jelentést (a továbbiakban: Jelentés) kell készíteni és benyújtani az Európai Bizottság részére, első alkalommal 2015. augusztus 23-ig, majd ezt követően háromévenként.

E Jelentést az OAH, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM), az RHK Kft., az OSSKI, az MVM Paksi Atomerőmű Zrt., a Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpont és a BME Nukleáris Technikai Intézet bevonásával állította össze, az Országos Atomenergia Hivatal nukleáris energiával kapcsolatos európai uniós, valamint nemzetközi kötelezettségekkel összefüggő feladatköréről, az Országos Atomenergia Hivatal hatósági eljárásaiban közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, a kiszabható bírság mértékéről, valamint az Országos Atomenergia Hivatal munkáját segítő tudományos tanácsról szóló 112/2011. (VII. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 112/2011. Korm. rend.) 1. § (1) bekezdésének m) pontjában foglalt feladata alapján.

A Jelentés formájára és szerkezetére vonatkozó, az Európai Nukleáris Biztonsági Hatóságok Csoportja (European Nuclear Regulators Group – ENSREG) által készített útmutatónak (ENSREG Guidelines regarding Member States Reports as required under Article 14.1 of COUNCIL DIRECTIVE 2011/70/EURATOM of 19 July 2011 establishing a

Community framework for the responsible and safe management of spent fuel and radioactive waste) megfelelően e Jelentés két fejezetből áll.

Az A. fejezet a Jelentés bevezetése, amelyben azonosításra és röviden bemutatásra kerültek azon magyarországi tevékenységek, amelyek során kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok keletkezhetnek, valamint ezek biztonságos kezelésére szolgáló létesítmények, továbbá a hatósági rendszer. Ezen kívül e fejezet ismerteti a kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékokkal kapcsolatos általános politikát és a Jelentés előkészítésére, szerkezetére, tartalmára vonatkozó főbb jellemzőket.

A B. fejezet az Irányelv cikkeinek sorrendjében bemutatja az azokban foglalt kötelezettségek hazai jogszabályokban való megjelenését és tényleges teljesítésüket.

A Jelentés tartalmát tekintve a nemzeti politikán és a nemzeti programon kívül a következő dokumentumokban foglaltakon alapul:

- a kiégett fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról szóló közös egyezmény keretében készült Ötödik Nemzeti Jelentés;
- a nukleáris biztonsági egyezmény keretében készült Hatodik Nemzeti Jelentés;
- az atomenergia 2014. évi hazai alkalmazásának biztonságára vonatkozó, az Országgyűlésnek szóló jelentés.

A felsoroltakon kívül e Jelentés összeállításánál figyelembe vettük a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (a továbbiakban: NAÜ) által végzett integrált hatósági felülvizsgálat (IRRS) előkészítéseként összeállított önértékelés és a felülvizsgálat eredményeként tett megállapításokat is.

A Jelentés a 2014. december 31-én fennálló magyarországi állapotot tükrözi, mivel a hatósági rendszerben számos változás következett be és a változások azóta is tartanak. Ezekről a Jelentés vonatkozó részeiben említést is teszünk.

B. AZ IRÁNYELV RENDELKEZÉSEINEK A VÉGREHAJTÁSA CIKKENKÉNTI BONTÁSBAN

B. 1 Általános alapelvek (4. cikk)

B.1.1 (4. cikk (1) bekezdés)

4. cikk (1)

A tagállamok a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozóan nemzeti politikákat dolgoznak ki és tartanak fenn. A 2. cikk (3) bekezdésének sérelme nélkül a területükön keletkező kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatban a végső felelősség a tagállamokat terheli.

Magyarország 2015-ben a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozóan nemzeti politikát dolgozott ki {lásd A.2, 5.cikk (1) a)}. A nemzeti program stratégiai környezeti vizsgálattal kiegészített változatának az előkészítése folyamatban van, munkapéldánya az Irányelvben előírt határidőig megküldésre kerül az Európai Bizottságnak. Az Atomtörvény 5/A. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a Magyarországon keletkező kiégett üzemanyag és radioaktív hulladék kezelésével kapcsolatban a végső felelősség a magyar államot terheli, kivéve a használaton kívüli zárt sugárforrást, ha azt az értékesítőhöz vagy a gyártóhoz visszashállították, valamint a kutatóreaktor kiégett üzemanyagát, ha olyan országba szállították, ahol kutatóreaktorban használatos üzemanyagot értékesítenek vagy gyártanak, figyelembe véve az alkalmazandó nemzetközi megállapodásokat.

B. 1.2 (4. cikk (2) bekezdés)

4. cikk (2)

A radioaktív hulladékoknak és a kiégett fűtőelemeknek feldolgozás vagy újrafeldolgozás céljából valamely tagállamba vagy harmadik országba történő szállítása esetén is a radioaktív anyagokat küldő állam viseli a végső felelősséget ezen anyagok biztonságos és felelősségteljes végleges elhelyezéséért, a melléktermékként termelődő hulladékot is beleértve.

Az Atomtörvény 5/A. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a kiégett üzemanyagok és a radioaktív hulladékok feldolgozás vagy újrafeldolgozás céljából Magyarországról az Európai Unió valamely tagállamába vagy harmadik országba történő szállítása esetén a magyar állam viseli a végső felelősséget ezen anyagok biztonságos, végleges elhelyezéséért, a melléktermékként termelődő hulladékot is beleértve.

Az Országgyűlés által elfogadott nemzeti politika rögzíti továbbá, hogy az energetikai reaktorok üzemanyagciklus-zárásával kapcsolatban ma még nem szükséges végső döntést hozni, viszont azt rögzíteni kell, hogy mélységi geológiai tárolóra az országnak az üzemanyagciklus-zárás módjától függetlenül szüksége van. Az üzemanyagciklus zárása területén a hazai és nemzetközi változásokat figyelemmel kell kísérni, szükség esetén be kell azokat építeni a cikluszárás politikába, és ezzel egyidejűleg előre kell haladni a mélységi geológiai tároló telephelyének kiválasztásában.

B.1.3 (4. cikk (3) bekezdés a-f) pontok)

(3) A nemzeti politikáknak az alábbi elvek mindegyikén kell alapulniuk:

- a) a radioaktív hulladékok keletkezését – megfelelő tervezési intézkedésekkel, valamint üzemeltetési és leszerelési eljárással, többek között az anyagok újrahasznosítása és újrafelhasználása révén – aktivitás és mennyiség tekintetében egyaránt a reálisan megvalósítható lehető legalacsonyabb szinten kell tartani;
- b) figyelembe kell venni a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok keletkezésének és kezelésének valamennyi lépése közötti összefüggéseket;
- c) a kiégett fűtőelemeket és a radioaktív hulladékokat biztonságosan kell kezelni hosszú távon is, a passzív biztonság szempontjainak a figyelembevételével;
- d) az intézkedéseket fokozatos megközelítést követve kell végrehajtani;
- e) a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének költségeit azoknak kell viselniük, akiknél ezek az anyagok keletkeznek;
- f) a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének valamennyi szakaszában tényeken alapuló és dokumentált döntéshozatali eljárást kell alkalmazni;

Az Atomtörvény 5/B. § (5) bekezdésében rögzíti, hogy „A nemzeti politika kidolgozása során az alábbi elveket kell érvényesíteni:

- a) a radioaktív hulladék keletkezését - megfelelő tervezési intézkedésekkel, valamint üzemeltetési és leszerelési eljárással, így különösen a nukleáris és a más radioaktív anyagok újrahasznosítása és újrafelhasználása révén - aktivitás és mennyiség tekintetében egyaránt az ésszerűen megvalósítható lehető legalacsonyabb szinten kell tartani,
- b) figyelembe kell venni a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék keletkezésének és kezelésének valamennyi lépése közötti összefüggéseket,
- c) a kiégett üzemanyagot és a radioaktív hulladékot biztonságosan kell kezelni hosszú távon is, a passzív biztonság szempontjainak a figyelembevételével,
- d) az intézkedéseket a fokozatosság elve alapján kell végrehajtani,
- e) a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének költségeit annak kell viselnie, akinél ezek az anyagok keletkeznek, továbbá
- f) a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének valamennyi szakaszában tényeken alapuló és dokumentált döntéshozatali eljárást kell alkalmazni.”

Az Országgyűlés 2015. áprilisában elfogadta a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének **nemzeti politikájáról** szóló 21/2015. (V. 4.) OGY határozatot.

A nemzeti politika legfontosabb tartalmi elemei a tárgykört szabályozó jogszabályokban, az atomenergia alkalmazási körében eljáró hatóságok és az atomenergia alkalmazóinak a gyakorlatában már a nemzeti politika országgyűlés általi elfogadása előtt is jelen volt. Az atomenergia békés célú alkalmazásának hazai hatályos jogi szabályozása összhangban van a vonatkozó európai uniós és nemzetközi előírásokkal, továbbá Magyarország maradéktalanul teljesíti az ezekből eredő kötelezettségeket.

A nemzeti politika és annak felülvizsgálata előkészítéséről az OAH felügyeletét ellátó miniszter gondoskodik.

A radioaktív hulladékokkal és a kiégett üzemanyaggal kapcsolatos egyes feladatokat ellátó szerv kijelöléséről, tevékenységéről és annak pénzügyi forrásáról szóló 215/2013. (VI. 21.) Korm. rendeletben foglaltak szerint az RHK Kft. készítette elő a radioaktív hulladék és a kiégett üzemanyag kezelésére vonatkozó nemzeti politika

tervezetét, valamint feladata továbbá a nemzeti politika szakmai felülvizsgálatának elvégzése.

A kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésével kapcsolatos tennivalókat a KNPA-ból finanszírozott tevékenységek közép- és hosszú távú tervei foglalják össze. A tervek a Paksi Atomerőmű négy üzemelő blokkját és azok üzemidő-hosszabbítását, továbbá az egyéb hazai nukleáris létesítményeket is figyelembe véve tartalmazzák a folyamatban lévő programokat és az elvégzendő feladatokat a radioaktív hulladék-tárolók lezárásáig.

A 2014. évi II. törvény alapján a Paksi Atomerőmű telephelyén két új atomerőművi blokk létesül, amelyek üzemeltetése során kiégett üzemanyag és radioaktív hulladék képződik, a létesítmény leszerelése pedig további radioaktív hulladék keletkezésével jár. Így, a nemzeti politika bemutatja azokat a követelményeket, amelyeket érvényesíteni kell az új atomerőművi blokkok kiégett üzemanyagának és radioaktív hulladékainak elhelyezése, valamint leszerelésének tervezése során, továbbá kitér arra is, hogyan kell ezeket a tevékenységeket beilleszteni a már elindult – az eddigi tervekben figyelembe vett – programokba.

A nemzeti politika (és az azt megvalósító nemzeti program) keretében végzett tevékenységek pénzügyi fedezetét az Atomtörvény által létrehozott elkülönített állami pénzalap, a KNPA biztosítja. A kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének költségeire (ezen belül a radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére, valamint a kiégett üzemanyag átmeneti tárolására és a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárására, továbbá a nukleáris létesítmények leszerelésére) az engedélyesek, valamint a költségvetés az Atomtörvényben meghatározott módon teljesítenek befizetéseket KNPA-ba 1998 óta, melyre vonatkozó előírásokat az Atomtörvény határozza meg (lásd az 5. cikk (1) bekezdés h) pontjánál írtakat).

Az új atomerőművi blokkok vonatkozásában a radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére, valamint a kiégett üzemanyag átmeneti tárolására és a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárására, továbbá a blokkok leszerelésére vonatkozó hosszú távú programokat és költségbecsléseket – a meglévő létesítményeket is figyelembe véve – kell kidolgozni, amely alapján a leendő engedélyesnek a KNPA-ba történő befizetést az első blokk üzembe helyezését követő évben meg kell kezdenie.

A nemzeti politika az atomenergetikai szakterületen **három fő politikát** fogalmaz meg:

1. Az üzemanyagciklus zárási politikája

A kiégett üzemanyagok forrása hazánkban a Paksi Atomerőmű, az Oktatóreaktor, illetve a Budapesti Kutatóreaktor. A jövőben a kiégett üzemanyag mennyiségének növekedéséhez fog hozzájárulni a paksi telephelyen létesülő két új atomerőművi blokk is.

Az üzemanyagciklus zárása kapcsán ma alapvetően két irányvonal létezik:

- nyílt üzemanyagciklus,
- újrafeldolgozás (reprocessálás).

Magyarországon a Paksi Atomerőműben keletkező kiégett üzemanyagot – a pihentető medencéből történő eltávolítás után a KKÁT-ba szállítják, ahol azt további ötven évig biztonságosan tárolják. Ennek a létesítménynek az engedélyese a RHK Kft.

A kiégett üzemanyag több évtizedes átmeneti tárolása abból a szempontból is fontos, hogy több évtizedes kutatási és létesítési folyamat szükséges ahhoz, hogy Magyarországon a kiégett üzemanyag vagy az újrafeldolgozás során keletkező nagy

aktivitású és hosszú élettartamú radioaktív hulladék elhelyezéséhez elengedhetetlenül szükséges mélységi geológiai tároló megvalósuljon, amelynek szükségességét nemzeti politika is tartalmazza. Az ezzel kapcsolatosan meghozandó döntés során, annak megalapozottsága érdekében, a „mérlegelve haladj előre” elv kerül alkalmazásra. Ez az elv azt jelenti, hogy az üzemanyagciklus zárására a nyílt üzemanyagciklus - azaz az atomerőművi eredetű kiégett üzemanyag közvetlen hazai elhelyezése - mint referencia-forгатókönyv kerül meghatározásra, amely a vonatkozó költségbecslések alapját képezi a jelenleg üzemelő négy blokk esetében.

Az üzemanyagciklus zárása területén a hazai és nemzetközi változásokat figyelemmel kell kísérni, szükség esetén be kell azokat építeni a cikluszárási politikába, és ezzel egyidejűleg előre kell haladni a mélységi geológiai tároló telephelyének kiválasztásában. A nukleárisüzemanyag-ciklus lezárása esetében a megoldás optimalizálását a hat blokk üzeme során keletkező kiégett üzemanyag kérdéseit együtt kezelve célszerű elvégezni. Az üzemanyagciklus zárásának politikája a hazai, nem atomerőművi eredetű kiégett üzemanyagot illetően az, hogy hazánk él az Oroszországba való visszaszállítás lehetőségével.

2. A radioaktív hulladék elhelyezésének politikája

A hazánkban keletkező kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék végleges elhelyezését Magyarországon létesített radioaktív hulladék-tárolóban kell megvalósítani. A nagy aktivitású radioaktív hulladék, illetve a hosszú élettartamú kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék elhelyezésére a nemzetközi konszenzust elfogadva mélységi geológiai hulladéktárolókban kerül sor.

A nagy aktivitású radioaktív, illetve a hosszú élettartamú kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok elhelyezését Magyarországon egy stabil, mélységi geológiai formációban kialakítandó tárolóban kell megoldani. Ezért e hulladék elhelyezésére alkalmas tároló telephelyének kiválasztása tárgyában évek óta folynak felszíni kutatások a Nyugat-Mecsek térségében.

Az egységes nemzetközi álláspont szerint egy ilyen tároló felhasználható a kiégett üzemanyag közvetlen elhelyezésére, de alkalmas a kiégett üzemanyag feldolgozása során keletkezett hulladékok befogadására is annak függvényében, hogy milyen üzemanyagciklus-zárási politika kiválasztására kerül sor. Ezen a ponton a radioaktív hulladék elhelyezésének politikája összekapcsolódik az üzemanyagciklus-zárás politikájával. A mélységi geológiai radioaktív hulladék-tárolót úgy kell megtervezni és kialakítani, hogy abban együttesen elhelyezhető legyen a nagy aktivitású és a hosszú élettartamú kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék és a kiégett üzemanyag is.

3. A nukleáris létesítmények leszerelése és leszerelési politikája

A nukleáris létesítmények leszerelése és lebontása radioaktív hulladék keletkezésével jár együtt. A nukleáris létesítmények leszereléséért és a leszerelés során keletkező radioaktív hulladékok elhelyezéséért felelős szerv – az Atomtörvény értelmében – a RHK Kft.

Az engedélyesek a nukleáris létesítmények leszerelési tervének rendszeres felülvizsgálata és szükség szerinti aktualizálása által kötelesek biztosítani, hogy azok kövessék a nukleáris biztonsági hatósági követelmények változását és a technológia fejlődését.

B.1.4 (4. cikk (4) bekezdés)

4. cikk (4)

A radioaktív hulladékot abban a tagállamban kell véglegesen elhelyezni, amelyikben az keletkezett, kivéve, ha a szállítás időpontjában az érintett tagállam és egy másik tagállam vagy egy harmadik ország között – a 2006/117/Euratom rendelet 16. cikkének (2) bekezdésével összhangban a Bizottság által meghatározott kritériumok figyelembevételével – hatályba lépett olyan megállapodás, amely egyikük végleges elhelyezésre szolgáló létesítményének használatára vonatkozik.

Az Atomtörvény 5/A. § (3) bekezdése rögzíti hogy a Magyarországon keletkezett radioaktív hulladékot Magyarországon kell véglegesen elhelyezni, kivéve ha a szállítás időpontjában a végleges elhelyezést vállaló országgal - a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek szállításának felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló, 2006. november 20-i 2006/117/Euratom tanácsi irányelv 16. cikk (2) bekezdésével összhangban az Európai Bizottság által meghatározott kritériumok figyelembevételével - hatályban van olyan megállapodás, amely szerint a Magyarországon keletkezett radioaktív hulladék az érintett ország radioaktív hulladék-tárolójába szállítható végleges elhelyezés céljából.

Példa: A kiégett fűtőkötegek visszaszállítása az MTA EK-tól

A Budapesti Kutatóreaktor kiégett fűtőkötegeinek visszaszállítása a gyártó országába, azaz Oroszországba két ütemben történt. Az első ütemre 2008 szeptemberében került sor, amikor a 2005 előtt kiégetett fűtőkötegeket szállították el, ezek részben 10% dúsítású EK-10 típusú fűtőkötegek voltak, részben 36% dúsítású VVR-SM típusúak. A második ütem három menetből állt, ezekre 2013 októberében és novemberében került sor, ekkor kizárólag 36% dúsítású VVR-SM típusú fűtőkötegeket szállítottak el. Ezután Magyarországon nem maradt nagydúsítású urán, mert a feleslegessé vált friss fűtőkötegeket is elszállították 2009-ben és 2012-ben. A nagydúsítású friss fűtőkötegek urántartalmával megegyező urántartalmú kisdúsítású fűtőkötegeket kaptunk cserébe.

A visszaszállítás alapja két kormányközi szerződés volt, az Egyesült Államok és Magyarország illetve Oroszország és Magyarország között. Ezekre a nemzetközi szerződésekre úgy kerülhetett sor, hogy az Egyesült Államok kormánya megegyezett Oroszország kormányaival az orosz eredetű nagydúsítású fűtőkötegek Oroszországba történő visszaszállításáról, majd felkérte az érintett kormányokat a programban való részvételre. Magyarország kormánya a többihez hasonlóan eleget tett a felkérésnek. Az amerikai fél vállalta a szállítás valamennyi költségét a járulékos költségekkel együtt (pl. átrakóhely építése), továbbá a reprocessálás valamint a keletkezett nagyaktivitású radioaktív hulladék húszévi tárolásának költségeit. A kisdúsítású kiégett fűtőkötegeknek a többivel együtt történő szállítása lehetséges volt, ennek költségei természetesen a magyar felet terheltek. Az orosz fél vállalta a nagyaktivitású radioaktív hulladék végleges elhelyezését, ennek költsége szintén a magyar felet terhelte.

Az orosz féllel kötött szállítási szerződés szerint ők vállalták a szállítás Oroszországban szükséges valamennyi engedélyének beszerzését, a kiégett üzemanyag befogadását, reprocessálását, a hasadóanyag békés célú felhasználást, a nagyaktivitású radioaktív hulladék elhelyezését, mindezt környezetbarát módon, ezért az egészre vonatkozóan részletes ökológiai tanulmányt készítettek, ami tartalmazta a terület károsodásának helyreállítását is.

A szállítások tervezésének első fázisában meg kellett szerezni a szállítókonténer engedélyét valamennyi ország hatóságaitól, amelyeken a szállítmány áthalad.

Magyarországon szükség volt export engedélyre, szállítási engedélyre, fizikai védelmi tervre, balesetelhárítási tervre, környezeti hatástanulmányra. Az ESA hozzájárulását is kérni kellett, hiszen formálisan ők az összes európai nukleáris üzemanyag tulajdonosai, valamint értesíteni kellett az EURATOM és a NAÜ safeguards illetékeseit is. A tranzit országok tekintetében további engedélyek voltak szükségesek, ezek mennyisége és minősége országonként nagyon különböző. A legolcsóbb és legegyszerűbb szállítási útvonal Ukrajnán át vezet, ám ennek használatát lehetetlenné tette az, hogy a szükséges tranzit engedély parlamenti jóváhagyása csak nyolc év alatt történt meg (a szállítás befejezése után), ezért az első szállítmány Szlovénián majd a tengeren át történt. A második szállításra azért került sor légi úton, mert így tranzit ország nem lévén, tranzit engedélyek sem kellettek. A légi szállítás lényegesen gyorsabb minden más szállítási módnál, ami azért is előnyös, mert így könnyebb a nem kívánatos nyilvánosság elkerülése.

B.1.5 (4. cikk (4) bekezdés a) pont)

4. cikk (4)

A harmadik országokba irányuló szállítást megelőzően az exportáló tagállam értesíti a Bizottságot az ilyen megállapodás tartalmáról, valamint ésszerű intézkedéseket hoz annak érdekében, hogy meggyőződjön az alábbiakról:

a)

a célország a kiegészítő fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó megállapodást kötött az Európai Atomenergia-közösséggel, vagy részes fele a kiegészítő fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról szóló közös egyezménynek (a továbbiakban: közös egyezmény);

Az Atv. 5/A. § (4) bekezdés a) pontja rögzíti, hogy a harmadik országba irányuló szállítást megelőzően Magyarország értesíti az Európai Bizottságot a megállapodás tartalmáról, valamint a lehető legteljesebb mértékben meggyőződik arról, hogy a célország a kiegészítő üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésére vonatkozó megállapodást kötött az Európai Atomenergia-közösséggel, vagy részes fele a kiegészítő fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról szóló közös egyezménynek.

B.1.6 (4. cikk (4) bekezdés b) pont)

4. cikk (4) b)

a célország a radioaktív hulladékok kezelésére és végleges elhelyezésére vonatkozóan rendelkezik olyan programokkal, melyek magas szintű biztonsági céljai egyenértékűek az ezen irányelvben meghatározott célokkal; és

Az Atv. 5/A. § (4) bekezdés b) pontja rögzíti, hogy a harmadik országba irányuló szállítást megelőzően Magyarország a lehető legteljesebb mértékben meggyőződik arról, hogy a radioaktív hulladék kezelésére és végleges elhelyezésére vonatkozóan rendelkezik olyan programokkal, melyek magas szintű biztonsági céljai egyenértékűek az Atomtörvényben meghatározott célokkal.

B.1.7 (4. cikk (4) bekezdés c) pont)

4. cikk (4) c)

a célország végleges elhelyezésre szolgáló létesítményét a szállítandó radioaktív hulladékokra engedélyezték, már a szállítást megelőzően is üzemeltették, és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó programjaikban meghatározott követelmények szerint irányítják.

Az Atv. 5/A. § (4) bekezdés c) pontja rögzíti, hogy a harmadik országba irányuló szállítást megelőzően Magyarország értesíti az Európai Bizottságot a megállapodás tartalmáról, valamint a lehető legteljesebb mértékben meggyőződik arról, hogy radioaktív hulladék-tárolójának üzemeltetését a szállítandó radioaktív hulladékokra engedélyezték, már a szállítást megelőzően is üzemeltették, és a radioaktív hulladék kezelésére és végleges elhelyezésére vonatkozó programban meghatározott követelmények szerint irányítják.

B. 2 Nemzeti rendszer (5. cikk)

B.2.1 (5. cikk (1) bekezdés)

5. cikk (1)

A tagállamok a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozóan olyan nemzeti jogalkotási, szabályozási és szervezeti rendszert (a továbbiakban: nemzeti rendszer) hoznak létre és tartanak fenn, amely megállapítja a hatásköröket és rendelkezik az érintett hatáskörrel rendelkező szervek közötti koordinációról. A nemzeti rendszer az alábbiak mindegyikéről rendelkezik:

A magyar Országgyűlés 1996 decemberében fogadta el az Atomtörvényt, amely 1997. június 1-jén lépett hatályba. A törvény megalkotásánál a NAÜ szabályzatai és irányelvei szolgáltak alapul, figyelemmel az Európai Unió, valamint az OECD Nukleáris Energia Ügynökség ajánlásaira is.

Az Atomtörvény főbb jellemzői a következők:

- deklarálja a biztonság elsődlegességét;
- kimondja, hogy az atomenergia biztonságos alkalmazásának irányítása és felügyelete a Kormány feladata, a Kormány az OAH és az érintett miniszterek útján gondoskodik e feladatok ellátásáról;
- deklarálja, hogy a Magyarországon keletkező kiégett üzemanyag és radioaktív hulladék kezelésével kapcsolatban – speciális kivételektől eltekintve - a végső felelősség a magyar államot terheli;
- kimondja, hogy a Magyarországon keletkezett radioaktív hulladékot - néhány kivételtől eltekintve - Magyarországon kell véglegesen elhelyezni;
- meghatározza az atomenergia-felügyeleti szerv, valamint az egészségügyért felelős miniszter hatósági hatáskörét az engedélyezési eljárásokban;
- meghatározza és felosztja az atomenergia alkalmazásában résztvevő más közigazgatási szervek hatáskörét és feladatait;
- deklarálja az engedélyező és felügyeleti hatóságok szervezeti és pénzügyi függetlenségét;
- megállapítja az emberi erőforrások, az oktatás, a kutatás és fejlesztés felhasználásának általános kereteit;
- megállapítja az engedélyes felelősségét minden atomkárért, és megállapítja a kárfelelősség mértékét a módosított Bécsi Egyeménnyel összhangban;
- lehetőséget ad az OAH-nak arra, hogy jogszabály, biztonsági szabályzat megsértése, hatósági előírás alapján kötelezően alkalmazandó szabvány vagy az előzőek alapján kiadott egyedi hatósági engedélyben foglaltak betartásának elmulasztása esetén az engedélyest bírság megfizetésére kötelezze;
- előírja, hogy a Kormány jelöljön ki egy szervet, amely felelős a radioaktív hulladékok végleges elhelyezéséért, a kiégett fűtőelemek átmeneti elhelyezéséért, a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárásáért és a nukleáris létesítmények leszereléséért, minthogy e kérdések megoldása országos érdek;
- előírja egy KNPA felállítását, amelynek egyedüli célja a radioaktív hulladékok végleges elhelyezésének, a kiégett fűtőelemek átmeneti elhelyezésének, a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárásának, valamint a nukleáris létesítmények leszerelésének a finanszírozása;

- előírja a fizikai védelem kötelezettségét, azt, hogy az atomenergia alkalmazójának kötelessége megakadályozni, hogy a birtokában lévő nukleáris vagy más radioaktív anyaghoz, a felügyelete alatt álló, az atomenergia alkalmazását szolgáló létesítményhez, berendezéshez illetéktelen személy hozzáférhessen, azok az ellenőrzés alól kikerülhessenek, és meg nem engedett célokra felhasználhatók legyenek, meghatározza, hogy az engedélyesnek a nukleáris létesítmények és radioaktív hulladék-tárolók őrzését fegyveres biztonsági őrrel kell biztosítani.

Az Atomtörvénynek megfelelően az atomenergia alkalmazóinak biztosítaniuk kell, hogy a tevékenységük során keletkező radioaktív hulladék mennyisége a gyakorlatilag lehetséges legkisebb mértékű legyen. Az atomenergia alkalmazásakor gondoskodni kell a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek biztonságos elhelyezéséről, a tudomány legújabb igazolt eredményeinek, a nemzetközi elvárásoknak és a tapasztalatoknak megfelelően és oly módon, hogy ne háruljon indokolatlanul nagy teher a jövő generációkra.

A kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének környezetvédelmi kérdéseit a környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény tárgyalja. A törvény azokra a projektekre vonatkozik, amelyeknek jelentős mértékű környezeti hatásuk lehet. Egy új kiégett fűtőelem-tároló vagy radioaktív hulladék-tároló építéséhez mindig szükség van környezetvédelmi engedélyezési eljárásra, ami környezeti hatástanulmányon alapszik. E törvény előírja a helyi és környékbeli településeken élő lakosság és más érdekelt csoportok meghallgatását is. Ezek a kérdések a környezetvédelemért felelős miniszter hatáskörébe tartoznak.

Magyarország részese a környezetvédelmi hatástanulmánnyal kapcsolatos nemzetközi egyezményeknek is. Magyarország az Európai Unió tagjaként, az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK irányelvnek megfelelő szabályozást léptetett hatályba.

A kiégett fűtőelemek kezelése

A nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről 2011-ben hatályba lépett a 118/2011. (VII.11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 118/2011. Korm. rend.) 6. mellékleteként megjelent a „Kiégett nukleáris üzemanyag átmeneti tárolása” című nukleáris biztonsági szabályzat (a továbbiakban: NBSZ) kötet. A Szabályzatok alkalmazását útmutatók segítik, melyet az OAH ad ki. Jelenleg 16 útmutató tartozik a száraz kiégett fűtőelem-tárolóra vonatkozó biztonsági szabályzathoz, és szükség szerint további útmutatók készülnek.

A radioaktív hulladékok kezelése

A radioaktív hulladékok átmeneti tárolását vagy végleges elhelyezését biztosító tároló létesítmények biztonsági követelményeit és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységeket a 2014-ben hatályba lépett 155/2014. (VI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 155/2014. Korm. rend.) tárgyalja. A tároló létesítmények biztonságára, a tároló létesítmények irányítási rendszerére és a tároló létesítmények életciklus szakasza szerinti tevékenységek végrehajtására és azok felügyeletére vonatkozó részletes biztonsági követelményeket a tároló létesítményekre vonatkozó, az 1. és 2. mellékletben lévő biztonsági szabályzatok tartalmazzák. E szabályzatok alkalmazását segítő útmutatók kidolgozása és egyeztetése folyamatban van.

Az atomenergia alkalmazása szempontjából legfontosabb intézmények és szerepük:

Az Atomtörvény az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos alapvető hatósági feladatokat megosztotta az OAH főigazgatója és az egészségügyért felelős miniszter között.

Az OAH feladata az atomenergia biztonságos alkalmazásával, különösen a nukleáris létesítmények biztonságával és védettségével, a nukleáris és más radioaktív anyagok védettségével, valamint a nukleáris és radiológiai fegyverek elterjedésének megakadályozásával összefüggő hatósági feladatok ellátása. Az egészségügyért felelős miniszter az ÁNTSZ OTH útján látja el a sugárvédelemmel, a radioaktív anyagok és az azokat tartalmazó berendezések, valamint az ionizáló sugárzást kibocsátó berendezések és létesítmények (a továbbiakban: sugárveszélyes berendezések és létesítmények), biztonságával összefüggő hatósági feladatokat.

Az Atomtörvény szerinti hatósági feladatok ellátásában saját szakterületüknek megfelelően vesznek részt az érintett minisztériumok és központi közigazgatási szervek: a Belügyminisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Igazságügyi Minisztérium, az Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Földművelésügyi Minisztérium. A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal keretében működő Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság a nukleáris és nukleáris kettős felhasználású termékek export és import engedélyeit az OAH-val egyeztetve adja ki. A Honvédelmi Minisztérium külön jogszabályban meghatározott módon látja el a honvédelmi ágazaton belül az atomenergia alkalmazásának biztonságával és védettségével kapcsolatos engedélyezési és ellenőrzési feladatokat.

Nemzetközi egyezmények

Magyarország számos nemzetközi egyezmény részese, az Irányelv szempontjából kettőt kell kiemelni, amelyet Magyarország aláírt és ratifikált:

1. 2001. évi LXXVI. törvény a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében a kiégett fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról létrehozott közös egyezmény kihirdetéséről (JC)
2. 1997. évi I. törvény a nukleáris biztonságról a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében Bécsben, 1994. szeptember 20-án létrejött Egyezmény kihirdetéséről (CNS)

Ezekon kívül említést érdemelnek a következők:

1. 1970. évi 12. tvr. az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXII. ülészakán, 1968. június 12-én elhatározott, a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló szerződés kihirdetéséről
2. 1972. évi 28. tvr. a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek tengerfenéken és óceánfenéken, valamint ezek altalajában való elhelyezésének tilalmáról, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXV. ülészakán 1970. december 7-én elfogadott szerződés kihirdetéséről 1987. évi 8. tvr. a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről
3. 1987. évi 8. tvr. a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről
4. 2008. évi LXII. törvény a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) keretében 1979-ben elfogadott, és az 1987. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett

nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló Egyezménynek a NAÜ által szervezett diplomáciai konferencia keretében, 2005. július 8-án aláírt módosítása kihirdetéséről

5. 1999. évi L. törvény az ENSZ Közgyűlése által 1996. szeptember 10-én elfogadott Átfogó Atomcsend Szerződésnek a Magyar Köztársaság által történő megerősítéséről és kihirdetéséről 2006. évi LXXXII. törvény a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló szerződés III. cikk (1) és (4) bekezdésének végrehajtásáról szóló biztosítéki megállapodás és jegyzőkönyv, valamint a megállapodáshoz csatolt kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről
6. 2007. évi XX. törvény a nukleáris terrorcselekmények visszaszorításáról szóló nemzetközi Egyezmény kihirdetéséről
7. 24/1990.(II. 7.) MT rendelet az atomkárokért való polgári jogi felelősségről Bécsben 1963. május 21-én kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről

B.2.2 (5. cikk (1) bekezdés a) pont)

5. cikk (1) a)

a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó szakpolitika végrehajtására irányuló nemzeti program;

Az Atomtörvény 5/B. § (1) pontja rögzíti, hogy az Országgyűlés a Kormány előterjesztésére nemzeti politikát fogad el a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozóan. A nemzeti politikát az Atomtörvény alapján ötévente felül kell vizsgálni, melynek előkészítéséről az OAH felügyeletét ellátó miniszter gondoskodik. A nemzeti politikáról az Országgyűlés normatív országgyűlési határozatban rendelkezik.

Az Atomtörvény 5/C. § (1) bekezdése előírja, hogy a Kormány a nemzeti politika céljainak végrehajtását bemutató nemzeti programot fogad el a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének a keletkezéstől a végleges elhelyezésig tartó valamennyi szakaszára és a nukleáris létesítmény leszerelésére kiterjedően.

Az Atomtörvény e szakasza előírja továbbá a nemzeti program ötévente történő, Kormány általi felülvizsgálatát, melynek előkészítéséről szintén az OAH felügyeletét ellátó miniszternek kell gondoskodni. A nemzeti program elkészítése, felülvizsgálata során figyelembe kell venni a műszaki és a tudományos fejlődés eredményeit, a szakértői értékelések során megfogalmazott ajánlásokat, az üzemi és az üzemzavari eseményekből levont tanulságokat, valamint a bevált gyakorlatot is.

A nemzeti programra vonatkozó további részletek a B.9 fejezetben találhatóak.

B.2.3 (5. cikk (1) bekezdés b) pont)

5. cikk (1) b)

a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok biztonságos kezelésére vonatkozó nemzeti intézkedések. Elfogadásuk módjának és alkalmazásuk eszközének a meghatározása a tagállamok hatáskörébe tartozik;

Az Atomtörvény alapelvi szinten írja elő, hogy az atomenergia alkalmazása kizárólag a jogszabályokban meghatározott módon és hatósági felügyelet mellett történhet, és alkalmazásának feltételeit a hatáskörrel rendelkező hatóságok a jogszabályok, a

tudomány, valamint a technika eredményeinek folyamatos figyelembevételével határozzák meg.

Az Atomtörvény sajátossága, hogy a radioaktív hulladékot kezelő létesítmények (pl. radioaktív hulladéktárolók) nem minősülnek nukleáris létesítménynek.

A 118/2011. Korm. rend. mellékleteként kiadott, NBSZ kötetek az alábbiakat tartalmazzák:

- Nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági hatósági eljárásai;
- Nukleáris létesítmények irányítási rendszerei;
- Üzemelő atomerőművek tervezési követelményei;
- Új atomerőművi blokkok tervezési követelményei;
- Atomerőművek üzemeltetése;
- Kutatóreaktorok tervezése és üzemeltetéseit,
- Kiegészítő nukleáris üzemanyag átmeneti tárolása;
- Nukleáris létesítmények telephelyének vizsgálata és értékelése;
- Nukleáris létesítmények megszüntetése;
- Új nukleáris létesítmény tervezési és létesítési időszakára vonatkozó követelményei;
- Nukleáris Biztonsági Szabályzatok meghatározásai (definíciók).

A szabályzatok a követelmények végrehajtási módjával kapcsolatos útmutatók kiadására hatalmazzák fel az OAH-t. A jogszabályi követelmények teljesítéséből adódó feladatok további részletes szabályozását az OAH által készített belső eljárásrendek, illetve az engedélyesnél kialakított és működtetett belső szabályzati és utasításrendszer biztosítja.

Ezeket a követelményeket – a tudomány eredményeinek és a nemzetközi tapasztalatoknak a figyelembevételével – rendszeresen felül kell vizsgálni, és korszerűsíteni kell {Atomtörvény 5. §}. Ezt a rendelkezést egészíti ki a 118/2011. Korm. rend. azzal, hogy kifejezetten előírja az NBSZ-ek - a tudomány eredményeinek és a hazai és nemzetközi tapasztalatoknak a figyelembevételével történő - legalább öt évenkénti felülvizsgálatát, és szükség szerint korszerűsítését {3. § (7)}.

A 155/2014. Korm. rend. és mellékletei tartalmazzák az átmeneti és végleges radioaktív hulladék-tároló létesítményekre vonatkozó követelményeket (a továbbiakban: TBSZ). A rendelet előírja, hogy a tároló létesítményekre vonatkozó biztonsági szabályzatokat a tudomány eredményeinek, a hazai és nemzetközi tapasztalatoknak a figyelembevételével, legalább tízévente szintén felül kell vizsgálni {3. §. (6)}. A rendeltben meghatározott követelmények teljesítésével kapcsolatban kiadott útmutatók felülvizsgálatára az OAH által meghatározott időszakonként, vagy az engedélyes javaslatára soron kívül kerülhet sor.

A sugárvédelem alapvető szabályozása az egészségügyért felelős miniszter hatáskörébe tartozik. A nukleáris létesítményekben a sugárvédelem műszaki oldalával, továbbá a kiegészítő fűtőelemek kezelésével és tárolásával kapcsolatos hatósági feladatok az OAH hatáskörébe tartoznak. A környezet védelme, ezen belül a kibocsátások szabályozása a földművelésügyi miniszter hatásköre. Az OAH által jóváhagyott Üzemeltetési Feltételek és Korlátok tartalmazzák az atomerőművi származtatott kibocsátási határértékeket. A talaj és a növényzet radioaktivitásával kapcsolatos kérdések szintén a földművelésügyi miniszterhez tartoznak.

Az Atomtörvény felhatalmazása alapján a környezetvédelmi miniszter által kiadott az atomenergia alkalmazása során a levegőbe és a vízbe történő radioaktív kibocsátásokról és azok ellenőrzéséről szóló 15/2001. (VI. 6.) KöM rendelet szabályozza az atomenergia alkalmazása során a légkörbe és a vizekbe kibocsátható radioaktív anyag mennyiségét, valamint e kibocsátott mennyiségek és a környezet ellenőrzését. A rendelet szerint a nukleáris létesítmények és a radioaktív hulladék-tárolók engedélyeseinek meg kell határozniuk a tervezett kibocsátási szinteket, valamint az ÁNTSZ OTH által meghatározott dózismegszorításokból kiindulva az éves kibocsátási korlátokat. A kibocsátási korlátokat és a tervezett kibocsátásokat jóváhagyásra be kell terjeszteni a területileg illetékes környezetvédelmi hatósághoz. Az engedélyeseknek a rendelet előírásai szerint kell mérniük, és meghatározniuk a kibocsátásokat, és az eredményről rendszeresen jelentést kell készíteniük a környezetvédelmi hatóságnak. Biztosítaniuk kell a környezetvédelmi hatóság részére minták gyűjtését és helyszíni mérések végzését, valamint annak kérésére mintákkal kell ellátniuk a környezetvédelmi hatóságot.

Az Atomtörvény nem nevesít az Irányelv által definiált "szabályozó hatóságot", hanem a minisztereket hatalmazza fel állami szabályozásra, ugyanakkor előírja az OAH részére, hogy kísérelje figyelemmel a hatáskörébe tartozó jogszabályok érvényesülését és az ezzel kapcsolatos megállapításai alapján intézkedéseket kezdeményezzen, tegyen javaslatot a jogszabályok szükség szerinti módosítására, illetve megalkotására, valamint vegyen részt ezen előterjesztések tervezetének közigazgatási egyeztetésében {Atv. 8.§ (4)}.

Magyarország jogrendszerének alapját Magyarország Alaptörvénye határozza meg. Az Alaptörvény jelenti a jogalkotás alappillért, mivel meghatározza a jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerveket és definiálja a jogszabályokat. Az Alaptörvény T) cikkének végrehajtására született a jogalkotásról szóló törvény (2010. évi CXXX. tv.), amely rögzíti a jogalkotás alapvető követelményeit és folyamatát. A további részletszabályokat a Házzsabay {10/2014. (II. 24.) OGY határozat}, a Kormány ügyrendje {1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat} tartalmazza, és a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételt a 2010. évi CXXXI. tv. szabályozza.

Ezek alapján összefoglalóan a következők mondhatók el:

Az Atomtörvény alapján, ha az OAH úgy ítéli meg, hogy a NBSZ-ek módosítására vagy új – esetlegesen Atomtörvényi szintű – követelmény megalkotására van szükség, akkor erre vonatkozóan javaslatot terjeszt elő az OAH felügyeletét ellátó miniszternél. A miniszter, a Kormány tagjaként előterjesztést nyújthat be a Kormányhoz. Az előterjesztés a Kormányülést megelőzően – a Kormány ügyrendje és az említett társadalmi egyeztetésre vonatkozó törvény szerint – szakmai, közigazgatási és társadalmi egyeztetés köteles. A Kormány attól függően, hogy a NBSZ-ek módosítására vagy új, Atomtörvény szintű szabály megalkotására van szükség, rendeletalkotási jogkörében vagy módosítja a kormányrendeletet vagy az Országgyűléshez törvénymódosítási javaslatot nyújt be. Az Országgyűlési törvényhozási eljárás a Házzsabay szerint zajlik. Eljárási szempontból viszont nincs különbség új szabály megalkotására vagy meglévő módosítására irányuló eljárások között.

B.2.4 (5. cikk (1) bekezdés c) pont)

5. cikk (1) c)

engedélyezési rendszer kialakítása a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló tevékenységek vagy létesítmények, vagy mindkettő vonatkozásában, beleértve a kiégett fűtőelemek vagy radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló, nem engedélyezett tevékenységeknek, vagy a kiégett fűtőelemek vagy radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló, engedéllyel nem rendelkező létesítmények üzemeltetésének, vagy mindkettőnek a tilalmát, továbbá a tevékenység vagy a létesítmény, vagy mindkettő további irányítására vonatkozó feltételek megállapítását is;

A nukleáris létesítmények és radioaktív hulladéktárolók engedélyezési eljárásának alapelveit, az engedélyezési eljárásban részt vevő hatóságok körét az Atomtörvény szabályozza {III. fejezet, Hatósági felügyelet}.

Ezen alapul a 118/2011 Korm. rend., amely további jogszabályi követelményeket rögzít az engedélyezésre és jóváhagyásra vonatkozóan {III. fejezet, Hatósági felügyelet}. A különböző engedély típusok az NBSZ 1. kötetében vannak meghatározva {Nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági hatósági eljárásai}.

A radioaktív hulladék-tárolók esetében a 155/2014. Korm. rend. rögzíti az engedélyezésre és jóváhagyásra vonatkozó követelményeket {IV. fejezet, Hatósági Felügyelet}. E kormányrendelet V. fejezete rendelkezik a tároló létesítményekre vonatkozó engedélyekről.

A nukleáris létesítmények és a radioaktív hulladék-tárolók fizikai védelmi engedélyezését az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről szóló 190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet szabályozza (a továbbiakban: 190/2011. Korm. rend.), amely az Atomtörvény alapján szintén az OAH hatáskörébe tartozik.

Új nukleáris létesítmény és radioaktív hulladék-tároló létesítését előkészítő tevékenység megkezdéséhez az Országgyűlés előzetes, elvi hozzájárulása szükséges.

A nukleáris létesítmény élettartamának minden szakaszához (telephely-kiválasztás, létesítés, üzembe helyezés, üzemeltetés, leszerelés) az OAH engedélye szükséges, továbbá minden létesítmény-, vagy biztonságot érintő berendezés-szintű átalakítás is csak engedéllyel végezhető. Az engedélyezési eljárásokban a szakterületi szempontokat a jogszabályokban kijelölt szakhatóságok állásfoglalásokban érvényesítik, amelyek figyelembe vétele a hatóság számára kötelező.

Új nukleáris létesítmény létesítésekor az engedélyezési eljárás megkezdésének előfeltétele a környezetvédelmi engedély megléte.

Az OAH által kiadott engedélyek meghatározott időre érvényesek, a követelmények teljesülése esetén kérelemre meghosszabbíthatók. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL törvény (a továbbiakban: Ket.) alapján az OAH határozatai és végzései csak bírósági úton támadhatók meg.

Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat

A nukleáris létesítmények biztonságának átfogó, előre elhatározott program szerinti rendszeres újraértékelése a 10 évente végrehajtandó Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat. Ennek során születik döntés az üzemeltetési engedély további érvényességéről és annak feltételeiről.

Az Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat elvégzésekor, a 2011-ben (a 118/2011. Korm. rend. mellékleteként) megjelent új szabályozás szerint a nukleáris létesítmény biztonsági övezetét is felül kell vizsgálni. Ez az előírás biztosítja, hogy legalább tíz évenként akkor is legyen felülvizsgálat, ha erre közben nem volt más ok. A nukleáris létesítményre irányuló külső hatások szempontjából a biztonsági övezet határai bármikor felülvizsgálhatóak, például a környezetükben lévő más ipari létesítmények engedélyezését megelőzően

Az OAH engedélye szükséges a nukleáris létesítmény (118/2011. Korm. rend.17. §):

- a) telephelyének vizsgálatához és értékeléséhez (telephely vizsgálati és értékelési engedély),
- b) telephelye jellemzőinek és alkalmasságának megállapításához (telephelyengedély),
- c) létesítéséhez, bővítéséhez (létesítési engedély),
- d) üzembe helyezéséhez (üzembe helyezési engedély),
- e) üzemeltetéséhez, tervezett üzemidején túli üzemeltetéséhez (üzemeltetési engedély),
- f) átalakításához (átalakítási engedély),
- g) végleges üzemben kívül helyezéséhez (végleges leállítási engedély),
- h) megszüntetéséhez (leszerelési engedély),
- i) atomerőmű blokk esetében a főjavítását követő újraindításához (indítási engedély) és
- j) építményeinek és épületszerkezeteinek, valamint az építmények felvonóinak építéséhez, bontásához, használatbavételéhez.

(1a) A nukleáris létesítmények létesítési életciklus szakasza során az OAH 1. melléklet 1.3.1.0200., 1.3.2., 1.3.3., 1.3.4., 1.3.5. pont szerinti engedélye, vagy az 1. melléklet 1.3.1.0300. pont szerinti esetben típusengedélye szükséges a nukleáris rendszer, rendszerelem

- a) gyártásához (gyártási engedély),
- b) beszerzéséhez (beszerzési engedély),
- c) szereléséhez (szerelési engedély) és
- d) üzemeltetéséhez (üzemeltetési engedély).

(2) Az OAH a nukleárisbaleset-elhárítási intézkedési tervet első alkalommal a létesítési engedélyezési eljárás keretében, annak módosítását pedig átalakítási engedélyezési eljárás keretében engedélyezi.

(3) A nukleáris létesítmény, annak a nukleáris biztonság szempontjából fontos rendszere, rendszereleme, építménye, épületszerkezete, szervezeti felépítése, irányítási rendszere, dokumentuma átalakításának végrehajtásához az OAH engedélye szükséges. Az OAH engedélye szükséges a radioaktív hulladék-tároló létesítmények (155/2014. Korm. rend. V. fejezet)

- a) telephelyének vizsgálatához és értékeléséhez,
- b) telepítéséhez,
- c) létesítéséhez,
- d) üzemeltetéséhez,
- e) átalakításához,
- f) lezárásához és
- g) az aktív és passzív intézményes ellenőrzésére történő áttéréshez.

Az OAH engedélye szükséges még (155/2014. Korm. rend. VI fejezet) a radioaktív hulladék-tároló létesítmények

- a) építményeinek és épületszerkezeteinek építéséhez, használatbavételéhez és bontásához;
- b) építményében a felvonó létesítéséhez, az építménybe való állandó jellegű beépítéséhez, áthelyezéséhez, a főbb műszaki adatai megváltoztatásával járó átalakításához, használatbavételéhez, valamint lebontásához is.

A 155/2014 Korm. rend. VII. fejezete további engedélyezési eljárásokról rendelkezik:

A radioaktív hulladék-tároló létesítmények biztonság szempontjából fontos rendszereinek és rendszerlemeinek engedélyezése a tároló létesítmények létesítési életciklus szakaszában a tároló létesítményekre vagy a tároló létesítmények építményeire vonatkozó engedélyezési eljárások részeként valósul meg.

A radioaktív hulladék-tároló létesítmények üzemeltetési életciklus szakaszától kezdődően a tároló létesítmények biztonság szempontjából fontos rendszereinek és rendszerlemeinek

- a) átalakításához,
- b) leszereléséhez, valamint
- c) lezárásához

önálló rendszerszintű engedély szükséges.

Az OAH felügyelete alá tartoznak azok a nyomástartó berendezések, ideértve a kapcsolódó csővezetéseket is, amelyek radioaktív anyagot tartalmaznak, vagy azzal szennyeződhetnek. A nyomástartó berendezésre a tároló létesítmények rendszerlemeire, rendszereire vonatkozó engedélyezési szabályokat, valamint műszaki követelményeket kell alkalmazni.

A fentiekén kívül az OAH engedélye szükséges a 155/2014 Korm. rend. 2. melléklete 2.3.3.13.0800. pontjában meghatározottak szerint 1. és 2. kategóriába sorolt átalakítások végrehajtásához. Az átalakítási engedélyben az OAH jóváhagyja az átalakítás kategóriába sorolását.

A 190/2011 Korm. rend. alapján az OAH engedélye szükséges a nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladék átmeneti és végleges tárolója

- a) fizikai védelmi rendszerének – fizikai védelmi terv szerinti – megvalósításához,
- b) fizikai védelmi rendszere engedélyének meghosszabbításához,
- c) nukleáris anyag, radioaktív sugárforrás és radioaktív hulladék szállításához,
- d) valamint az engedélyezett fizikai védelmi rendszer átalakításához, amennyiben az átalakításhoz szükséges a fizikai védelmi terv módosítása.

Az atomenergia alkalmazása Magyarországon engedélyhez kötött {Atomtörvény 33. §}.

Az engedély határozott vagy határozatlan időre, valamint bizonyos feltételekhez kötötten adható. A határozott időre adott engedély kérelemre meghosszabbítható.

Az engedély hatályát veszti, ha

- a) az abban meghatározott időtartam lejár, vagy az engedélyben meghatározott feltételek nem teljesültek;
- b) a nukleáris berendezés, illetve a nukleáris létesítmény az engedélyezett időtartamon belül, az engedélyben OAH felügyeleti szerv az engedélyt visszavonhatja, vagy az engedély időbeli hatályát korlátozhatja, ha az engedély megadása alapjául szolgáló biztonsági körülményeknek, illetve a kockázat mértékének a megváltozását állapította meg.

Az engedély, valamint a NBSZ-ek előírásainak megtartását, és az atomenergia alkalmazásának biztonságosságát az OAH köteles rendszeresen ellenőrizni, és az észlelt

rendellenességek megszüntetése érdekében haladéktalanul intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni {Atomtörvény 15.§}. Az Atomtörvény e rendelkezése és a 9. §-a alapján az OAH érvényesítési eljárást folytathat le. Emellett a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény (a továbbiakban: Btk.) tényállásai között számos olyan helyt kapott, amely az atomenergia alkalmazásával függ össze. Az Irányelv végrehajtása szempontjából a legfontosabbak a „visszaélés nukleáris létesítmény üzemeltetésével”{264/A. §} és a „visszaélés atomenergia alkalmazásával” {264/B. §}. Ez azt jelenti, hogy aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően nukleáris létesítményt üzemeltet vagy az atomenergia felhasználásához a jogszabály által meghatározott engedély megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti, büntettet követ el. A Btk-ban meghatározott bűncselekmény megvalósulása esetén az OAH-nak mérlegelési jogköre nincs, feljelentési kötelezettség terheli. Ezt követően a nyomozóhatóság dönt a vádemelésről és vádemelés esetén a bíróság – ha szükséges – az alkalmazandó intézkedésről (a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, a továbbiakban: Be.).

B.2.5 (5. cikk (1) bekezdés d) pont)

5. cikk (1) d)

a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek kezelésére szolgáló tevékenységek vagy létesítmények, vagy mindkettő vonatkozásában megfelelő ellenőrzési rendszer, irányítási rendszer, hatósági vizsgálatok, valamint dokumentációs és jelentéstételi rendszer, beleértve a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmények lezárását követő időszakokra vonatkozó megfelelő intézkedéseket is;

Az Atomtörvény alapján az OAH köteles felügyelni az atomenergia alkalmazásának biztonságát és az összes törvényes előírás teljesítését.

A vonatkozó kormányrendeletek meghatározzák, hogy az OAH a biztonság fenntartásának megállapítása érdekében a létesítmények életciklusának valamennyi szakaszában rendszeresen és tervszerűen mely előírások teljesülésének ellenőrzését végzi. Többek között hogy:

- a) a létesítmény és annak rendszerei, rendszerlemei, építményei megfelelnek-e az engedélyben és jogszabályokban előírt követelményeknek,
- b) a létesítmény minden életciklus szakasza megfelel-e a biztonsági követelményeknek, a hatósági engedélyek alapjául szolgáló feltételeknek és körülményeknek, valamint az engedélyekben előírtaknak, továbbá
- c) az engedélyes irányítási rendszere megfelel-e az e rendeletben előírt követelményeknek.

A fentiekén kívül az OAH a biztonságot befolyásoló tényezők szempontjából jogosult megvizsgálni az engedélyes szervezetének működését is.

Az OAH a nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági felügyeleti tevékenysége során átfogó-, cél-, rendszeres- és eseti ellenőrzéseket végez, de joga van ellenőrzést végezni előzetes értesítés mellett és előzetes értesítés nélkül is.

Az OAH éves ellenőrzési tervet készít, amelyet a honlapján közzétesz, és a közzétételről tájékoztatja az érintett engedélyeseket és hatóságokat.

Az OAH az egyes ellenőrzésekhez is ellenőrzési tervet készít, és az átfogó, valamint feltáró ellenőrzések helyszíni végrehajtását követően értékeli az ellenőrzéseken tapasztaltakat, megalapozva a következő hatósági akciókat.

Az OAH ellenőrzési tevékenysége mellett az engedélyezési eljárásában résztvevő szakhatóságok is ellátnak önálló hatósági ellenőrzési feladatokat. Együttműködési megállapodások révén a különböző hatásköröket egyaránt érintő esetekben a hatóságok közös ellenőrzést folytathatnak le.

Az atomenergia ellenőrzött alkalmazásának biztosítására és az engedélyes tevékenységének értékelésére a hatóságok jelentési rendszert működtetnek. A jelentések olyan részletesek, hogy lehetővé teszik a tevékenységek és a bekövetkezett események független felülvizsgálatát és értékelését.

Elsősorban az engedélyes feladata az üzemeltetés közben bekövetkezett, biztonságot érintő események kivizsgálása és értékelése, azok okainak meghatározása és a javítóintézkedések megtétele, hogy ezeknek az eseményeknek az ismétlődését megakadályozzák.

A nukleáris biztonságot érintő eseményt az engedélyes az érvényes előírásoknak megfelelően jelenti az OAH-nak. A bejelentés, valamint az engedélyes által lefolytatott vizsgálatról készült jelentés alapján (vagy - az esemény súlyától függően - az engedélyestől függetlenül) az OAH az eseményt elemzi és értékeli, szükség esetén további intézkedéseket kezdeményez.

Az OAH felülvizsgálati és értékelési programot készít a vizsgálat alá vont létesítményekre és tevékenységekre. A hatósági felülvizsgálat és értékelés a létesítmény életciklusának valamennyi szakaszára kiterjed.

A vizsgálati lehetőségek szélesítése érdekében az OAH a KKÁT-ra, a bátaapáti NRHT-ra valamint a püspökszilágyi RHFT-re vonatkozó biztonsági mutatók rendszerét dolgozta ki és alkalmazza. A biztonsági mutatók mérhető paraméterek összességét jelentik, melyek – többek között – a szervezet és az emberi tényező teljesítményét is méri.

A biztonsági mutatók alapvetően a NAÜ ajánlásait követve állnak elő. Ennek megfelelően három fő csoportba oszthatók:

- a) az egyenletes üzemeltetés jellemzőire,
- b) az alacsony kockázat melletti üzemeltetés jellemzőire, és
- c) a biztonság tudatos üzemeltetés jellemzőire vonatkozó mutatók.

Az OAH évente értékeli a nukleáris és radioaktív hulladék-tároló létesítmények engedélyeseinek üzemeltetés-biztonsági teljesítményét a biztonságimutató-rendszer eredményeire támaszkodva. Az értékelés célja az engedélyesek tevékenységének és biztonsági teljesítményének hatósági értékelése, ezek segítségével az üzemeltetés biztonsági jellemzőinek monitorozása és elemzése, valamint az esetleges biztonsági problémák korai feltárása.

A nukleáris és radioaktív hulladék-tároló létesítmények nukleáris biztonságának időszakos újraértékelését tízévenként végzik el egy előre meghatározott átfogó program szerint (figyelembe véve a mindenkorin nemzetközi gyakorlatot). Ez az Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat, amelyet a törvény kötelezően előír. Az OAH e program keretében dönt az üzemeltetési engedély további hatályosságáról, és - szükség szerint - a további üzemeltetés feltételeként biztonságnövelő intézkedéseket ír elő.

A tároló létesítmények lezárásával, illetve a lezárást követő intézményes ellenőrzés biztonsági és dokumentációs, valamint jelentéstételi követelményeiről a 155/2014 Korm. rend. részletesen rendelkezik.

A radioaktív hulladékok hatósági felügyeletének további eszköze az Atomtörvény hatálya alá tartozó radioaktív hulladékok központi nyilvántartása, amely az Atomtörvény alapján az OAH hatáskörébe tartozik.

B.2.6 (5. cikk (1) bekezdés e) pont)

5. cikk (1) e)

végrehajtási intézkedések, beleértve a tevékenységek felfüggesztését és az engedély módosítását, visszavonását vagy érvénytelenítését is, adott esetben a biztonságosabb körülményeket eredményező alternatív megoldásokra vonatkozó követelményekkel együtt;

Az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos érvényesítési eljárások általános jogi alapját a Ket., az Atomtörvény és a Btk. biztosítja.

Az OAH érvényesítési gyakorlata

Az Atomtörvény {9. § (2) bekezdés d) pontja} szerint az OAH hatósági felügyeleti tevékenységének egyik megvalósulási formája a jogszabályi követelmények, az azokon alapuló hatósági előírások gyakorlati érvényesülését biztosító érvényesítési eljárások lefolytatása.

Az Atomtörvény határozza meg az érvényesítési eljárás során alkalmazható eszközöket is:

- a) engedélyek visszavonása, engedélyek időbeli hatályának korlátozása {14. § (3)},
- b) átalakítási engedélyek visszavonása, illetve módosítása (feltételek megállapítása) {14. § (4a)},
- c) bírság kiszabása (15. §).

Ezen kívül tartalmazza az atomenergia alkalmazás körében foglalkoztatott személlyel szemben, a rendőrség által érvényesíthető engedély-visszavonási lehetőséget is.

A nukleáris létesítmények vonatkozásában az Atomtörvény rendelkezései további részletszabályokkal egészülnek ki. A nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről szóló 118/2011. Korm. rend. az OAH érvényesítési eljárásait a megsértett előírások biztonsági jelentősége szempontjából részletezi. A fokozatos megközelítés elvével összhangban írja le az érvényesítés eszközeit (118/2011. Korm. rend. 24. §):

- a) írásos figyelmeztetés, valamint határidőre elvégzendő javító intézkedés,
- b) kiegészítő feltételek előírása,
- c) tevékenység korlátozása, leállítása, illetve engedély visszavonása és a
- d) bírságolás.

E kormányrendelet megköveteli az engedélyestől az azonosított eltérések kivizsgálását, szükséges intézkedések megtételét, és ismételt előfordulásuk megakadályozását (24. §). 2014. július 1-től az OAH látja el a radioaktív hulladék-tárolók hatósági felügyeletét is. Az OAH e hatáskörével összefüggő feladatait a radioaktív hulladékok átmeneti tárolását vagy végleges elhelyezését biztosító tároló létesítmények biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről szóló 155/2014. Korm. rend. rögzíti. E

Kormányrendelet a 118/2011. Korm. rend. érvényesítésre vonatkozó szabályait gyakorlatilag megismétli, így az OAH a radioaktív hulladékok átmeneti tárolását vagy végleges elhelyezését biztosító tároló létesítményekkel összefüggésben lefolytatott érvényesítési eljárásai során is alkalmazza a fokozatos megközelítés elvét és a már említett érvényesítési eszközöket.

Az OAH-nak lehetősége van bírság kiszabásra is, amelyre egyrészt az Atomtörvény, másrészt a Ket. (94/A. §) ad lehetőséget. A törvények rendelkezései kiegészülnek az OAH feladatköréről szóló 112/2011. Korm. rend. szabályaival, a kiszabható minimum és maximum összegekkel és azzal, hogy a bírság kiszabása során milyen szempontokat kell figyelembe venni az OAH-nak. A fokozatos megközelítés elve a szabályozás minden szintjén érvényesül (3. §).

A bírság összegének megállapításánál az eset összes körülményére figyelemmel kell lenni, de különösen arra, hogy

- a) bekövetkezett-e rendkívüli esemény, nukleáris veszélyhelyzet vagy atomkár,
- b) milyen súlyú a követelmények, előírások megszegése,
- c) ismételt szabályszegés történt-e,
- d) felróható-e a szabályszegést vagy mulasztást okozó magatartás,
- e) a szabályszegő vagy mulasztó tanúsított-e az általa okozott állapot megszüntetésére hozott intézkedéseket segítő, kárenyhítő magatartást.

A bírság, mint szankcionálási eszköz bármikor, önállóan és ismételten is kiszabható, de párosulhat más szankciókkal is.

A Btk-ban meghatározott bűncselekmény megvalósulása esetén Be. alapján, az OAH-nak mérlegelési jogköre nincs, feljelentési kötelezettség terheli. Ezt követően a nyomozóhatóság dönt a vádemelésről és vádemelés esetén a bíróság – ha szükséges – az alkalmazandó intézkedésről (Be. 171. §).

Egészségügyi államigazgatási szervek érvényesítési gyakorlata

Az egészségügyi államigazgatási szerv az ellenőrzései során megállapított tényállás alapján mérlegeli a hiányosságok, szabályszegések jellegét és súlyát és megteszi, a szükséges intézkedéseket, majd ellenőrzi azok végrehajtását.

Az egészségügyi államigazgatási szerv érvényesítési eljárásai vonatkozásában a 1991. évi XI. törvény az alábbiak szerint rendelkezik:

Az egészségügyi államigazgatási szerv határozatban elrendeli a hiányosságok megszüntetését, illetőleg a szükséges intézkedések végrehajtását. Azon szabálytalanságok fennállása esetén, amelyek egészségkárosodást okozhatnak, elrendelheti továbbá a hiányosságok megszüntetéséig a létesítmény működésének, valamint az egészségre veszélyes tevékenységnek a korlátozását vagy felfüggesztését. A lakosság egészségét közvetlenül fenyegető súlyos veszély elhárításához, illetve rendkívüli körülmények esetén tett intézkedéseinek végrehajtásához a rendőrség, a katasztrófavédelem és a polgári védelem közreműködését is igénybe veheti.

Az egészségügyi államigazgatási szerv kisebb súlyú mulasztás esetén a felelős személyt figyelmeztetésben részesítheti, fegyelmi vétséget megvalósító magatartás felfedésekor kezdeményezheti a fegyelmi jogkör gyakorlójánál a fegyelmi eljárás lefolytatását, míg bűncselekmény észlelése esetén feljelentést tesz az illetékes szervnél.

Ha az egészségügyi államigazgatási szerv a hatáskörében eljárva megállapítja, hogy az atomenergia alkalmazási körébe tartozó anyagok felhasználására, berendezések,

létesítmények üzemeltetésére vonatkozó jogszabályi rendelkezésekben foglaltakat megsértették, egészségügyi bírságot szab ki.

Egészségügyi bírság kiszabásának van helye, ha a kiadott engedély előírásait az engedély jogosultja nem tartja be. Az egészségügyi bírság összegét az eset összes körülményeire, így különösen a kötelezettségzegés (hiányosság, mulasztás) súlyára, az okozott sérelemmel érintettek körére, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, a jogsértőnek való felróhatóság mértékére tekintettel kell meghatározni. A bírság többszörös jogsértés esetén ismételten is kiszabható. Az egészségügyi államigazgatási szerv az egészségügyi bírságot kiszabó jogerős határozatot nyilvánosan közzéteszi.

A 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet (21.§) is biztosít érvényesítési eljárást a sugáregészségügyi hatóság részére a szerint:

A rendeletben – valamint az engedélyben – foglalt előírások megszegése esetén az SD, illetve az ÁNTSZ OTH az engedélyt visszavonhatja vagy meghatározott időre felfüggesztheti. A felfüggesztésre vonatkozó határozatnak tartalmaznia kell a felfüggesztés időtartamát, valamint az ezen időtartam alatt megteendő intézkedéseket. A felfüggesztés időtartamának eredménytelen letelte után az SD, illetve az OTH az engedélyt visszavonja.

B.2.7 (5. cikk (1) bekezdés f) pont)

5. cikk (1) f)

a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének különböző lépéseiben közreműködő szervek felelősségi köreinek meghatározása. A nemzeti rendszerben a kiégett fűtőelemekre és a radioaktív hulladékokra vonatkozóan az elsődleges felelősség azt terheli, akinél azok keletkeznek, vagy meghatározott körülmények esetén az engedményest, akire a hatáskörrel rendelkező szervek ezt a felelősséget átruházták;

Az Atomtörvény (4/A. §) az atomenergia alkalmazásával összefüggő felelősségi körökre (beleértve a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének különböző lépéseiben közreműködő szervek felelősségi köreit) a következő alapelvek érvényesülését írja elő:

„Alapvető biztonsági célkitűzés az ember és a környezet védelme az ionizáló sugárzás káros hatásaival szemben, ennek elérése érdekében

- a) a kormányzat hatékony jogi szabályozást készít elő, valamint független, az atomenergia békés célú felhasználását felügyelő szervet vagy szervezetet hoz létre és tart fenn;
- b) mind a biztonságot felügyelő szervek, mind a kockázattal járó tevékenységet végző szervezetek az alapvető biztonsági célkitűzés iránt elkötelezett vezetést és hatékony irányítási rendszert hoznak létre és tartanak fenn;
- c) a biztonságért való elsődleges felelősség azt a személyt vagy szervezetet terheli, aki, vagy amely a sugárzásból eredő kockázat növekedését okozó létesítmény vagy tevékenység engedélyese;”.

Az Atomtörvény (6. §) rögzíti, hogy az atomenergia biztonságos alkalmazásának irányítása és felügyelete a Kormány feladata, és kimondja, hogy a kormányzati feladatok végrehajtásáról a Kormány az OAH, valamint az illetékes miniszterek útján gondoskodik.

Az OAH hatáskörét az Atomtörvény {17. § (1)} határozza meg. Az Atomtörvény megállapítja az egészségügyért felelős miniszter hatáskörét és más közigazgatási szervek hatósági jogkörét és feladatát is az atomenergia alkalmazása körében (lásd B. 2. Nemzeti rendszer 5. cikk), és megadja a felhatalmazást a Kormány és a miniszterek számára a részletes jogi szabályozásra. Az Atomtörvény rögzíti {10. § (1)}, hogy az atomenergia biztonságos alkalmazásáért, a biztonsági követelmények betartásáért az atomenergia alkalmazója felelős. Részletesen meghatározza az Atomtörvény {14. § (5)} az engedélyeseknek, azaz az atomenergia alkalmazói közül azoknak a felelősségét, akik engedélyköteles tevékenységet folytatnak:

„Az engedélyes mindaddig felelős a nukleáris létesítmény nukleáris biztonságáért, amíg ez a felelősség okafogyottá nem vált vagy más engedélyesre át nem szállt. A felelősség a létesítmény telephelye jellemzőinek és alkalmasságának megállapításához, létesítéséhez, bővítéséhez, üzembe helyezéséhez, üzemeltetéséhez, tervezett üzemidején túli üzemeltetéséhez, átalakításához, végleges üzemén kívül helyezéséhez vagy megszüntetéséhez megszerzett engedélyek hatályának megszűnése esetén is fennáll.

(5a) Az engedélyes felelőssége az (5) bekezdésben foglaltaktól függetlenül

- a) a nukleáris létesítmény telephelyének vizsgálatához és értékeléséhez, telephelye jellemzőinek és alkalmasságának megállapításához, létesítéséhez, bővítéséhez, üzembe helyezéséhez, üzemeltetéséhez, tervezett üzemidején túli üzemeltetéséhez, átalakításához, végleges üzemén kívül helyezéséhez és megszüntetéséhez,
- b) a radioaktív hulladék-tároló telephely vizsgálatához és értékeléséhez, telepítéséhez, létesítéséhez, üzemeltetéséhez, átalakításához, lezárásához és aktív intézményes ellenőrzéséhez

megadott engedélyek hatályának megszűnése esetén is fennáll.”

A 118/2011. Korm. rend., valamint a 155/2014. Korm. rend. nemcsak a hatósági feladatokat részletezi, hanem az engedélyesek feladatait is, a radioaktív hulladék-tárolók esetében egészen a passzív intézményes ellenőrzésre történő áttérésig.

Az Atomtörvény külön fejezetben foglalkozik a radioaktív hulladék és a kiégett üzemanyag tárolásával és elhelyezésével. Ebben előírja, hogy

„40. § (1) A Kormány által kijelölt szerv tesz javaslatot a radioaktív hulladék és a kiégett üzemanyag kezelésére vonatkozó nemzeti politikára és nemzeti programra, valamint azok felülvizsgálatára, továbbá gondoskodik a radioaktív hulladék végleges elhelyezésével, a kiégett üzemanyag átmeneti tárolásával, a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárásával, és a nukleáris létesítmény leszerelésével összefüggő feladatok elvégzéséről.”
Összefoglalva a fentieket megállapítható, hogy az Atomtörvény és végrehajtási rendeletei meghatározzák a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének különböző lépéseiben közreműködő szervek felelősségi köreit. Az elsődleges felelősség a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok tekintetében az engedélyeseké.

B.2.8 (5. cikk (1) bekezdés g) pont)

5. cikk (1) g)

a lakosság tájékoztatására és részvételére vonatkozó nemzeti követelmények;

A Kormány által kijelölt szerv az RHK Kft., amely a radioaktív hulladék-tárolók és a nukleáris létesítménynek minősülő KKÁT engedélyese.

Az engedélyes számára a lakosság tájékoztatásával kapcsolatban az Atomtörvény {4. § (4) és a 10. § (2)} a következőket írja elő:

„Nukleáris létesítmény és radioaktív hulladék-tároló engedélyese minden rendkívüli eseményről köteles tájékoztatni a lakosságot.”, továbbá

„Az engedélyes - tevékenységi körében - köteles az atomenergia biztonságos alkalmazásához, a biztonság fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges műszaki-technológiai, anyagi és személyi feltételeket biztosítani, továbbá a sugárzási viszonyokat a tudomány legújabb igazolt eredményeivel, a nemzetközi elvárásokkal, valamint tapasztalatokkal összhangban folyamatosan ellenőrizni. A környezeti sugárzási viszonyok ellenőrzésének eredményeiről rendszeresen - legalább havonta - tájékoztatni kell a lakosságot.”

Az RHK Kft. balesetelhárítási és intézkedési tervei szabályozzák a rendkívüli eseményekről adandó tájékoztatást, a környezeti sugárzási viszonyok pedig az RHK Kft. honlapján tekinthetők meg.

Az Atomtörvény {10/A. § (1)-(2)} további lehetőséget is ad a tájékoztatási feladatok ellátására, így radioaktív hulladék-tárolók engedélyesének

a) a tárolónak helyt adó település vagy települések, és az azzal területileg határos települések lakosságát; valamint

b) a tároló létesítését szolgáló engedélyezett telephely-kiválasztási helyszíni kutatófúrások által érintett települések lakosságát a törvényben előírt tájékoztatási kötelezettségének ott meghatározott módon történő ellátása mellett az ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulások (a továbbiakban: társulás) útján is rendszeresen tájékoztathatja.”

Az Atomtörvény felhatalmazása alapján az RHK Kft. az alábbi négy társulással működik együtt:

- Társadalmi Ellenőrző, Információs és Településfejlesztési Társulás, TEIT;
(Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolója, Paks)
- Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás, TETT;
(Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló, Bataapáti)
- Izotóp Tájékoztató Társulás, ITT;
(Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló, Püspökszilágy-Kisnémedi)
- Nyugat-mecseki Társadalmi Információs és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás, NYMTIT
(Nagy aktivitású radioaktív hulladék-tároló telephely-kiválasztása, Boda).

A Társuláshoz való csatlakozás, a társulás és a tagsági jogviszony megszűnésének szabálya: a Társulás nyílt, hozzá csatlakozni csak az Atomtörvény 10/A. § (1) bekezdésében érintetteknek lehet, a Társulás elnökéhez intézett írásos csatlakozási kérelem benyújtásával. A csatlakozás elfogadásáról a társulás dönt.

A társulások, illetve az azokhoz csatlakozott települések önkormányzatai folyamatosan ellátják a tájékoztatási feladatokat (a társuláshoz nem csatlakozott települések

vonatkozásában is), részt vesznek a tárolók üzemeltetésének, ill. létesítésének társadalmi ellenőrzésében, környezeti méréseket végeznek, közzé teszik ezek tapasztalatait, figyelemmel kísérik a lakosság tájékoztatási igényét, problémáit, lakossági fórumokat kezdeményeznek és ehhez létesítményeiket rendelkezésre bocsátják.

Az Atomtörvény 10/A. § (2) bekezdése értelmében társulásoknak a tárolóhoz vagy a tervezett tárolóhoz kötötten a KNPA-ból támogatás adható. Támogatás tárolónként, vagy tervezett tárolónként csak egy ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulásnak adható. A támogatás kizárólag tájékoztatási, ellenőrzési, működési és településfejlesztési célokra használható fel.

A támogatás a társulásnak csak akkor adható, ha:

- a tárolónak helyt adó összes település, és az azzal területileg határos település legalább felének és ezek között a tárolónak helyt adó település vagy települések képviselőtestülete a társulási megállapodást jóváhagyja,
- a tároló létesítését szolgáló engedélyezett telephely-kiválasztási helyszíni kutatófúrások által érintett települések esetében az ott meghatározott települések legalább felének képviselőtestülete a társulási megállapodást jóváhagyja, és
- a társulás a tag helyi önkormányzatok önként vállalt tájékoztatási és ellenőrzési feladatainak ellátását szolgálja.”

A társulás a helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben meghatározott szabályok szerint jön létre.

Az Atomtörvény 67. § o) pontja pedig felhatalmazást ad a Kormánynak, hogy rendeletben szabályozza a társulásokkal kötött támogatási szerződés tartalmát, a támogatás elosztását, folyósítását, valamint a társulások tájékoztatási és ellenőrzési feladatait és a tároló engedélyesének ezt elősegítő kötelezettségeit. A felhatalmazás alapján kiadta a Kormány a KNPA-ból az ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulásoknak nyújtott támogatások szabályairól szóló 214/2013. (VI. 21.) Korm. rendeletet, amely 2014. január 1-jén hatályba lépett, és rendelkezéseit már a 2014. évre szóló támogatási szerződésekben is alkalmazni kellett. 2014-től a támogatási szerződések megkötésében és végrehajtásában a KNPA kezelője, mint Támogató, az egyes társulások, mint Támogatottak, az RHK Kft., mint Közreműködő vesz részt.

A Paksi Atomerőmű a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek kezelésének folyamatában az alábbiak szerint érintett:

- a radioaktív hulladékok szabályozott, szelektív gyűjtése az atomerőmű üzemi területén,
- az összegyűjtött radioaktív hulladékok minősítése, válogatása, tömörítése, csomagolása és nyilvántartása,
- a kiégett fűtőelemek ellenőrzött tárolása a reaktorok melletti pihentető medencékben 4-5 éves időtartamra,
- a pihentetett kiégett fűtőelemek átszállítása a KKÁT-ba.

A fentiekhez kapcsolódva a következő lakossági kapcsolatok működnek:

- A Paksi Atomerőmű körüli környezeti ellenőrző rendszer adatainak átadása havi gyakorisággal a lakosságot képviselő „nukleáris” településszövetségnek (a továbbiakban: TEIT).

- A TEIT rendelkezik a Paksi Atomerőmű segítségével kiépített, korszerű, önállóan üzemeltetett környezetellenőrző rendszerrel, amelynek mérési eredményeit -

összevetve az atomerőmű méréseivel –, havonta nyilvánosságra hozza a térségi nyomtatott sajtóban és a saját honlapján.

- A TEIT Ellenőrző Csoportja jogosult a helyszínen informálódni, látogatást tenni az atomerőműben, ahol minden kérdésére, így a radioaktív anyagok kezelésének vonatkozásában is választ kap.

- 3 környező település (Paks, Kalocsa, Uszód) forgalmas pontjain a Paksi Atomerőműkiépített 24 órán keresztül működő információs monitorokat, amelyek jól értelmezhető formában közlik az aktuális háttérsugárzás értékét.

- A radioaktív hulladékokat és a kiégett fűtőelemeket érintő, nem tervezett, akár üzemzavar jellegű eseményekről a lakosság és a sajtó gyors tájékoztatást kap az Átfogó Veszélyhelyzet-kezelési és Intézkedési Tervben (a továbbiakban: ÁVIT) és a Válságkommunikációs Szabályzatban szereplő előírások szerint.

- Sajtótájékoztatón a Paksi Atomerőmű rendszeres tájékoztatást ad az engedélyezett kibocsátási korlátok kihasználásának mértékéről.

Az MTA EK is eleget tesz tájékoztatási kötelezettségének, honlapján lehet olvasni az MTA EK és a Budapesti Kutatóreaktor tevékenységéről, működéséről. Lakossági tájékoztató szórólap készült a reaktorról. Az MTA EK rendszeresen fogad látogatókat, ahol a lakosságot tájékoztatja az MTA EK és a Budapesti Kutatóreaktor működéséről.

A nyilvánosság és az átláthatóság alapelvein nyugvó, a szakmai kérdéseket is megvilágító tájékoztatáspolitikája megvalósítása mellett gondoskodni kell arról is, hogy a közvélemény a döntéshozatalba is bekapcsolódhasson.

Jelentős környezetterhelést okozó vagy jelentős környezetszennyezést okozható tevékenységek engedélyeztetése (előzetes vizsgálat, környezeti hatásvizsgálati eljárás, egységes környezet-használati engedélyezési eljárás, környezetvédelmi felülvizsgálat) során az illetékes környezetvédelmi felügyelőség közmeghallgatást tart az érintett nyilvánosság tájékoztatása és az érintett nyilvánosság észrevételeinek meghallgatása érdekében. A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet meghatározza a közmeghallgatás tartásának szabályait is (8-10. §.)

Az OAH által kötelezően tartandó közmeghallgatás intézményét a B.7.2. pontban {10. cikk(2)} részletezzük. A radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kezelésének nemzeti rendszerében tehát alapvető követelmény a lakosság tájékoztatása és a döntési folyamatokba való bevonása, aminek teljesülése biztosítja a lakosság támogatását ezeknek a projekteknek a megvalósításához.

B.2.9 (5. cikk (1) bekezdés h) pont)

5. cikk (1) h)

a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló, 9. cikk szerinti finanszírozási rendszer(ek).

Az Atomtörvény a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének finanszírozásával kapcsolatban az alábbiakat tartalmazza:

„41. § A radioaktív hulladék végleges elhelyezésének, valamint a kiégett üzemanyag átmeneti tárolásának és a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárásának, továbbá a nukleáris létesítmény leszerelésének költsége az engedélyest, a Magyar Tudományos Akadémia által alapított költségvetési szerv, valamint felsőoktatási intézmény, vagy a központi

költségvetésből finanszírozott más szerv által működtetett nukleáris létesítmény esetén a központi költségvetést terheli.”

A finanszírozás rendjével az Atomtörvény VI. Fejezete foglalkozik {62. § (1)}, amely előírja a KNPA létrehozását és szabályozza működését.

Az KNPA kezelő szerve az OAH-t felügyelő miniszter által vezetett minisztérium, jelenleg a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium. A KNPA terhére kizárólag az Atomtörvényben meghatározott feladatokat lehet finanszírozni.

Az Atomtörvény előírja, hogy az atomerőmű a radioaktív hulladék végleges elhelyezésének, valamint a kiégett üzemanyag átmeneti tárolásának - beleértve a tároló leszerelését is -, és a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárásának, továbbá az atomerőmű leszerelésének, valamint az ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulások támogatásának költségeit a KNPA-ba történő befizetés útján köteles biztosítani.

A KNPA létrejöttét megelőzően létesített RHFT-ben a beszállítók befizetési kötelezettségéből származó bevételből nem fedezett, a véglegesen elhelyezett radioaktív hulladék tárolásával, a tároló biztonságnövelésével és üzemeltetésével járó költségeket ugyancsak a Paksi Atomerőmű fedezi. Az eseti beszállítóknak a radioaktív hulladék végleges elhelyezésével kapcsolatos befizetési kötelezettségét az Atomtörvény 1. melléklete határozza meg, amelyet a tárolóba történő beszállításkor kell teljesíteni.

A Paksi Atomerőmű befizetésének éves mértékét minden évben a központi költségvetésről szóló törvény írja elő.

A költségvetési szervek által üzemeltetett nukleáris létesítmények esetén ezeket a költségeket felmerülésükkor kell befizetni a KNPA-ba. A KNPA javára történő befizetés forrását a központi költségvetés biztosítja a működtető intézmény éves költségvetésében.

Az Atomtörvény {64. § (1)} a KNPA gazdálkodásával és értékállóságával kapcsolatban előírja, hogy a KNPA gazdálkodására az államháztartásról szóló törvény elkülönített állami pénzalapokra vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni az Atomtörvényben foglalt eltérésekkel, és a KNPA az értékállóságának biztosítása érdekében az előző évi átlagos pénzállományra vetített, a jegybanki alapkamat előző évi átlagával számított összegű központi költségvetési támogatásban részesül.

A KNPA működésének szabályait, amelyek a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek biztonságos kezeléséhez szükséges pénzügyi források rendelkezésre állását biztosítják, az irányelv 9. cikkével kapcsolatban ismerteti a jelentés.

B.2.10 (5. cikk (2) bekezdés)

5. cikk (2)

A tagállamok – az üzemeltetési tapasztalatok, a 4. cikk (3) bekezdésének f) pontjában említett döntéshozatali eljárásból levont tanulságok, valamint a technológiai fejlődés és a kutatási eredmények figyelembevételével – biztosítják a nemzeti rendszer szükség szerinti továbbfejlesztését.

A kiégettüzemanyag-tároló tapasztalatainak gyűjtése

Az engedélyes a nukleáris létesítmény üzemeltetési adatainak, tapasztalatainak és az üzemi eseményeknek a rendszeres és folyamatos gyűjtésére, szűrésére, elemzésére és dokumentálására szisztematikus programot dolgoz ki és működtet a nukleáris létesítmény üzembe helyezési, üzemeltetési, leszerelési ciklusaiban. A más

üzemeltetőktől származó üzemeltetési tapasztalatokat folyamatosan gyűjti, feldolgozza és hasznosítja.

A kiégettüzemanyag-tároló saját üzemviteli tapasztalatai

A KKÁT 10 évenként elvégzi az Időszakos Biztonsági felülvizsgálatot, amelyet az OAH felülvizsgál.

A KKÁT rendszeres jelentéseiben félévente beszámol az üzemeltetés és karbantartás eredményeiről, azokat értékeli, a feltárt eltérésekre intézkedések hoz és azok magvalósításnak előrehaladásáról rendszeres tájékoztatást ad. Beszámol a bővítés tapasztalatairól összevetve a korábbi tapasztalatokkal, és az ez alapján levonható következtetésekről. A tapasztalatok hasznosítása kiterjed az üzemi események vizsgálatára, felszámolására, az ismétlődések elkerülésére tett intézkedésekre, a tapasztalatok oktatására.

Más létesítmények tapasztalatainak hasznosítása

A más létesítményektől, nemzetközi információs forrásokból származó üzemeltetési és egyéb tapasztalatok megismerése, hasznosítása alapvető érdeke a KKÁT-t üzemeltető RHK Kft-nek, ezért például 2014 évben is számos egyeztetést tartottak német (BAM kutató központ), holland (COVRA), spanyol (ENRESA) és francia (ANDRA) intézményekkel.

A kiégettüzemanyag-tároló üzemeltetési tapasztalatainak hasznosítása

A létesítménynek rendszeres és eseti jelentési kötelezettsége van az OAH felé. Az NBSZ rendelkezik az üzemeltetési adatok és tapasztalatok hasznosításáról. Az erre vonatkozó NBSZ előírások teljesüléséről az engedélyes jelentésekben tájékoztatja az OAH-t.

Az OAH az időszakos jelentések alapján és az átfogó ellenőrzések során rendszeresen ellenőrzi a tapasztalat visszacsatolási folyamatokat, benne a külső és belső tapasztalatok felhasználását és az intézkedéseket.

Az OAH biztonsági mutatókat vezetett be, amelyek segítségével – többek között – a tapasztalatok visszacsatolását is tudja értékelni. Az események kivizsgálásnak része a korábbi hasonló események vizsgálata is, amit az OAH ellenőriz.

Az OAH rendszeresen, előre meghatározott, mérhető célokból és kritériumokból álló mutatórendszer alapján, felülvizsgálati és értékelési programot működtet.

A radioaktív hulladék-tárolók tapasztalatainak gyűjtése

A radioaktív hulladék-kezelés munkamódszereinek és létesítményeinek folyamatos fejlesztése, valamint a tapasztalatok hasznosítása szükséges a radioaktív hulladék-tárolók következő évek és a távolabbi jövő feladatainak megoldásához.

A RHFT kizárólag nem atomerőműből származó radioaktív hulladékot fogad. A felszínközeli tároló befogadóképessége több mint 5000 köbméter. 2014-ben jelentős fejlesztések történtek az RHFT-ben, melyek során a diszpécserközpont korszerűsítése és a laborépület átalakítása valósult meg. Ezen kívül biztonságnövelő beruházások is zajlanak.

A NRHT felszín alatti létesítményében 2014 végéig 3249 db. atomerőműből származó kis és közepes aktivitású hulladékot tartalmazó hordó került betonkonténerekben a végleges helyére. A több éve folyó fejlesztési programok eredményeként 2014-ben engedélyt kapott az RHK Kft. egy olyan új hulladékéltelvezési rendszer bevezetésére,

amely a tárolókamrák kihasználtságát közel a duplájára növeli. A világszínvonalú tárolóra továbbra is sokan kíváncsiak, külföldről főleg szakemberek érkeznek tapasztalatcserére.

A radioaktív hulladék-tárolók saját üzemviteli tapasztalatai

A létesítménynek rendszeres és eseti jelentési kötelezettsége van az OAH felé. A 155/2014. Korm. rend. mellékleteit képező TBSZ-ek rendelkeznek az üzemeltetési adatok (átvétel, tárolás, üzemeltetés, karbantartás stb.) gyűjtéséről, értékeléséről és tapasztalatok hasznosításáról. Az erre vonatkozó TBSZ előírások teljesüléséről az engedélyes jelentésekben tájékoztatja az OAH-t.

Az OAH az időszakos jelentések alapján és az ellenőrzések során vizsgálja a tapasztalat visszacsatolási folyamatot.

Más radioaktív hulladék-tárolók tapasztalatainak hasznosítása

Az OAH nemzetközi munkacsoportokban vesz részt (pl. WENRA WGWD, OECD-NEA RWMC-RF, WASSC, ENSREG-WG2).

Továbbá az OAH részt vesz a NAÜ által szervezett több programban, pl. HIDRA, GEOSAF, PRISMA. A programok során lehetőség van más radioaktív hulladék-tárolók üzemeltetési tapasztalatainak, a tárolók felügyeletét végző hatóságok tapasztalatainak megismerésére, valamint a hulladék-tárolókhoz kapcsolódó tipikus problémák kezelésének közös kidolgozásában való részvételre. A tároló létesítmények engedélyese a biztonsági jelentésében mutatja be a hasonló létesítményekben szerzett tapasztalatokat, továbbá az atomenergia alkalmazásában érdekelt hazai és nemzetközi szakmai szervezetektől származó információkat.

A radioaktív hulladék-tárolók üzemeltetési tapasztalatainak hasznosítása

A két radioaktív hulladék-tároló létesítmény 2014-ben került az OAH hatósági felügyelete alá. Az események jelentési kötelezettségi kritériumai és a biztonsági értékelést segítő mutatórendszer kialakítása jelenleg készül.

B.3 Hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság (6. cikk)

B.3.1 (6. cikk (1) bekezdés)

6. cikk (1)

Minden egyes tagállam a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésében hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóságot hoz létre és tart fenn

Az Atomtörvény már az alapelvei között rögzíti a kormányszatnak azt felelősségét, hogy az alapvető biztonsági célkitűzés, azaz az ember és a környezet védelme az ionizáló sugárzás káros hatásaival szemben, érdekében hatékony jogi szabályozást készít elő (lásd a B.2.3 fejezetet), valamint független, az atomenergia békés célú felhasználást felügyelő szervezet hoz létre és tart fenn {Atv. 4/A.}.

Az Atomtörvény 6. § (2) bekezdésében rögzíti, hogy az atomenergia biztonságos alkalmazásával összefüggő kormányzati feladatok végrehatásáról a Kormány az OAH és többek között az egészségügyért felelős miniszter útján gondoskodik.

Az Atomtörvény a 17. §-ban biztosítja a felhatalmazást (hatáskört) az OAH-nak a felügyeleti feladatai ellátásához. Az Atomtörvény e szakasza szerint a nukleáris létesítményekre, a radioaktív hulladék-tároló létesítményekre és a nukleáris, valamint radioaktív anyagokra vonatkozó nukleáris biztonsággal és fizikai védelemmel összefüggő felügyeleti, közigazgatási hatósági hatáskörrel az Atomtörvény szerint Magyarországon az OAH rendelkezik. Az Atomtörvény felhatalmazza az OAH-t felügyeleti tevékenysége ellátására.

Az Atomtörvény 20. § rendelkezik az egészségügyért felelős miniszter engedélyezési és ellenőrzési feladatköréről. Az Atomtörvény szerinti felhatalmazás alapján a 16/2000. EüM rendelet részletesen szabályozza az egészségügyi hatóság hatásköreit.

Az Országos Atomenergia Hivatal

Az OAH hatáskörét az Atomtörvény 17. § (2) bekezdése rögzíti (lásd A.1 Bevezetés, Hatósági rendszer).

Az előírások lehetővé teszik, hogy minden olyan esetben, amikor az OAH nem rendelkezik a szükséges szakértelemmel, szakértőket (intézményeket, cégeket, vagy akár magánszemélyeket) vonjon be a munkába. Az OAH – a hatósági munka tudományos háttérének biztosítása érdekében – megállapodást kötött több tudományos intézettel és szakértő céggel. Ilyen megállapodások rögzítik az együttműködést – többek között – a MTA EK, a BME NTI, a Nukleáris Biztonsági Kutató Intézettel (a továbbiakban: NUBIKI), az OSSKI-val és a SOM System Kft-vel {Atv. 17. § (3)}.

Az OAH munkáját támogató Tudományos Tanács tagjai országosan elismert szaktekintélyek. A Tudományos Tanács atomenergia biztonságos alkalmazásával összefüggő kormányzati, hatósági és nukleáris baleset-elhárítási intézkedések tudományos megalapozásának biztosítása érdekében segíti az OAH munkáját. {Atv. 8. § (7)}.

Az OAH munkáját a NAÜ misszió két alkalommal is vizsgálta.

A nukleáris biztonsági főigazgató-helyettes irányítása alá tartozó szervezeti egységek a következők {OAH Szervezeti és Működési Szabályzata szerint}:

- a Felügyeleti Főosztály, amely főként a nukleáris létesítmények és radioaktív hulladék-tárolók nukleáris biztonságával összefüggő hatósági ügyekben

látja el a jogszabályokban meghatározott engedélyezési és ellenőrzési feladatokat, valamint elemzi a nukleáris létesítmények rendszeres és eseti jelentéseit, elvégzi az üzemzavari események okainak kivizsgálását, az üzemeltetői tevékenység biztonsági értékelését, a főosztályhoz tartozó Helyszíni Felügyeleti Osztály az atomerőművel kapcsolatos, a helyszínen ellátható feladatok elvégzéséről gondoskodik;

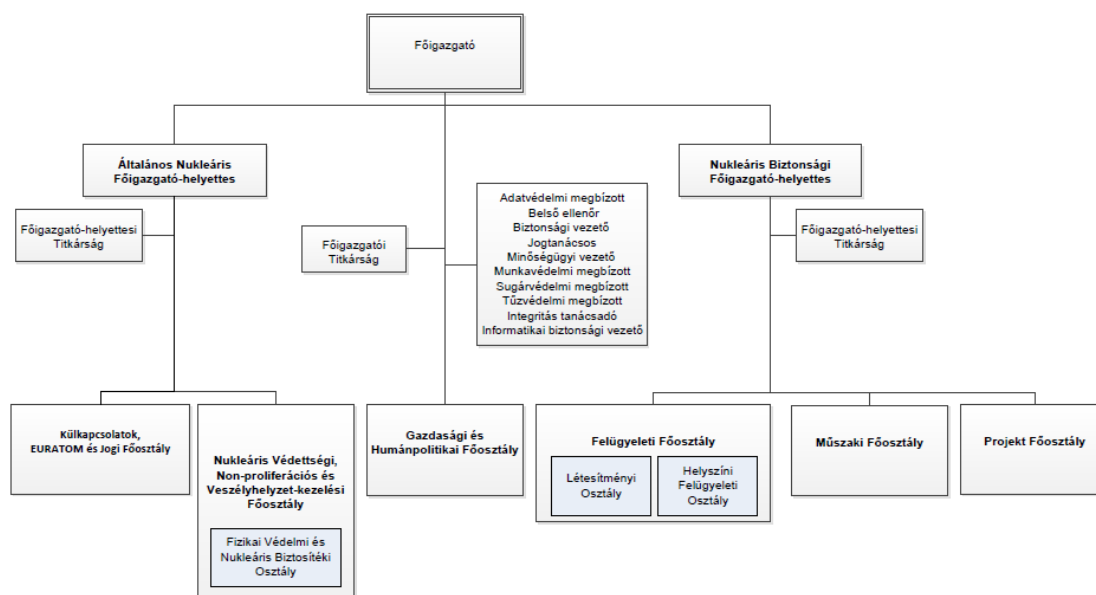
- a Műszaki Főosztály, amely támogatja a nukleáris biztonsági hatósági tevékenységét, irányítja a hatósági felügyeletet szolgáló műszaki megalapozó tevékenységet és az OAH képzési rendszerét, felelős a stratégiai tervezésért és önértékelésért, a nukleáris biztonsági szabályozás fejlesztésért, a belső szabályozásért;
- a Projekt Főosztály felel a projektek előkészítésért és koordinálásáért, valamint az új atomerőművi blokkok hatósági felügyeletére való felkészülésért.

Az OAH egyéb hatósági feladatait, a biztosítéki egyezményből, valamint a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló nemzetközi egyezményből adódó feladatokat, a nukleáris export- és importengedélyezést, a radioaktív anyagok nyilvántartását, valamint a nemzetközi kapcsolattartást alapvetően az OAH másik szervezeti egysége, az általános nukleáris főigazgató-helyettes irányítása alá tartozó szervezeti egységek látják el.

Az általános nukleáris főigazgató-helyettes irányítása alá tartozó szervezeti egységeknek a következők a kiemelt feladatai:

- nukleáris védelemmel és nonprolifерációval, a szállítások biztonságával, a fizikai védelemmel és a radioaktív anyagok nyilvántartásával, az informatikai védelemmel, valamint a nukleáris veszélyhelyzet-kezeléssel kapcsolatos feladatok ellátása, (Nukleáris Védelem, Nonprolifерációs és Veszélyhelyzet-kezelési Főosztály);
- Magyarország Európai Uniói képviselője, a tárgyalási álláspontok kidolgozása, a szükséges jogszabály átültetési feladatok koordinálása és nyomon követése, beleértve a sugárvédelmi jogszabályok elemzését, valamint a külkapcsolatok szervezése és a szakmai és lakossági tájékoztatási feladatok ellátása (Külkapcsolatok, EURATOM és Jogi Főosztály).

Az OAH nukleáris biztonsággal összefüggő engedélyezési eljárásaiban más közigazgatási szervek szakhatóságként vesznek részt, és a jogszabályok lehetővé teszik szakmai szakértők (mind intézmények, mind személyek) bevonását is.

1. ábra: Az OAH szervezeti felépítése

Egészségügyi államigazgatási szervek

Az egészségügyért felelős miniszter az atomtörvény szerinti feladatait (radioaktív anyagok, valamint az ionizáló sugárzást kibocsátó berendezések, továbbá az atomenergiát alkalmazó munkahelyek munkavállalóinak sugáregészségügyi felügyeletét) az egészségügyi államigazgatási szerv által látja el, amelynek bázisát a 7 Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve részeként működő SD-k adják. Az ÁNTSZ OTH az OSSKI-val együttműködve látja el az SD-k szakmai irányítását.

Az országos szakmai és hatósági szerv, az ÁNTSZ OTH a sugárvédelmi szabályzatnak, a kiemelt létesítmények sugáregészségügyi részlegeinek az engedélyező hatósága, amely részt vesz a nukleáris biztonsági engedélyezési folyamatban is, mint a sugárvédelmi kérdések szakhatósága.

A radioaktív hulladékok sugáregészségügyi vonatkozásában a területileg illetékes SD-k végeznek rendszeres ellenőrzéseket és felülvizsgálatokat az engedélyesnél. Megvizsgálják az engedélyezett módosításokat és a rendkívüli eseményeket is. Az ellenőrzések és felülvizsgálatok célja, hogy

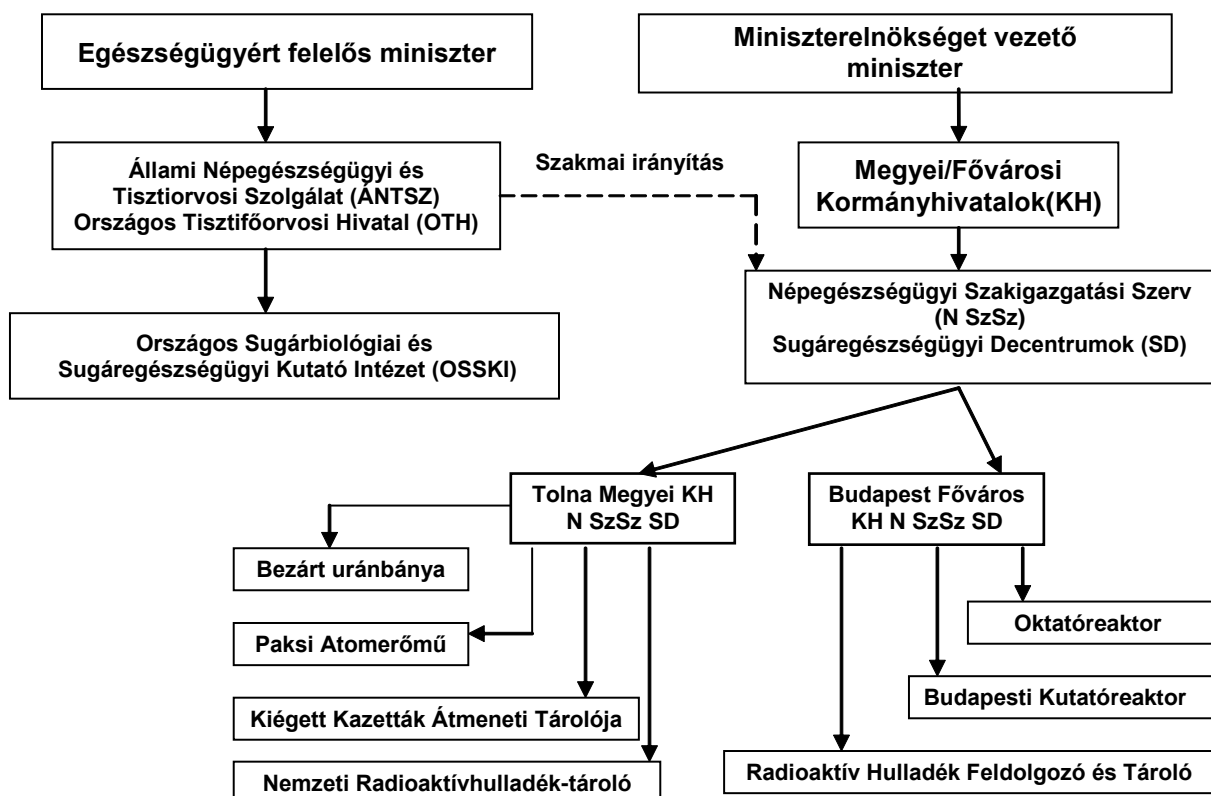
- ellenőrizzék a sugárbiztonság teljesülését;
- ellenőrizzék az előírt feltételek megtartását;
- a helyszínen ellenőrizzék a sugárzási viszonyokat;
- mintát vegyenek laboratóriumi mérésekhez;
- normálistól eltérő viszonyok esetén jegyzőkönyvet vegyenek fel, illetve döntést hozzanak.

A vonatkozó jogszabályok értelmében a radioaktív hulladéktároló kiemelt létesítménynek tekintendő, amelyet az illetékes hatóságnak évente teljes mértékben felül kell vizsgálnia. A gyakorlatban az illetékes hatóságok évente kétszer ellenőrzik a püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolót és a bátaapáti Nemzeti Radioaktív hulladék-tárolót. Ennek során ellenőrzik a telephelyet, és egyúttal környezeti mintákat vesznek. A környezeti mérések eredményeit a kormányrendelet [2] által

felállított Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer keretében kiadott éves jelentésekben is közzéteszik. (Az OKSER éves jelentései az interneten is elérhetőek: <http://www.okser.hu>.)

2014. július 1-től a hatósági rendszer megváltozott: a radioaktív hulladék-tárolók esetén a szabályozási rendszer a nukleáris létesítményekéhez igazodik, ennek keretében a felügyeleti hatóság ezen létesítmények esetén is az OAH lett. A sugáregészségügyi vonatkozásban az SD-k továbbra is ellátják a fent jelzett feladatokat.

A 2014. december 31-én fennálló magyarországi állapot szerint a Tolna Megyei SD-nek felhatalmazása van, hogy ellenőrizze (szemlék útján is) a sugárvédelmi szabályok és előírások betartását a kiégett fűtőelemek kezelése során.

2. ábra. A sugáregészségügyi hatóság felépítése és ellenőrzési rendszere

B.3.2 (6. cikk (2) bekezdés)

6. cikk (2)

A tagállamok biztosítják, hogy a hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság – annak érdekében, hogy szabályozói feladatkörének ellátása során biztosított legyen az indokolatlan befolyástól mentes, tényleges függetlensége – funkcionálisan elkülönüljön az atomenergia vagy a radioaktív anyagok előmozdítása vagy felhasználása terén – ideértve a villamosenergia- termelést és a radioizotópok alkalmazását is –, illetve a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelése területén érdekelt bármely más szervtől vagy szervezettől.

A hatósági funkciók alatt az engedélyezést, ellenőrzést, érvényesítést és az értékelést értjük, a feladatok közé tartozik a tájékoztatási és a nemzeti/nemzetközi koordinációs

tevékenység is. Az alapvető funkció teljesítéséhez annak jogszabályi rögzítése szükséges, hogy atomenergia alkalmazása kizárólag a jogszabályokban meghatározott módon és hatósági felügyelet mellett történhet {Atomtörvény 5. § (2)}.

Az Atomtörvény 5. § (3) bekezdése rögzíti a fentieket követően azt is, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok függetlenek az atomenergia alkalmazása és fejlesztése terén érdekelt bármely más szervtől vagy szervezettől. A szerv és szervezet megkülönböztetés feloleli mind a közigazgatás és önkormányzati igazgatás szervezetrendszerét, mind pedig a gazdasági szereplőket és a civil szféra szervezeteit. A funkciók és köteleességek hatékony teljesítéséhez szükséges, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok önállósággal, intézményi szabadsággal rendelkezzenek a kormányzati szervezetrendszerben.

Az Országos Atomenergia Hivatal

Az OAH kormányhivatal (2010. évi XLIII. törvény), törvény által létrehozott, a Kormány irányítása alatt működő központi államigazgatási szerv {Atv. 8.§}. Az irányítás tartalmi elemei az alapítás, átalakítás, megszüntetés, évenkénti jelentés-készítési kötelezettség a Kormánynak. Az OAH felügyeletét a miniszterelnök által kijelölt miniszter látja el, aki e hatáskörében különösen törvény vagy kormányrendelet felhatalmazása alapján jogszabályt alkot az OAH feladatkörébe tartozó kérdésekben, illetve előterjesztést tesz törvény vagy kormányrendelet alkotására, képviseli a kormányhivatalt a Kormány és az Országgyűlés előtt. A felügyelet tartalmi elemei a törvényességi, szakszerűségi, hatékonysági, pénzügyi ellenőrzés, a szervezeti és munkaügyi szabályzat jóváhagyása, ugyanakkor törvényben meghatározott feladatkörében nem utasítható.

Az OAH-nak nem feladata a nukleáris és más kapcsolódó technológiák népszerűsítése. Az Atomtörvény alapján az OAH alapvető feladata az atomenergia biztonságos alkalmazásával, különösen a nukleáris anyagok és létesítmények biztonságával, a nukleárisbaleset-elhárítással kapcsolatos hatósági feladatok összehangolása, illetve ellátása. Az OAH elsődleges szempontja a biztonsági követelmények érvényesítése. Nincs érdekeltsége az energiatermelésben, az energiaellátás biztonságában, ezen tevékenységek ellátása a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Magyar Energetikai és Közmű-Szabályozási Hivatal feladata. Nincs érdekeltsége az ipari, technológiai fejlesztésekben és az ipari termelésben sem. Ezek biztosítják a gazdasági hatásoktól mentes döntéshozást.

Az OAH döntéseit felügyeleti jogkörben megváltoztatni vagy megsemmisíteni nem lehet. {Atv. 8. § (1)}. Az OAH belső szervezeti felépítése arányosan került kialakításra a felügyelete alá tartozó létesítményekkel valamint nukleáris vagy más radioaktív anyagokkal kapcsolatos tevékenységekkel összefüggő, törvényben rögzített hatáskörökkel és feladatokkal {Atv. 17. § (2)}. Az arányosság egyfelől az OAH hatásköréből és feladataiból következő méretére (létszám, infrastruktúra, pénzügyi erőforrások), másfelől a szervezeti felépítés hatáskörök és feladatok szerinti tagoltságára utal.

Az OAH vezetőjét a felügyelő miniszter javaslatára a miniszterelnök nevezi ki és menti fel. A felügyelő miniszter javaslatát a közigazgatási minőségpolitikáért és személyzetpolitikáért felelős miniszter útján terjeszti a miniszterelnök elé. A közigazgatási minőségpolitikáért és személyzetpolitikáért felelős miniszter a javaslat megküldésétől számított tizenöt napon belül kifogással élhet, és a javaslatot

visszaküldheti a kormányhivatalt felügyelő miniszternek, vagy továbbítja azt a miniszterelnöknek (2010. évi XLIII. törvény).

A vezető helyettesét az OAH vezetőjének javaslatára a kormányhivatalt felügyelő miniszter nevezi ki és menti fel. Az OAH vezetője a vezető-helyettesnek javasolt személyről – a kormányhivatalt felügyelő miniszternek tett javaslatával egyidejűleg – tájékoztatja a közigazgatási minőségpolitikáért és személyzetpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium közigazgatási államtitkárát, aki a javasolt személlyel szemben a tájékoztatást követő tizenöt napon belül kifogással élhet. A kifogásolt személy nem nevezhető ki a kormányhivatal vezetője helyettesének.

Az intézményi szabadság további garanciája, hogy az OAH munkatársaival szemben az OAH főigazgatója gyakorolja a munkáltatói jogokat.

Az Atomtörvény előírásainak megfelelően az OAH évente beszámol tevékenységéről és benyújtja az atomenergia magyarországi alkalmazásának biztonságáról szóló beszámolóját a Kormány és az Országgyűlés elé, valamint tájékoztatja az Országgyűlés feladatkörében érintett bizottságát (2010. évi XLIII. törvény). Az éves jelentést az OAH nyilvánosságra hozza. Az OAH ezen kívül minden évben elkészíti az éves költségvetési beszámolót, melyet a felügyelő minisztérium nyújt be az Nemzetgazdasági Minisztérium felé, melyet az Országgyűlés a Zárszámadási törvény keretében tárgyal.

Egészségügyi államigazgatási szervek

Az egészségügyi államigazgatási szervek az Atomtörvényben foglaltaknak megfelelően szintén függetlenek az atomenergia alkalmazása – ideértve a villamosenergia-termelést, a radioizotópok alkalmazását, a kiegészítő üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelését is – és fejlesztése terén érdekelt bármely más szervtől vagy szervezettől. Meg kell említeni, hogy az elmúlt években történő strukturális változások alapján az SD-k a Miniszterelnökség irányítása alatt álló kormányhivatalok szervezetében működnek és az egészségügyi ágazat kizárólag szakmai irányításukat adja az ÁNTSZ OTH – OSSKI által.

B.3.3 (6. cikk (3) bekezdés)

6. cikk (3)

A tagállamok biztosítják, hogy a hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság rendelkezzen az 5. cikk (1) bekezdésének b), c), d) és e) pontjában említett nemzeti rendszerrel kapcsolatos kötelezettségeinek a teljesítéséhez szükséges hatáskörökkel, valamint emberi és pénzügyi erőforrásokkal.

Az atomenergia biztonságos alkalmazásának fontos előfeltétele olyan hatósági rendszer működtetése, amely a szabályozási rendszer érvényesítése érdekében rendelkezik a feladatok ellátásához szükséges felhatalmazással {lásd 6. cikk (1)} és független az atomenergia hasznosításában érdekelt vagy ellenérdekelt szervektől {lásd 6. cikk (2)}.

Az Atomtörvény {Atv. 6.§ (1)-(2)} alapján az OAH és az egészségügyi államigazgatási szervek számára, a hatásköreik ellátásához szükséges emberi és pénzügyi források biztosítása a Kormányzat feladata és a központi költségvetés részét képezi.

Az Országos Atomenergia Hivatal

Az OAH alkalmazásában álló személyek száma 2014 végén 80 fő volt.

Az OAH alapfeladatainak ellátása biztosítására az Atomtörvény két pénzügyi forrást jelöl meg:

- az atomenergia biztonságos alkalmazásának hatósági ellenőrzését szolgáló műszaki megalapozó tevékenység ellátását a központi költségvetésből kell biztosítani {4.§ (10)};
- a létesülő és üzemelő nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladéktároló engedélyesei az Atomtörvényben meghatározott módon és mértékben kötelesek az OAH-nak felügyeleti díjat fizetni (19.§).

Korábban a felügyeleti díjat csak az OAH felügyeleti tevékenységére lehetett felhasználni, de az Atomtörvénynek ezen előírását a Parlament hatályon kívül helyezte. A kormányhivatali státusz elvileg jelenleg is biztosítja az OAH számára a megfelelő erőforrásokat, de ezekkel kapcsolatban a kormányzat bármikor megszorításokkal élhet.

Egészségügyi államigazgatási szervek

Hét SD-ben összesen mintegy 49 kvalifikált személyt alkalmaznak. Mindegyik intézet rendelkezik sugárzásmérő műszerekkel, és jól felszerelt sugárvédelmi laboratóriummal. Speciális esetekben az ÁNTSZ egyik intézete, az OSSKI (2015. április 1-től Országos Közegészségügyi Központ Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Igazgatósága, OKK OSSKI) szakmailag támogatja a hatósági feladatok ellátását, mintegy 65 kvalifikált alkalmazottal. Megfelelő műszerekkel felszerelt gépkocsival 24 órás Országos Sugáregészségügyi Készenléti Szolgálatot lát el. Az OSSKI tartja fenn a személyi dozimetriai szolgálatot (ide tartozik a kötelező hatósági személyi doziméterek kiértékelése és az országos személyi dozimetriai nyilvántartás kezelése).

B.4 Engedélyesek (7. cikk)

B.4.1 (7. cikk (1) bekezdés)

7. cikk (1)

A tagállamok biztosítják, hogy a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló létesítmények és/vagy tevékenységek biztonsága tekintetében az engedélyes rendelkezzen az elsődleges felelősséggel. Ez a felelősség nem ruházható át.

Az Atomtörvény 10. § (1) kimondja, hogy az atomenergia biztonságos alkalmazásáért, a biztonsági követelmények betartásáért az atomenergia alkalmazója, amelyben engedélyköteles tevékenységet végez, az engedélyes a felelős.

A 155/2014. Korm. rend. {8. § (1)} a hulladéktárolók engedélyeseinek biztonságért való felelőssége vonatkozásában előírja, hogy a tároló létesítmények biztonságos telepítéséért, létesítéséért, üzemeltetéséért, átalakításáért, lezárásáért, a lezárást követő biztonságos állapot eléréséért, valamint aktív intézményes ellenőrzéséért, az e tevékenységekkel kapcsolatos követelmények betartásáért a felelősséget az engedélyes viseli. Az engedélyes, ideértve azt is, ha az engedély bármely okból hatályát veszítette, kizárólag a tároló létesítmények passzív intézményes ellenőrzése tárgyában kiadott engedély jogerőre emelkedésével mentesül a tároló létesítmények biztonságáért viselt felelőssége alól.

A fentiekén kívül azt is rögzíti {8. § (2)}, hogy az OAH tevékenysége, vagy annak hiánya semmilyen formában és mértékben nem mentesíti az engedélyest a biztonságért viselt felelőssége alól. Az engedélyes a 155/2014. Korm. rend-ben foglaltak szerint bizonyítja az OAH számára, hogy a felelősségből származó valamennyi kötelezettségének eleget tesz.

A KKÁT vonatkozásában, a 118/2011. Korm. rend. 27. § (1) és (2) szerint az OAH tevékenysége, vagy annak hiánya semmilyen formában és mértékben nem mentesíti az engedélyest a nukleáris biztonságért viselt, a jogszabályi előírások, valamint a hatályban lévő engedélyek által megszabott feltételek folyamatos teljesítésének felelőssége alól.

B.4.2 (7. cikk (2) - (3) bekezdés)

7. cikk (2)

A tagállamok biztosítják, hogy a hatályos nemzeti rendszer írja elő a hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság szabályozási ellenőrzése alatt álló engedélyesek számára, hogy szisztematikus és ellenőrizhető módon rendszeresen igazolják, valamint ésszerű mértékben folyamatosan javítsák a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kezelésére szolgáló létesítmény, illetve tevékenység biztonságát. Erre megfelelő biztonsági értékelés, valamint egyéb indokok és bizonyítékok alapján kerül sor.

7. cikk (3)

A létesítmény, illetve tevékenység engedélyezésének részeként a biztonság igazolásának ki kell terjednie a tevékenység kialakítására és működtetésére, valamint a létesítmény kialakítására, üzemeltetésére és leszerelésére, illetve a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmény lezárására, valamint a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmény lezárását követő időszakokra. A biztonság igazolásának arányosnak kell lennie egyrészt a művelet összetettségével, másrészt pedig a radioaktív hulladékokkal és a kiégett fűtőelemekkel,

valamint a létesítménnyel vagy tevékenységgel összefüggő veszélyek nagyságrendjével. Az engedélyezési eljárásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a létesítmény vagy tevékenység a normál üzemelési körülmények között, valamint a várható üzemi tranziensek és a tervezési üzemzavarok esetén is biztonságos legyen. Kellő bizonyosságot kell nyújtania a létesítmény, illetve a tevékenység biztonságára vonatkozóan. Intézkedéseket kell életbe léptetni a balesetek megelőzése és azok következményeinek enyhítése érdekében, ideértve azon fizikai védelmi gátaknak és az engedélyes által alkalmazott azon adminisztratív védelmi eljárásoknak az ellenőrzését is, amelyek működésképtelensége esetén a munkavállalókat és a lakosságot jelentős mértékű ionizáló sugárzás érné. Ennek a megközelítésnek azonosítania és csökkentenie kell a bizonytalanságokat.

Biztonsági politika

A 155/2014. Korm. rend. 5. §-a megköveteli, hogy az engedélyes a biztonsági célok teljesítését szolgáló biztonsági politikát készítsen. A biztonsági politika olyan követelményeket kell, hogy tartalmazzon, amelyek biztosítják, hogy a tároló létesítmények passzív intézményes ellenőrzésre való áttéréséig a biztonság fenntartása minden más szempontot megelőzzön a tároló létesítménnyel összefüggésben végrehajtott valamennyi tevékenység során. A biztonsági politikát a létesítési engedélykérelemmel egyidejűleg kell az OAH-hoz benyújtani. A biztonsági politikát az OAH a létesítési engedély kiadásával egyidejűleg hagyja jóvá. Az engedélyes, figyelembe véve a működés során megszerzett tapasztalatokat és a tároló létesítmények biztonságával kapcsolatos új tudományos és technológiai ismereteket, a tároló létesítmények biztonsági színvonalát folyamatosan fenn kell, hogy tartsa, indokolt esetben a biztonság növelése érdekében intézkedéseket kell, hogy végrehajtszon.

A KKÁT vonatkozásában, a biztonsági politika készítését a 118/2011. Korm. rend. 8.§-a követeli meg.

Biztonsági jelentés, értékelés

A 155/2014. Korm. rend. 98. §-a szerint az engedélyes a tároló létesítmények üzemeltetésével és biztonságával kapcsolatos tevékenységéről, valamint a létesítmény lezárását követő fázis biztonságáról biztonsági jelentést készít és azt a rendeletben meghatározott esetekben benyújtja az OAH-hoz. A létesítmény szintű engedély iránti kérelemhez az engedélyesnek az adott életciklus szakaszhoz tartozó, aktualizált, engedélyezési eljárást megalapozó biztonsági jelentést kell mellékelni. A biztonsági jelentésben a biztonságra vonatkozó követelmények teljesítését biztonsági értékeléssel kell igazolni, amelynek részeként igazolni kell a tervezés, a létesítés, az üzemelés, a leszerelés, a lezárás és a lezárás utáni tevékenységek műszaki megvalósíthatóságát is. A radioaktív hulladék által jelentett veszélyeknek megfelelően differenciált megközelítést kell alkalmazni mind a normál állapot fenntartását, mind az üzemzavar és baleset kezelését biztosító rendszerekkel és intézkedésekkel szemben támasztott követelmények meghatározásánál.

Az OAH az engedélyezési tapasztalatai, ellenőrzési eredményei, a rendelkezésére álló egyéb információk, valamint az engedélyes biztonsági jelentése alapján végzi a tároló létesítmények biztonságának (hatósági) értékelését.

A biztonsági jelentést három hónapon belül aktualizálni kell és meg kell küldeni az OAH-nak:

- a) a jogszabályi követelmények változása esetén,
- b) az elemzésekben figyelembe vett hulladék mennyiséget vagy aktivitás szintet meghaladó növekedés esetén,
- c) a monitoring és ellenőrzési programok, valamint a biztonsági elemzésekben addig figyelembe nem vett, új eredmények felmerülése esetén, és
- d) az időszakos biztonsági felülvizsgálat eredményei alapján.

Az OAH bármilyen ellenőrzés, jelentés, esemény alapján vagy más indokolt esetben, határozatban, biztonsági értékelés elkészítésére kötelezheti az engedélyest.

A KKÁT vonatkozásában, a biztonsági értékelések készítésének szabályait a 118/2011. Korm. rend. határozza meg.

Időszakos biztonsági felülvizsgálat

Az időszakos biztonsági felülvizsgálattal kapcsolatban a 155/2014. Korm. rend. 102 -104. §-ai rendelkeznek, amelyek főbb kötelezései a következők:

Az OAH a tároló létesítményekre vonatkozóan tízévenként időszakos biztonsági felülvizsgálatot végez. Az időszakos biztonsági felülvizsgálat célja a tároló létesítmények biztonságával kapcsolatos követelmények és azok teljesítésének felülvizsgálata. Az időszakos biztonsági felülvizsgálatot a tároló létesítmények passzív intézményes ellenőrzésére vonatkozó határozat jogerőre emelkedéséig terjedő időszakban kell végezni. Az OAH az időszakos biztonsági felülvizsgálatot határozattal zárja le, amelyet első felülvizsgálat esetén az üzemeltetési engedély jogerőre emelkedésétől számított 10. évben, majd az előző felülvizsgálatot lezáró határozat jogerőre emelkedésétől számított 10. évben kell meghoznia.

Az engedélyes az OAH felülvizsgálatának elvégzésére megállapított határidőt megelőzően köteles a tároló létesítményekre saját, időszakos biztonsági felülvizsgálatot elvégezni. Az időszakos biztonsági felülvizsgálatnak ki kell terjednie az alábbiakra:

- a) a tároló létesítményekre vonatkozó biztonsági szabályzatoktól és a nemzetközileg elismert jó gyakorlattól való eltérések azonosítására, és az eltérések atomenergia biztonságos alkalmazásával összefüggő biztonsági jelentőségének értékelésére,
- b) a tároló létesítmény, annak rendszerei és rendszer elemei állapotában bekövetkező változások azonosítására és értékelésére, valamint a létesítmény rendszereit, eljárásrendjeit vagy az engedélyes szervezetét érintő átalakításokra, figyelembe véve a tároló létesítmény üzemeltetési tapasztalatait, beleértve a rendszerek műszaki állapotának fenntartását, a normál állapotoktól eltérő eseményeket és azok elhárítását,
- c) a tároló létesítmény sugárvédelmi jellemzőire, beleértve a foglalkoztatási és a lakossági dózisosokat, valamint a környezet sugárvédelmi monitorozásának eredményeit,
- d) a hulladék átvételi követelményrendszerre,
- e) a lezárást követő időszak biztonságát befolyásoló tényezőkre vonatkozó tapasztalatokra, elemezve az elhelyezési rendszer viselkedésének időbeli változásait,
- f) a biztonsági elemzésekben szerepeltetett feltételezésekre, annak igazolására, hogy azok továbbra is érvényesek,

- g) az elhelyezést biztosító rendszer vonatkozásában a tudomány eredményeiből és a műszaki fejlődésből, továbbá a paraméterek monitorozásából következő új ismeretek, tények azonosítására és értékelésére, valamint
- h) ha új elemzési módszerekkel és eszközökkel megismételt elemzések végrehajtására kerül sor, akkor a korábbi és az új eredmények esetleges eltéréseinek azonosítására és értékelésére.

A felülvizsgálat eredménye alapján az engedélyes köteles a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében intézkedési programot készíteni és végrehajtani. Az engedélyes az időszakos biztonsági felülvizsgálatának az eredményét, a tároló létesítmény biztonságát befolyásoló tényezőket és a szükséges intézkedések programját tartalmazó időszakos biztonsági jelentését benyújtja az OAH-nak.

Az OAH az engedélyes időszakos biztonsági jelentése és az időszakos biztonsági jelentés hatósági felülvizsgálatának megállapításai alapján hozza meg a határozatát, melyben az üzemeltetési vagy az aktív intézményes ellenőrzésre vonatkozó engedélyt módosíthatja, ha az annak megadásához alapul szolgáló körülmények megváltozását, vagy a kockázat mértékének növekedését állapította meg. A kockázat nem elfogadható mértékű növekedése esetén az OAH határozatában - határidő tűzésével és a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel - a tevékenység további folytatásához új feltételeket határozhat meg, az engedélyes számára kötelezettséget írhat elő.

A KKÁT és a további nukleáris létesítményeknek (Paksi Atomerőmű, a Budapesti Kutatóreaktor, illetve Oktatóreaktor) vonatkozásában, az időszakos biztonsági felülvizsgálat lefolytatásának szabályait a 118/2011. Korm. rend. határozza meg.

Példa a 7. cikk (2) és 7. cikk (3) bekezdés szerinti biztonsági értékelésre

Az alábbiakban az 1997-ben üzemeltetési engedélyt kapott KKÁT-hoz kapcsolódó példán illusztráljuk a 7. cikk (2) és 7. cikk (3) bekezdések szerinti követelmények teljesülését.

A KKÁT 2007-2008 között lezajlott első időszakos biztonsági felülvizsgálatának (a továbbiakban: IBF) eredményei alapján megállapításra került, hogy a KKÁT nukleáris biztonsága az IBF referencia időpontjára igazolt, a hosszú távú üzemeltetés nukleáris biztonságának garanciái adottak, a biztonsághoz szükséges feltételek teljesülnek, illetve teljesíthetők. A feltárt (a biztonság szempontjából jelentőséggel bíró) hiányosságok, az előírt biztonságnövelő intézkedések mellett, a létesítmény nukleáris biztonságát nem veszélyeztetik, a létesítmény üzemeltetésében korlátozások bevezetését nem indokolják.

Az IBF során vizsgált területek:

- a létesítmény tényleges műszaki állapota,
- a rendszerelemek minősítése, a minősített állapot fenntartása,
- öregedéskezelés,
- biztonsági elemzések,
- a biztonságos üzemeltetés jellemzői, a saját üzemeltetési tapasztalatok hasznosítása,
- a más létesítményekből származó tapasztalatok és a K+F eredmények hasznosítása,
- eljárások,
- szervezeti és adminisztratív tényezők,

- emberi tényező,
- baleset-elhárítási felkészültség,
- környezeti hatások,
- a személyzet sugárterhelése,
- a jogszabályi követelményeknek való megfelelés.

A felülvizsgálat végrehajtását, eredményét a tároló engedélyese (az RHK Kft.) vizsgálati jelentésekben dokumentálta, a létesítményi nukleáris hiányosságok feltárását, értékelését követően a biztonságos állapot helyreállításához, fenntartásához biztonságnövelő intézkedéseket határozott meg. Ezek után a (szükséges intézkedések programját is tartalmazó) időszakos biztonsági jelentést benyújtotta az OAH-nak, amely 2008-ban az időszakos biztonsági jelentést - bizonyos kötelezések mellett - elfogadta és a KKÁT IBF-et határozatban lezárta.

A feltárt hiányosságokra egy jól követhető példa a következő:

Az üzemzavar elemzések, valamint a létesítmény üzemeltetésével kapcsolatos tapasztalatok felülvizsgálatakor az engedélyes megállapította, hogy a kazettaszárító helyiségében lévő két nitrogén palack robbanása esetén megsérülhetnek a helyiségben lévő, a kazettákról leváló felületi lerakódást visszatartó szűrők.

A vonatkozó vizsgálati jelentésben az eseményhez hiányossági azonosítót rendeltek, ahol a hiányosság megnevezése: „A kazettaszárító helyiségben a nitrogén palackok közelében lévő szűrők védelme nem megfelelő a nitrogén palackok esetleges robbanása esetére” volt. A hiányosság lehetséges hatását pedig a következő megjegyzés fogalmazta meg: „ A szűrők sérülése a helyiség elszennyezésére vezet, a helyreállítás a személyzet dózisterhelésének a növekedésével jár.”

A megállapított hiányosság felszámolására az engedélyes 2008-ban biztonságnövelő intézkedést fogalmazott meg a következő célkitűzéssel: „ A kazettaszárító helyiségben lévő szűrők robbanás elleni védelmét a megfelelő műszaki védelem kiépítésével vagy a nitrogénpalackok áthelyezésével biztosítani kell. A végrehajtás eredményeinek a figyelembe vételével a végleges biztonsági jelentést (a továbbiakban: VBJ) aktualizálni kell.”

Az átalakítás megvalósítása:

Az érintett nitrogén palackok a kazettaszárító rendszer felfújható tömítéseinek (nitrogén alrendszer) üzembiztos működtetéséhez fontos elemek. A felfújható tömítés a kazettaszárító rendszer szerves része. Azért, hogy a kazettaszárító rendszer nitrogén alrendszerének kialakításában lényegi változtatás, valamint funkciójának tekintetében módosulás ne történjen, az előírtak teljesítésére a nitrogén palackok szomszédos tároló helyiségbe történő áthelyezését tervezték meg.

Az átalakítást a vonatkozó jogszabályok szerint hatósági engedélyhez kötött tevékenységnek kellett tekinteni, ezért külön átalakítási eljárás során az OAH-val engedélyeztetni kellett (2010).

Az OAH az IBF lezáró határozatának vonatkozó pontjában előírt kötelezés teljesítéséről (az átalakítás végrehajtásáról szóló dokumentáció, illetve az üzembe helyezési munkaprogram megküldését követően) elfogadóan rendelkezett.

B.4.3 (7. cikk (4) bekezdés)

7. cikk (4)

A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti rendszer írja elő az engedélyesek számára, hogy olyan – minőségbiztosítást is magában foglaló – integrált irányítási rendszereket hozzanak létre és tartsanak fenn, amelyek a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének egész folyamata során kiemelt kérdésként kezelik a biztonságot, és amelyeket a hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság rendszeresen ellenőriz.

Az Atomtörvény (4/A. §) a minőségbiztosítást is magában foglaló integrált irányítási rendszerek létrehozásával kapcsolatban előírja, hogy az alapvető biztonsági célkitűzés az ember és a környezet védelme az ionizáló sugárzás káros hatásaival szemben, ennek elérése érdekében mind a biztonságot felügyelő szervek, mind a kockázattal járó tevékenységet végző szervezetek az alapvető biztonsági célkitűzés iránt elkötelezett vezetést és hatékony irányítási rendszert hoznak létre és tartanak fenn.

Az OAH 2002-ben vezette be az MSZ EN ISO 9001:2009 szabványt. A minőség irányítási rendszerét azóta is eredményesen működteti, és amelynek külső tanúsító szervezet általi tanúsítására évente felügyeleti és háromévente megújító audit keretében (legutóbb 2015. márciusában) kerül sor.

Az Atomtörvény {11. §.(2)} azt is előírja, hogy a nukleáris létesítményekkel, azok nukleáris rendszereivel és rendszerlemeivel, valamint a radioaktív hulladék-tárolókkal és azok rendszereivel és rendszerlemeivel kapcsolatos tevékenységek körében csak azok az intézmények, szervezetek, valamint gazdálkodó szervezetek működhetnek, amelyek megfelelő, a nukleáris biztonsági előírások részeként szabályozott minőségirányítási rendszerrel rendelkeznek.

Az Atomtörvény két végrehajtási rendelete, a 118/2011. Korm. rend., valamint a 155/2014. Korm. rend. nem csak a hatósági feladatokat részletezi, hanem előírja az engedélyesek számára hatékony irányítási rendszer létrehozását és működtetését, és annak hatósági ellenőrzését.

A részletes előírásokat a nukleáris létesítményekre vonatkozóan a 118/2011. Korm. rend. mellékletét képező NBSZ-ek 2. kötete, a nukleáris létesítmények irányítási rendszerei, a radioaktív hulladék-tárolókra vonatkozóan pedig a 155/2014. Korm. rend. mellékletét képező TBSZ-ek 1. kötete, a tároló létesítmények irányítási rendszerei tartalmazzák.

A **Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft.** a jogszabályi követelmények teljesítésére működésének kezdete óta integrált irányítási rendszert dolgozott ki és működtet. Az integrált irányítási rendszer alapkövetelményeit a hivatkozott kormányrendeletek, valamint az ISO 9001:2008, az ISO 14001:2004 szabványok határozzák meg. Az RHK Kft. ennek megfelelően kialakította szabályozó dokumentumainak hierarchikus rendszerét az alábbiak szerint:

1. szint: minőség- és környezetirányítási kézikönyv, amely magába foglalja a minőség- és környezetirányítási rendszer általános leírását,
2. szint: a szabványokban és az előírásokban megkövetelt, továbbá a folyamatok irányításához szükségesnek tartott dokumentált eljárások,
3. szint: jogszabályok által meghatározott, normatív követelményeket tartalmazó szabályzatok (több esetben hatósági engedélyköteles szabályozások),

4. szint: utasítások és minőségtervek, amelyek a munka végrehajtását szabályozó dokumentumok.

Az RHK Kft. feladatait a radioaktív hulladékokkal és a kiégett üzemanyaggal kapcsolatos egyes feladatokat ellátó szerv kijelöléséről, tevékenységéről és annak pénzügyi forrásáról szóló 215/2013. (VI. 21.) Korm. rendelet határozza meg. Az RHK Kft. irányítási rendszere a feladatok teljesítésére vonatkozó követelmények érvényesítésére meghatározta a minőségirányítási és környezetirányítási politikáját, valamint biztonságpolitikáját és képzési politikáját.

A biztonságpolitika megköveteli a vezetőség elkötelezettségét a biztonsági kultúra fenntartásáért. Az RHK Kft.-ben az operatív feladatoktól független Műszaki Biztonsági Önálló Osztály létesült a biztonság és az integrált irányítási rendszer felügyeletére és ellenőrzésre.

Az RHK Kft. vezetősége évenként értékeli tevékenységét, és az értékelés eredményeként intézkedéseket kezdeményez az irányítási rendszer fejlesztésére. Az RHK Kft. irányítási rendszerét független akkreditált tanúsító szervezettel tanúsította, a rendszer működését a tanúsító szervezet évenként ellenőrzi.

Az RHK Kft. integrált irányítási rendszere megköveteli, hogy a beszállítók irányítási rendszert működtessenek, melynek megfelelő működését felügyeli. A beszállítók irányítási rendszerével szemben támasztott követelményeit szerződésben rögzíti, a követelmények teljesülését ellenőrzi. A beszállítók tevékenységeikre minőségügyi tervet készítenek, melynek végrehajtását az RHK Kft. felügyeli.

Az RHK Kft.-ben kiépített integrált irányítási rendszer lehetővé teszi a tevékenységek teljes folyamatában azok biztonságos és szabályozott végrehajtását.

Az **MVM Paksi Atomerőmű Zrt.** a jogszabályi követelmények teljesítésére integrált irányítási rendszert működtet. Az integrált irányítási rendszer alapkövetelményeit a hivatkozott kormányrendeletek, valamint az ISO 14001:2005 szabványok határozzák meg. Az ennek megfelelően kialakított szabályozó dokumentumok rendszere a következő:

- 1. szint: Stratégiai dokumentumok, amely magába foglalja a szervezet irányítási, minőség és környezeti politikáját,
- 2. szint: Magas szintű szabályozók, amelynek része az Irányítási Rendszer Kézikönyv és függelékei (pl. Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. Biztonsági Szabályzata, Környezet Központú Irányítási Rendszer dokumentumai, jogszabályok által meghatározott, normatív követelményeket tartalmazó szabályzatok),
- 3. szint: Folyamatdokumentumok, amelyek a társaság működési folyamatait leíró eljárásrendekből és csatolmányaikból állnak (pl. Radioaktív hulladékok kezelése eljárásrend)
- 4. szint: Végrehajtási utasítások, amelyek a tevékenységek végrehajtását részletesen szabályozó dokumentumok (pl. Radioaktív hulladékok kezelése eljárásrendhez kapcsolódó végrehajtási utasítások).

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezetése folyamatosan nyomon követi, értékeli a működést. A felügyeleti alrendszer az ellenőrzés, a sugárvédelem, a nukleáris biztonság felügyelete, és az ipari biztonság főfolyamatokból tevődik össze. Az ellenőrzési folyamat

része a folyamatok ellenőrzése és mérése, javító és megelőző intézkedések meghatározása a nem-megfelelőségekkel szemben, javítás, önértékelés, független értékelés, valamint az irányítási rendszer felülvizsgálata. Az ellenőrzés irányulhat az egyes tevékenység vég- vagy közbenső eredményei megfelelőségének minősítésére - pl. minőségellenőrzés -, vagy a tevékenység egészének értékelésére az előírásokban és szabályzatokban foglaltaknak tükrében (szállítói minősítés, audit). Az ellenőrzés lehet tételes vagy mintavételes.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezetői és szervezetei további szintjén is önértékelést végez saját munkája és biztonsági kultúrája értékelése és fejlesztése érdekében.

A társaság vezetése alkalomszerű és rendszeres független felülvizsgálatokat végez. Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. független értékeléseit egyrészt:

- valamely folyamathoz, tevékenységhez kötődő célellenőrzés, célvizsgálat, vagy
- belső auditok,
- szállítói minősítő auditok,
- külső szervezetek által végzett auditok, ellenőrzések jelentik.

Független értékelést végezhetnek külföldi szakmai szervezetek (NAÜ, WANO) szakértő csoportjai, illetve az OAH képviselői.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezetése minden nem tervezett eseményt kivizsgál, a tapasztalatokat körültekintően elemzi, és olyan intézkedéseket határoz meg, amelyekkel csökkenti a hasonló okból bekövetkező események valószínűségét. A társaság vezetése kezeli a szóban forgó események kivizsgálását és a szükséges intézkedések meghatározását, valamint azok teljesülésének nyomon követését.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezetése részére hazai és nemzetközi jogszabályokban előírt biztosítékok alkalmazásával kapcsolatos feladatok végrehajtása, valamint a nemzetközi tapasztalatok hasznosítása is szabályozásra került.

Az üzemviteli és nukleáris biztonság ellenőrzési folyamat biztosítja a Paksi Atomerőmű biztonságát érintő tevékenységekre vonatkozó előírások és az előírások alkalmazási gyakorlatának szoros összhangját.

A MTA EK Reaktorüzeme működteti a **Budapesti Kutatóreaktort**. A szervezet Minőségbiztosítási Szabályzata az MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány, továbbá a vonatkozó jogszabályi és egyéb szabályozó követelmények, közülük is elsősorban az NBSZ-ek vonatkozó követelményei alapján készült. Az MTA EK-ban szabályzatok és eljárásrendek foglalkoznak a kiégett fűtőkötegek és a radioaktív hulladékok kezelésével, osztályozásával, ideiglenes tárolásával, nyilvántartásával. A tevékenység során kiemelt fontossága van a biztonságnak és a védettségnek.

B.4.4 (7. cikk (5) bekezdés)

7. cikk (5)

A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti rendszer írja elő az engedélyesek számára, hogy gondoskodjanak a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének a biztonságával kapcsolatos, az (1)–(4) bekezdésben megállapított kötelezettségeik teljesítéséhez szükséges megfelelő pénzügyi és emberi erőforrások meglétéről.

A RHK. Kft. látja el az Atomtörvényben felsorolt, a Kormány által kijelölt szerv által elvégzendő közfeladatokat, továbbá azokat a feladatokat, amelyeket a radioaktív hulladékokkal és a kiégett üzemanyaggal kapcsolatos egyes feladatokat ellátó szerv kijelöléséről, tevékenységéről és annak pénzügyi forrásáról szóló 215/2013. (VI. 21.) Korm. rendelet határoz meg tartós feladatkörként a számára. E kormányrendelet 1. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy az RHK Kft. tevékenységének pénzügyi forrása a KNPA.

Az KNPA felhasználására – mint ezt a 9. cikkel kapcsolatban bemutatja a jelentés – az RHK Kft. évente felülvizsgált közép- és hosszú távú (egészen a nukleáris létesítmények leszereléséig és a radioaktív hulladék-tárolók bezárásáig terjedő) tervet, és éves munkaprogramot készít, amelyeket a KNPA-val rendelkező miniszter hagy jóvá. Az Atomtörvényben lefektetett alapelvnek megfelelően az RHK Kft. a tervezés és végrehajtás során elsődlegességet biztosít a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kezelésére szolgáló létesítmény, illetve tevékenység biztonságának, az ehhez szükséges pénzügyi és emberi erőforrások megteremtésének.

Az aktualizált közép- és hosszú távú terv ennek megfelelően tartalmazza az RHK Kft.-nek a KNPA következő évi költségvetésére vonatkozó javaslatát, amelyet az OAH-t felügyelő, a KNPA-val rendelkező miniszter terjeszt a Kormány elé. A Magyarország következő évi központi költségvetéséről szóló törvény tartalmazza ennek alapján a KNPA költségvetését is. A KNPA költségvetése külön sorokon tartalmazza az alábbi tételeket:

- a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék-tárolók beruházása, fejlesztése
 - a bátaapáti NRHT beruházása;
 - a püspökszilágyi RHFT beruházási munkái és biztonságnövelő programja;
- a nagy aktivitású radioaktív hulladék-tároló telephelyének kiválasztása;
- a KKÁT bővítése, felújítása;
- nukleáris létesítmények leszerelésének előkészítése;
- az RHK Kft. működése, a radioaktív hulladék-tárolók és a KKÁT üzemeltetési kiadásai;
- a Nemzeti Politika és a Nemzeti Program készítése;
- ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulások támogatása;
- a KNPA-t kezelő működése.

A biztonsági követelmények teljesülését (az ehhez szükséges pénzügyi és emberi erőforrások rendelkezésre állását) az OAH a 118/2011. Korm. rend., valamint a 155/2014. Korm. rend. alapján ellenőrzi és érvényesíti. Ez vonatkozik a Paksi Atomerőmű, a Budapesti Kutatóreaktor és a BME NTI Oktatóreaktorának engedélyeseire is.

B.5 Szaktudás és szakmai képességek (8. cikk)

8. cikk

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemzeti rendszer írja elő, hogy valamennyi fél hozzon a személyzetére vonatkozóan oktatási és képzési intézkedéseket, valamint szervezzen kutatási és fejlesztési tevékenységeket a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó nemzeti programokban megfogalmazott szükségletek kielégítésére a szaktudás és a szakmai képességek elsajátítása, fenntartása és fejlesztése érdekében.

Az Atomtörvény az alapelvek között (4. §) említi a következőket:

- Az atomenergia alkalmazása során a tudomány legújabb igazolt eredményeivel, a nemzetközi elvárásokkal, valamint tapasztalatokkal összhangban biztosítani kell a keletkező radioaktív hulladék és a kiégett üzemanyag biztonságos elhelyezését oly módon, hogy ne háruljon az elfogadhatónál súlyosabb teher a jövő generációkra.
- Az atomenergia biztonságos alkalmazását - beleértve a nukleárisbaleset-elhárítást - és az ezzel összefüggő kutatási-fejlesztési feladatok megoldását a tudomány és a technika fejlesztésével, a kutatómunka összehangolt szervezésével, a hazai, illetve a nemzetközi tudományos kutatások eredményeinek gyakorlati alkalmazásával, valamint szakemberek képzésével, továbbképzésével kell elősegíteni.
- Az atomenergia biztonságos alkalmazásának hatósági felügyeletét szolgáló műszaki megalapozó tevékenységek költségét a központi költségvetésből kell biztosítani.
- Az atomenergia alkalmazásával összefüggő alapvető, tudományos, technikai és egyéb ismereteket - a kockázatokra is kiterjedően - oktatni, valamint a közszolgálati hírközlés, a közművelődés útján az állampolgárokkal rendszeresen ismertetni kell.
- Az atomenergia alkalmazása körében szervezett munkavégzés, valamint bármely egyéb jogviszony alapján munkatevékenységet végzők jogszabály szerint képzésben és továbbképzésben (a továbbiakban együtt: képzés) vesznek részt.

Országos Atomenergia Hivatal

Az OAH munkatársainak több mint 90%-a felsőfokú képzettséggel (egyetem vagy főiskola) rendelkező szakértő, nagy részüknek két diplomája van (a második diploma rendszerint valamilyen nukleáris területről). Többen rendelkeznek tudományos fokozattal. A munkatársak 75%-ának van egy vagy több idegen nyelvből állami nyelvwizsgája.

Az OAH szisztematikus képzési tervet dolgozott ki és hajt végre a nukleáris felügyelők képzése és továbbképzése érdekében. A terv egyéni képzési profilokon alapul és három alapképzés típust tartalmaz:

- betanító képzés,
- szintentartó képzés és
- továbbképzés.

Önálló hatósági tevékenységet - a közigazgatás általános szabályai szerinti engedélyezést, ellenőrzést és értékelést - a hatóságnál foglalkoztatottak csak nukleáris biztonsági, illetve nukleárisanyag-felügyelői vizsga letétele után végezhetnek.

Az OAH Szervezeti és Működési Szabályzata a munkafeladatok ellátásának alapelvei között említi, hogy a hatósági munka fejlesztése a munkatársak állandó képzésével, továbbképzésével és a munka szervezésének javításával valósul meg.

Az OAH képzési rendszere a NAÜ által ajánlott szisztematikus képzési módszert (Systematic Approach to Training – SAT) adaptálta és alkalmazza. A képzési eljárásrend meghatározza az oktatásban érintett összes résztvevő (vezetők, tervezők, képzési felelős, humánpolitikai szakreferens, finanszírozást és adminisztratív támogatást biztosítók, a szervezeten belüli oktatók és a képzésben résztvevők) felelősségét. A szisztematikus képzés módszerének alkalmazása a következők szerint történik:

- a. az intézményi ismeretprofil alakulásának, valamint a képzési igények elemzése,
- b. a hosszabb és rövidebb távú képzési célok és programok megtervezése,
- c. a képzési rendszer fejlesztése (kidolgozása),
- d. az elhatározott képzési programok végrehajtása, és
- e. a végrehajtott képzési programok értékelése.

Az egyes szervezeti egységeknél szükséges tudás szakmai összetételét és szintjét az illetékes főosztályvezetők határozzák meg, főként a képzési eljárásrendben szabályozott ismeretprofil adatbázis egyik moduljának alkalmazásával.

Az OAH személyzetének a létesítmények és az egyéb alkalmazások gyakorlatát is meg kell ismernie, az ilyen irányú képzés legnagyobb részben az atomerőműben és az atomerőmű képzési rendszerébe illeszkedő formában (tanfolyamokon) történik, lévén az atomerőmű a legfőbb engedélyes. Továbbá szerepet kapnak ebben a folyamatban a nemzetközi tanfolyamok, valamint a munka közbeni gyakorlatok (on-the-job training) is, mely a fent említett szervezett keretek között zajló képzési formához szervesen kapcsolódik.

A képzések szerves része a hazai és nemzetközi üzemeltetési és más tapasztalatok figyelemmel kísérése is. Ennek részét képezi más országok hatóságaival történő kapcsolattartás, nemzetközi szervezetek és csoportok (pl. NAÜ, WENRA, OECD NEA, VVER hatósági fórum) keretében folytatott együttműködés, beleértve a rendezvényeken való részvételt és a külföldön lebonyolított látogatásokat, valamint szakértők fogadását tapasztalatcsere és képzés céljából Magyarországon. Része az erre irányuló tevékenységnek az OAH szakértők részvétele nemzetközi felülvizsgáló missziókban és tanácsadási projektekben is.

A betanító képzés az igényekre épül. Az OAH Ismeretprofil adatbázisa tartalmazza azokat a szakismereti területeket, amelyek terén az OAH-nak ismeretekkel rendelkező munkatársakra van szüksége. Az adatbázisban ellenőrzött módon megjelenik a munkatárs ismereti szintje témakörönként a hozzárendelt skálán. Az adatbázis lehetővé teszi az adott ismeret fontosságának rangsorolását is. Ezek képezik az egyénre szabott képzési program bemeneteit, amelyet minden munkatárs külön-külön kap meg, és amelyet az adott igazgatási egység vezetője hagy jóvá. A képzési programba teljesítési határidők és számonkérési módok tartoznak. A betanító képzést a felügyelői vizsga zárja.

Az OAH képzési rendszerében a tudásmegtartás és a tudásátadás is fontos szerepet játszik, ezt különféle eszközök segítik. Ilyenek a számítógépi háttéren működő adatbázisok, valamint a tapasztalt kollégák tudásának átadását elősegítő folyamat.

A saját munkatársak képzésére kiterjedő képzési tevékenységnek összhangban kell lennie a kormánytisztviselők jogszabályokban meghatározott általános képzési rendszerével is. A betanítás része így a közigazgatási ismeretek elsajátítása, valamint a szakterületi továbbképzés.

Engedélyesek

Az Atomtörvény, valamint két végrehajtási rendelete, a 118/2011. Korm. rend., valamint a 155/2014. Korm. rend. kötelezik az engedélyeseket a munkavállalók képzésére, képzési politika kidolgozására.

További részletes előírások találhatóak nukleáris létesítményben foglalkoztatott munkavállalók speciális szakmai képzéséről, továbbképzéséről és az atomenergia alkalmazásával összefüggő tevékenységek folytatására jogosultak köréről szóló 55/2012. (IX. 17.) NFM rendeletben, és a 155/2014. Korm. rend. mellékletét képező Biztonsági Szabályzatok 2. kötetében (A tároló létesítmények tervezése, létesítése, üzemeltetése, lezárása és intézményes ellenőrzése).

Az 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet és 4. számú melléklete (Sugárvédelmi képzés és továbbképzés) írja elő a sugárvédelmi oktatás és képzés rendjét, valamint követelményeit.

RHK Kft.

A jogszabályi követelmények teljesítésére az RHK Kft. megalkotta képzési politikáját, melyben a vezetőség kinyilvánította az elkötelezettségét a munkavégzéshez szükséges képzettség és felkészültség biztosítása iránt.

Az RHK Kft. vezetése a jogszabályoknak, a szabványoknak, saját minőségi, környezeti, biztonsági politikájának megfelelően szükségesnek tartja, hogy a saját és a vállalkozók munkavállalói, feladataik elvégzéséhez magas színvonalú képzettséggel rendelkezzenek, illetve gondoskodjanak annak szinten-tartásáról és fejlesztéséről.

A képzéseket a munkaköröknek megfelelően a szervezeti egységek tervezik, amit az RHK Kft. képzési megbízottja tart nyilván, illetve a megvalósulást felügyeli.

Az RHK Kft. az ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete által 2529-2/2009. iktatószámon kiadott határozata alapján saját oktatókkal - hatósági vizsgafelügyelet mellett - alapfokozatú sugárvédelmi képzést és továbbképzést is végezhet.

Az RHK Kft. elvárásainak, valamint a jogszabályoknak való megfelelés céljából a munkakörökhöz képzettségi követelmények kerülnek meghatározásra.

Évente a képzési megbízott képzési programtervet készít, amit az RHK Kft. ügyvezető igazgatója hagy jóvá.

A képzési megbízott nyilvántartja, valamint esetenként szervezi, illetve felügyeli a képzési program végrehajtását.

MVM Paksi Atomerőmű Zrt.

Az előzőekben már felsorolt jogszabályi követelményeknek megfelelően az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. rendelkezik képzési politikával, melyben a vezetőség kinyilvánította az elkötelezettségét a munkavégzéshez szükséges képzettség és felkészültség biztosítása, valamint a képzéshez szükséges feltételek biztosítása iránt.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. vezetése a jogszabályoknak, a szabványoknak, saját minőségi, környezeti, biztonsági politikájának megfelelően szükségesnek tartja, hogy a saját és a beszállítók munkavállalói, feladataik elvégzéséhez magas színvonalú felkészültséggel rendelkezzenek, illetve gondoskodjanak annak szintentartásáról és fejlesztéséről.

A fenti elvárások teljesítése érdekében valamennyi munkakörre képzettségi és vizsga követelmények kerültek meghatározásra, melyek felülvizsgálata 2 éves ciklusidővel történik.

A képzéseket a szervezeti egységek igényei alapján, a képzettségi és vizsgakövetelmények, valamint a jogszabályi változások figyelembevételével a társaság oktatási szervezete tervezi éves szinten. A végrehajtott képzések naprakész nyilvántartása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. felnőttképzési intézményként saját oktatási infrastruktúrával, minősített oktatókkal, a magyar jogszabályi előírásoknak megfelelő képzésszervezői jogosultságokkal rendelkezik.

A megszerzett tudás védelmét és gyarapítását, a tudás generációkon keresztül történő megtartását az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. a tudásmenedzsment eszközeivel biztosítja és stratégiai fontosságúnak tartja.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. oktatási tevékenységét az OAH felügyeli.

A kiégett üzemanyag kezelését végző munkavállalókkal szemben támasztott követelmények az alábbiak:

- belépőképzés: A, B modul tanfolyam és vizsga
- atomerőművi üzemeltetési alapok tanfolyam és vizsga
- erőművi gépek üzemeltetése tanfolyam és nukleáris szakmai vizsga
- primerköri rendszerek üzemeltetése tanfolyam és nukleáris szakmai vizsga
- atomerőművi átrakógép üzemeltetése tanfolyam és nukleáris szakmai vizsga
- biztonságtechnikai képzések (emelőgép kezelő, teherkötöző stb. tanfolyamok)
- átrakógép operátor tematikus gyakorlati betanító képzés
- ADR/RID tanfolyam és vizsga
- átrakógép operátor kiemelt társasági jogosító vizsga (5 évente ismétlődő vizsga)
- évenkénti szintentartó képzéseken (központi és osztályszintű) való részvétel
- félévente e-learninges kiemelt társasági vizsga az átrakógép operátorok részére

A radioaktív hulladékok kezelését végző munkavállalókkal szemben támasztott követelmények az alábbiak:

- belépőképzés: A, B modul tanfolyam és vizsga
- atomerőművi üzemeltetési alapok tanfolyam és vizsga
- atomerőművi radioaktív hulladék feldolgozó gépész tanfolyam és nukleáris szakmai vizsga
- folyékony radioaktív hulladék kezelő gépész tematikus gyakorlati betanító képzés.
- folyékony radioaktív hulladék kezelő gépész társasági jogosító vizsga (3 évente)
- biztonságtechnikai képzések (emelőgép kezelő, teherkötöző stb. tanfolyamok)
- évenkénti főosztályi szintentartó képzéseken való részvétel

A BME NTI

A kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok kérdése kiemelten szerepel azon oktatási programokban, melyek szervezője és végrehajtója – a magyarországi nukleáris képzések központjaként elismert – BME NTI.

Az intézet tevékenysége többrétű. Egyrészt maga is üzemeltet egy 100 kW-os oktatóreaktort, melynek személyzetét a BME NTI saját képzési keretei között, az OAH és a belső szabályzatoknak megfelelően oktatja. A jogszabályi és belső szabályozási követelmények szerint minden újonnan belépő munkatárs megfelelően alapos és minden résztvevőre kiterjedő elméleti és gyakorlati képzésen vesz részt. A személyzet periodikus továbbképzésben részesül. Ennek része a sugárvédelmi vizsgák megújítása is (bővített és átfogó szinten tartó, ismétlő tanfolyamok, vizsgák).

A BME NTI másik fő tevékenysége az alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatók oktatása. Ennek során mind az energetikai mérnök, mind a fizikus hallgatók tanulják a Sugárvédelem I, Sugárvédelem II, Radioaktív hulladékkezelés, Szennyeződésterjedés a környezetben és Nukleáris üzemanyagciklus c. tárgyakat. E tárgyak ismeretanyaga, valamint a nemzetközileg elismert, több évtizedes kutatási és oktatási tapasztalattal rendelkező minősített oktatók biztosítják, hogy a képzéseket elvégzők tisztában legyenek a kiégett fűtőelemek és radioaktív hulladékok kezelésének, tárolásának feltételeivel, elméleti és gyakorlati problémáival, megvalósítási módszereivel, a nukleáris üzemanyagciklus zárásának lehetőségeivel, távlati és jelenlegi koncepcióival. Mind az alapképzés, mind a mesterképzés során a hallgatók projektfeladatok, illetve diploma- és szakdolgozati munkák kapcsán lehetőséget kapnak, hogy bekapcsolódjanak a magyarországi radioaktív hulladék-kezelés, elhelyezés kérdésköréhez kapcsolódó műszaki-fizikai kutatási feladatokba.

A hallgatókat a gyakorlati ismeretek elmélyítése érdekében a BME NTI szakmai látogatásra viszi a püspökszilágyi RHFT-be és bátaapáti NRHT-ba, valamint a Paksi Atomerőműbe is. A fent említett képzéseken túlmenően a BME vegyész-mérnök, illetve környezetmérnök hallgatói is számos elméleti és gyakorlati képzési órán vesznek részt az intézet által szervezett tárgyak keretében.

A magyar szakemberek tudásbázisának bővítését célzó, harmadik képzési forma a Szakmérnöki tanfolyamok szervezése, tartása. E graduális képzések keretében már végzett, diplomával rendelkező mérnököket, fizikusokat képeznek nukleáris szakirányú ismeretekre. A szakmérnöki képzés keretében nagy hangsúly van a hulladékkezelés és a nukleáris üzemanyagciklus zárásával kapcsolatos kérdéseken. A szakmérnöki képzés résztvevőit a BME NTI szintén elviszi gyakorlat keretében a fent említett hulladéktárolókba és a Paksi Atomerőműbe is.

A magyarországi szakemberképzésbe a kutatási centrumok is bekapcsolódnak. Ilyen az MTA EK, az MTA ATOMKI és az OSSKI is. Graduális és posztgraduális hallgatók gyakorlati képzésében, nyári gyakorlatok lebonyolításában vállalnak nagy szerepet. Szintén jelentős a Veszprémi Egyetem szerepe, ahol a Radiokémiai és Radioökológiai Intézet komoly részt vállal – többek között – a vegyész- és környezetmérnök hallgatók oktatásában. Az intézetnek kutatási szempontból is jelentős kapcsolatai vannak a magyarországi radioaktív hulladékok elhelyezésével, tárolásával foglalkozó ipari és akadémiai szereplőkkel. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (a továbbiakban: ELTE) – a Magyar Földtani Geofizikai Intézettel karöltve – jelentős szerepet vállal a nemzeti radioaktív hulladék-tároló kutatási, előkészítő munkái szervezésében, kivitelezésében. Az

ELTE hallgatói diplomamunkák, szakdolgozatok keretében e tevékenységekbe is bekapcsolódhatnak.

K+F tevékenységek:

2009-ben Fenntartható Atomenergia Technológiai Platform néven létrejött egy, a magyar atomenergetikával foglalkozó kutatóhelyeket tömörítő szakmai fórum. A fórum – melynek jelenleg 5 magyarországi kutatási és oktatási intézmény a támogatója – kidolgozott egy hosszú távú stratégiát a nemzeti nukleáris ismeretanyag, tudásbázis fenntartása, fejlesztése érdekében. A program egyik fő fejezetét a nukleáris üzemanyagciklus zárásának távlati lehetőségeit célzó kutatások adják. A kutatási program kormányzati szintű támogatása 2015 áprilisában megkezdődött. A program egyik fő célkitűzése az, hogy a nukleáris, sugárvédelmi, radiokémiai, üzemanyag-ciklushoz kapcsolódó kiemelt támogatású kutatási feladatokon keresztül fenntartsa és fejlessze a magyarországi tudásbázist, valamint a fiatal kutatók számára e területeket vonzóbbá tegye. A kiégett fűtőelemek hosszú távú kezelésével, elhelyezésével kapcsolatos kutatás-fejlesztési feladatokat a Fenntartható Atomenergia Technológiai Platform összehangolt nemzeti programja, Stratégiai kutatási terve alapján végzik a magyarországi kutatóintézetek. A Technológiai Platformnak tagja az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. aki a rá eső mértékben finanszírozza is a fűtőelemmel kapcsolatos kutatásokat.

Az MTA EK

Az MTA EK vezetése elvárja munkavállalóitól, hogy feladataiknak megfelelő képzettséggel rendelkezzenek és továbbképzéseken vegyenek részt, valamint megfeleljenek a jogszabályokban foglalt követelményeknek.

A fentieknek megfelelően a Budapesti Kutatóreaktornál hatósági (operátor, másodoperátor), illetve intézményi jogosító vizsgát (dozimetrius, elektrikus, mechanikus) kell tenniük a szolgálatot adóknak.

Minden munkavállalónak meg kell szereznie a 16/2000 (VI. 8.) EüM rendeletben előírt sugárvédelmi szakképzettséget.

A fűtőkötegek, radioaktív források és hulladékok szállításában közreműködő munkatársaknak ADR képzésen és vizsgán kell részt venniük.

A Budapesti Kutatóreaktor vezetése minden évben elkészíti az adott évre vonatkozó továbbképzési tervet, ami részben általános, részben szakcsoport specifikus témákkal foglalkozik. Az éves oktatási terv átfogja:

- általános üzemeltetés
- általános sugárvédelmi kérdések
- tűz- és balesetvédelem
- BEIT
- szállítással összefüggő kérdések
- szakcsoport specifikus oktatás

témaköreit. Az oktatás, továbbképzés folyamán a megváltozott jogszabályok ismertetésére is sor kerül.

Az atomenergia békés célú alkalmazásában szerepet játszó hatóságok és intézmények támogatják a magasabb iskolai fokozat megszerzését, valamint a munkatársak hazai és nemzetközi konferenciákon, továbbképzéseken való részvételét.

B.6 Pénzügyi források (9. cikk)

9. cikk

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemzeti rendszer – azok felelősségének kellő figyelembevételével, akiknél a kiegészített fűtőelem és a radioaktív hulladék keletkezik – írja elő, hogy szükség esetén rendelkezésre álljanak a megfelelő pénzügyi források a 11. cikkben említett nemzeti programok végrehajtásához, különösen a kiegészített fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezeléséhez.

Az 5. cikk (1) bekezdés h) pontjával kapcsolatban már bemutatta a jelentés a kiegészített fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére szolgáló finanszírozási rendszert. A KNPA felhasználására az RHK Kft. közép- és hosszú távú (egészen a nukleáris létesítmények leszereléséig terjedő) tervet, és évente éves munkaprogramot készít, amelyeket a KNPA-val rendelkező miniszter hagy jóvá. A közép- és hosszú távú terveket évente felül kell vizsgálni, és szükség szerint aktualizálni kell. Ennek célja, hogy a távoli jövőben (a KNPA-ba befizető Paksi Atomerőmű leállítása után) esedékes kiadásokra reális fedezetet biztosítson a KNPA. Így valósul meg az az alapelv, hogy az atomenergiát felhasználó generáció fizesse meg a felhasználásból fakadó, jövőben esedékes tevékenységek költségeit, és ne hagyjon indokolatlan terheket a következő generációkra. A számítások az Országos Atomenergia Bizottság Szakbizottságának 2000. január 18-i ülésén elfogadott „A Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból finanszírozandó tevékenységek hosszú távú terveinek és a vonatkozó költségbecslés kialakításának szabályai”-ban leírt számítási algoritmus szerint készülnek. Ennek lényege, hogy számba veszi a KNPA-ból teljesítendő kifizetéseket, figyelembe véve azok időbeli ütemezését. A kifizetések utolsó éve a radioaktív hulladék-tárolók bezárásának éve, és ebben az évben van figyelembe véve a tárolók intézményes felügyeletének további várható költsége is. A kifizetések ismeretében a számítás úgy határozza meg a befizetéseket és azok időbeli ütemezését, hogy a kifizetések és befizetések megfelelő diszkonttényezővel számolt jelenértéke azonos legyen (a diszkonttényező a jegybanki alapkamat reálkamat-tartalmát veszi figyelembe).

Az RHFT-ben hulladékot elhelyező intézményeket az Atomtörvény melléklete szerinti – a KNPA-ba való – befizetési kötelezettség terheli. A KNPA-ba történő befizetéseket az előzőekben bemutatott tervekkel összhangban állapítják meg.

A KNPA fő befizetője – a hulladékok keletkezési forrása okán – a Paksi Atomerőmű, amelynek éves befizetési kötelezettségére az OAH-t felügyelő, nemzeti fejlesztési miniszter tesz javaslatot. A javaslat alapja a RHK Kft. előterjesztése, amelyet előzőleg szakmailag értékel az OAH, és amellyel kapcsolatban előzetes állásfoglalást alakít ki a miniszter munkáját támogató KNPA Szakbizottság is.

A Paksi Atomerőmű befizetéseinek a pénzügyi fedezetét az atomerőművet is tulajdonló MVM Csoport biztosítja oly módon, hogy a társaságcsoporton belüli kereskedő fél a megkötött hosszú távú adásvételi megállapodás keretében az atomerőműtől 100%-ban megvásárlásra kerülő villamos energia átvételi árában megtéríti az Alapba történő befizetések teljes összegét. Ily módon a villamos energia piaci értékesítési ára mindenkor tartalmazza a KNPA-ból finanszírozott tevékenységeket, azaz finanszírozza a radioaktív hulladékok és kiegészített fűtőelemek kezelésének, az atomerőmű leszerelésének költségeit, egészen az atomerőmű üzemidejének végéig. Az Alapba történő befizetéseket

az éves nemzeti költségvetési törvényben rögzítettek alapján az atomerőmű évi 12 egyenlő részben teljesíti az elkülönített számlára.

Az Atomtörvény nem tartalmaz szabályozást arra az esetre vonatkozóan, ha a Paksi Atomerőmű üzemelése váratlanul megszakad, és nem tud további befizetéseket teljesíteni az Alapba. Ugyanakkor az Atomtörvény 40. § (1) szerint „A Kormány által kijelölt szerv gondoskodik a radioaktív hulladék végleges elhelyezésével, a kiégett üzemanyag átmeneti tárolásával, a nukleárisüzemanyag-ciklus lezárásával, és a nukleáris létesítmény leszerelésével összefüggő feladatok elvégzéséről.” Továbbá az atomtörvény 5/A. §-a rögzíti azt is, hogy a végső felelősség a magyar államot terheli a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kezeléséért. A központi költségvetésből finanszírozott nukleáris létesítmények (a Budapesti Kutatóreaktor és az Oktatóreaktor) részére a központi költségvetés fedezi a befizetéseket, amikor a költségek felmerülnek. A talált, illetve a lefoglalt radioaktív vagy nukleáris anyagokkal kapcsolatos intézkedésekről szóló 17/1996. (I. 31.) Korm. rendelet szerint a gazdátlan radioaktív anyagoknál a felhasználás, értékesítés megghiúsulása esetén az MTA EK intézkedik az anyagok további tárolásáról, vagy ha arra lehetőség van, azok hulladékként való végleges elhelyezéséről. A KNPA-ba befizetett pénzüsszegek a Magyar Államkincstár elkülönített számlán vezeti. Az Állami Számvevőszék évente ellenőrzi a KNPA költségvetésének tervezését, a költségvetés végrehajtását és a feladatok teljesülését.

B.7 Átláthatóság (10. cikk)

B.7.1 (10. cikk (1) bekezdés)

10. cikk (1)

A tagállamok biztosítják, hogy a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos szükséges információk a munkavállalók és a nyilvánosság rendelkezésére álljanak. Ez a kötelezettség magában foglalja annak biztosítását, hogy a hatáskörrel rendelkező szabályozó hatóság a hatáskörébe tartozó területekről tájékoztassa a nyilvánosságot. Az információkat a nemzeti jogszabályoknak és a nemzetközi kötelezettségeknek megfelelően a nyilvánosság rendelkezésére kell bocsátani, amennyiben ez nem veszélyeztet a nemzeti jogszabályokban vagy a nemzetközi kötelezettségvállalásokban elismert egyéb érdekeket, többek között a védettséget.

Jogi keretek

Az Atomtörvény az alapelvek között rögzíti az átláthatóságot: a nukleáris létesítmény és radioaktív hulladék-tároló engedélyese minden rendkívüli eseményről köteles tájékoztatni a lakosságot. Rögzíti továbbá, hogy az atomenergia alkalmazásával összefüggő alapvető, tudományos, technikai és egyéb ismereteket - a kockázatokra is kiterjedően - oktatni, valamint a közszolgálati hírközlés, a közművelődés útján az állampolgárokkal rendszeresen ismertetni kell.

Az OAH hatáskörébe tartozik tájékoztatni a közvéleményt az atomenergia alkalmazásának biztonságáról és a nukleáris védettségről, saját tevékenységéről, fontosabb döntéseiről és azok megalapozásáról, az alkalmazott biztonsági, védettségi és biztosítéki követelményekről a vonatkozó információk honlapján való közzététele útján.

Az atomenergia alkalmazóinak kötelező feladata körében került szabályozásra, hogy az engedélyes - tevékenységi körében - köteles az atomenergia biztonságos alkalmazásához, a biztonság fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges műszaki-technológiai, anyagi és személyi feltételeket biztosítani, továbbá a sugárzási viszonyokat a tudomány legújabb igazolt eredményeivel, a nemzetközi elvárásokkal, valamint tapasztalatokkal összhangban folyamatosan ellenőrizni. A környezeti sugárzási viszonyok ellenőrzésének eredményeiről rendszeresen - legalább havonta - tájékoztatni kell a lakosságot.

Az Országos Atomenergia Hivatal

Az OAH tájékoztatási tevékenységének célja, hogy a feladatkörébe tartozó ügyekben elősegítse és biztosítsa a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását, az általa kezelt közérdekű adatok hozzáférhetőségét a vonatkozó alkotmányi előírásoknak, jogszabályoknak és nemzetközi egyezményeknek megfelelően. Az OAH-nak alapvető érdeke, hogy tevékenységét minél szélesebb körben megismerjék és elismerjék, ezért arra törekszik, hogy nyílt, őszinte, szakszerű, közérthető és időben történő tájékoztatást adjon politikájáról, céljairól, feladatairól, azok végrehajtásáról, döntéseiről, továbbá minden tevékenységi körébe és illetékességébe tartozó, közérdeklődésre számot tartó eseményről.

Az OAH tájékoztatási tevékenységének egyik alappillére a honlap (www.oah.hu). Az OAH honlapján megjelennek a szervezetet érintő legfontosabb hírek, az OAH határozatairól szóló kivonatok, a közlemények, az OAH-ra vonatkozó jogszabályok, az atomenergia alkalmazásának területére vonatkozó jogi szabályozás, az útmutatók és egyéb szabályzatok, ajánlások, az OAH hivatalos hirdetésményei, így a közmeghallgatások meghívói és jegyzőkönyvei is. Az átláthatóság és transzparencia követelményeinek, valamint az elektronikus információszabadságról szóló törvénynek (az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény) megfelelően a szervezet működésére vonatkozó belső szabályozás és a gazdálkodási adatok, szervezeti, személyzeti információk is elérhetők a honlapon.

A tájékoztatási tevékenység másik fontos pillére a Kormány és az Országgyűlés elé évente benyújtandó, az atomenergia hazai alkalmazásának biztonságáról szóló jelentés, amelynek előkészítése az OAH feladata.

Az OAH rendszeresen tart sajtótájékoztatókat. Az évindító sajtótájékoztatón az OAH vezetői beszámolnak az előző év eredményeiről, illetve bemutatják az újságíróknak az új év fontosabb feladatait, továbbá minden fontos esemény kapcsán külön is összehívja a sajtó munkatársait. Az OAH minden közérdeklődésre számot tartó esemény kapcsán sajtóközleményt ad ki. (Jelenleg is érvényes megállapodása van a Magyar Távirati Irodával, amely Országos Sajtószolgálatot tart fent. Ezen keresztül az OAH közvetlenül, a teljes országot lefedve tudja eljuttatni közleményeit a szerkesztőségekhez, újságírókhoz.) Az OAH rendszeresen tart ismeretterjesztő konferenciákat „Atomenergiáról – mindenkinek” címmel (pl. a sugárzásról, az atomerőművek működéséről, biztonságáról, a radioaktív hulladékokról, az atomenergia hasznosításáról a XXI. században), ahol a résztvevők nemcsak tájékoztatást kapnak, hanem közvetlenül kérdéseket tehetnek fel az előadóknak.

A Magyar Újságírók Országos Szövetségén belül a nukleáris kérdésekkel foglalkozó újságírók külön csoportot hoztak létre, amellyel az OAH aktív kapcsolatot tart fent.

Az OAH esetenként tájékoztató beszélgetésre hívja az atomerőmű környéki települések polgármestereit, illetve kiemelten kezelve Paks város önkormányzati vezetőit, továbbá erre irányuló kérés esetén párbeszédet folytat civil szervezetekkel is.

Az OAH elektronikus hírlevelet ad ki, amelyből az érdeklődők (a hírlevélre feliratkozottak) értesülhetnek az OAH-t érintő fontosabb történésekről.

Az OAH-nak az atomenergiához kapcsolódó hírek teljes spektrumáról képe van a naponta érkező „sajtófigyelés” segítségével. Tájékoztatási tevékenységének egyik kiemelt célja, hogy a megjelenő információk helytállóak legyenek, az OAH pedig tájékoztató pontot jelentsen az újságírók számára. Ez azonban nem jelenti azt, hogy folyamatosan reagálnak a médiában megjelentekre.

2015 januárjában az OAH elindította Facebook oldalát, ahol a honlapon közzétett híreket osztja meg az OAH, így bárki folyamatosan nyomon követheti a szervezet munkáját.

Az OAH Tájékoztatási stratégiája

1. Erősíteni kell a független hatósági tevékenység ismertségét és elismertségét a lakosság, az Országgyűlés, a Kormány, valamint más hatóságok és szervezetek körében. El kell érni, hogy hazánkban az atomenergia alkalmazásának biztonságával kapcsolatos kérdések megítélésénél az OAH-t tekintsék hiteles és elsődleges forrásnak.

2. Fokozottabban kell alkalmazni az előremutató, előrejelző, felkészítő jellegű tájékoztatást.
3. Erősíteni kell az együttműködést az atomenergia alkalmazása területén működő minisztériumok, hatóságok és a nukleáris létesítmények tájékoztatási szervezeteivel.
4. Elő kell segíteni a lakosság – jogszabályoknak megfelelő – részvételét a döntési folyamatokban.
5. Előnyben kell részesíteni az olyan tájékoztatási formákat, ahol lehetőség van párbeszédre, kérdések feltevésére és a felvetett kérdések közvetlen megválaszolására.
6. Törekedni kell az OAH tevékenységének hazai és nemzetközi ismertségére és elismertségére.
7. A tájékoztatási tevékenység értékelésére eljárásokat és módszereket kell kifejleszteni.
8. Növekvő figyelmet kell szentelni a nukleáris létesítmények környezetében élő lakosság tájékoztatásának lakossági találkozóik, előadások szervezésével, illetve a helyi rendezvényeken való hatósági részvétellel.
9. A közvélemény tájékoztatásának legfontosabb eszközei a média, valamint az OAH honlapja. Törekedni kell arra, hogy nagyobb számban tegyen közzé hírt a honlapon az OAH tevékenységéről, és eseményeiről, amely az egész szervezet személtétét meg kell, hogy határozza. Szintén törekedni kell a média rendszeres, aktív és kezdeményező tájékoztatására.
10. Időszakos, illetve szükség szerinti kommunikációs elemzésekkel kell segíteni az OAH tájékoztatási tevékenységére vonatkozó vezetői döntéseket.
11. Részletes tervezéssel elő kell segíteni az átgondolt, proaktív, célcsoportok szerinti kommunikációt.
12. Törekedni kell a kiadványok elektronikus terjesztésére, a nyomtatott anyagok mennyiségének csökkentésére.

Alapelvek

Nyitottság és átláthatóság, hitelesség, pártatlanság, közérthetőség, gyorsaság, függetlenség.

Célcsoportok:

1. Média
Sajtóorgánumok, szerkesztőségek, újságírók, hírügynökségek, újságíró egyesületek.
2. Lakosság
Általában a lakosság, önkormányzatok és nukleáris létesítmények körüli helyi lakosok képviselői, tanárok és diákok, nem kormányzati szervezetek és speciális érdeklődési vagy érdekeket képviselő csoportok (non-profit szervezetek, civil egyesületek, szakmai szervezetek)
3. Állami és szakmai partnerek
Engedélyesek, műszaki, orvosi és egészségügyi szakértők, minisztériumok és kormányzati szervek, országgyűlési bizottságok és képviselők, köztársasági elnöki

iroda, ombudsmani hivatal, szakintézmények, egyetemek, műszaki háttérintézmények.

4. Nemzetközi partnerek

Nemzetközi szervezetek, külföldi hatóságok, magyarországi külképviseletek, külföldi magyar külképviseletek.

Az engedélyesek

Az atomenergia alkalmazásának kulcskérdése a lakosság bizalmának és támogatásának elnyerése és folyamatos fenntartása. A nemzeti politika ezért, az Irányelvel összhangban, az alapelvek között írja elő a nyilvánosság és az átláthatóság biztosítását, továbbá a lakosság bevonását a döntéshozatalba.

Az Irányelv 5. cikk (1) bekezdés g) pontjának (a lakosság tájékoztatására és részvételére vonatkozó nemzeti követelmények) teljesítéséről szóló rész bemutatja az Atomtörvény vonatkozó rendelkezéseit, az ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulások tevékenységét és a lakosságnak a döntéshozatali folyamatban való részvételére vonatkozó jogszabályi előírásokat.

- a) A 118/2011. Korm. rend. előírásai, és az NBSZ-ek vonatkoznak a Paksi Atomerőmű, a Budapesti Kutatóreaktor és az Oktatóreaktor engedélyeseire is, akik – az OAH által is ellenőrzöttek – gondoskodnak arról, hogy a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos szükséges információk a munkavállalók és a nyilvánosság rendelkezésére álljanak.

E jogszabály (29. §) szerint az engedélyes biztosítja, hogy a nukleáris létesítményben csak a tevékenység ellátására alkalmas, felkészült és a szükséges jogosítványokkal rendelkező munkavállaló végezzen munkát.

A 118/2011. Korm. rend-hez mellékelt NBSZ-ek 6. kötete (6.3.2.1400. és 6.3.2.1700. pontok) pedig (Kiégett nukleáris üzemanyag átmeneti tárolása) a munkavállalók tevékenységével kapcsolatban tartalmaz előírásokat.

- b) A radioaktív hulladékok kezelésére a radioaktív hulladékok átmeneti tárolását vagy végleges elhelyezését biztosító tároló létesítmények vonatkozásában a 155/2014. Korm. rend. és az ehhez mellékelt biztonsági szabályzatok 1. (A tároló létesítmény irányítási rendszerei) (1.5.3.1600.) és 2. kötete (A tároló létesítmény tervezése, létesítése, üzemeltetése, lezárása és intézményes ellenőrzése) (2.3.1.0100., 2.3.1.0500. és 2.3.1.0600.) a nukleáris létesítmények munkavállalóival szemben támasztottakhoz hasonló előírásokat tartalmaz.

A fenti jogszabályi kötelezettségek teljesítését szolgálja az RHK Kft. biztonságpolitikája, Szervezeti és Működési Szabályzata, egyéb minőség- és környezetvédelmi eljárásai, szabályzatai, szakterületi belső rendelkezései. Ezek érvényesítését, végrehajtásuk ellenőrzését szolgálja a Műszaki Biztonsági Önálló Osztály.

B.7.2 (10. cikk (2) bekezdés)

10. cikk (2)

A tagállamok a nemzeti jogszabályokkal és a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban biztosítják, hogy a lakosság megkapja a megfelelő lehetőségeket a kiégett

fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatban való tényleges részvételre.

Az Atomtörvény 11/A §-a előírja, hogy az OAH köteles minden, a törvényben leírt engedélyezési eljáráshoz kapcsolódóan, így a nukleáris létesítmények (így a KKÁT) engedélyezési eljárásaiban a döntése meghozatala előtt – a nyilvánosság véleményének megismerése érdekében – közmeghallgatást tartani. Ez a transzparencia követelményeinek felel meg, lehetőséget teremt a lakosság számára, hogy az OAH-t, valamint az engedélykérelmet benyújtókat közvetlenül kérdezzék egy-egy adott ügy részleteiről, valamint elmondhassák véleményüket, észrevételeiket.

A közmeghallgatás helyéről és időpontjáról a közmeghallgatást megelőzően kormányrendeletben meghatározott határidőben

a) hirdetményi úton, valamint a honlapján történő közzététel útján értesíti az érintetteket,

b) értesíti az eljárásban közreműködő szakhatóságot.

A 118/2011. Korm. rend. 21/D. §-a szerint az OAH a közmeghallgatás helyéről és időpontjáról a közmeghallgatást megelőzően legalább tizenöt nappal értesíti az érintett személyeket és szerveket. A 155/2014. Korm. rend. 25. §-a is ugyanezt írja elő az OAH-nak.

Ezen kívül az OAH minden beérkezett (írásos, ill. telefonos) megkeresésre válaszol.

A radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek kezelésének nemzeti rendszerében tehát alapvető követelmény a lakosság tájékoztatása és a döntési folyamatokba való bevonása, aminek teljesülése biztosítja a lakosság támogatását ezeknek a projekteknek a megvalósításához.

B.8 Nemzeti programok (11. cikk)

11. cikk

Nemzeti programok

(1) Minden tagállam biztosítja a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó programjának (a továbbiakban: nemzeti program) végrehajtását, mely program a tagállam joghatósága alá tartozó összes típusú kiégett fűtőelemre és radioaktív hulladéokra, valamint a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésének a keletkezéstől a végleges elhelyezésig tartó valamennyi szakaszára kiterjed.

(2) Minden tagállam rendszeresen felülvizsgálja és naprakésszé teszi nemzeti programját adott esetben a műszaki és tudományos fejlődés, valamint a szakértői értékelések során megfogalmazott ajánlások, levont tanulságok és bevált gyakorlatok figyelembevételével.

E cikkkel kapcsolatban lásd a B.1.1 alfejezet az Irányelv 4. cikk (1) bekezdésben és a B.2.2 alfejezetben, az Irányelv 5. cikk (1) bekezdés a) pontban írtakat.

B.9 Nemzeti programok tartalma (12. cikk)

(1) A nemzeti programoknak ismertetniük kell, hogy a tagállamok miként kívánják végrehajtani a 4. cikkben említett, a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok felelősségteljes és biztonságos kezelésére vonatkozó, az irányelv céljainak megvalósulását szolgáló nemzeti politikájukat, és ki kell terjedniük az alábbiak mindegyikére:

- a) a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó nemzeti politika általános célkitűzései;
- b) a kivitelezés szakaszának jelentős mérföldkövei és e mérföldkövek teljesítésének egyértelmű időbeli ütemezése a nemzeti programok átfogó céljainak fényében;
- c) valamennyi meglévő kiégett fűtőelemről és radioaktív hulladék leltára, továbbá a jövőben keletkező mennyiségek becslése, ideértve a leszerelésből származó kiégett fűtőelemeket és radioaktív hulladékokat is. A leltárban a radioaktív hulladékok megfelelő osztályozásával összhangban egyértelműen fel kell tüntetni a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek helyét és mennyiségét;
- d) a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó koncepciók vagy tervek és műszaki megoldások, a keletkezéstől a végleges elhelyezésig;
- e) a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmény fennállásának a lezárás utáni időszakára vonatkozó koncepciók vagy tervek, ideértve azt az időtartamot is, amíg a megfelelő ellenőrzéseket fenn kell tartani, illetve azokat az eszközöket, amelyek segítségével a létesítménnyel kapcsolatos tudást hosszú távon meg lehet őrizni;
- f) azon kutatási, fejlesztési és demonstrációs tevékenységek leírása, amelyek révén a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos megoldások kivitelezhetők;
- g) a nemzeti program végrehajtását illető felelősségi körök és az előrehaladás nyomon követésére szolgáló fő teljesítménymutatók;
- h) a nemzeti program költségeinek felmérése és a felmérés alapja és feltételezései, ideértve a költségek időbeli alakulását is;
- i) az érvényben lévő finanszírozási rendszer(ek);
- j) a 10. cikkben említett, az áltáthatóságot szolgáló politika vagy folyamat;
- k) a tagállamokkal vagy harmadik országokkal kötött, a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezeléséről, többek között a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmények használatáról szóló esetleges megállapodás(ok).

A nemzeti program tartalmát tekintve az Atomtörvény {5/C. § (4)} meghatározza, hogy annak ki kell terjednie

- a) a nemzeti politika általános célkitűzéseire,
- b) a kivitelezés jelentős szakaszaira és a szakaszok teljesítésének időbeli ütemezésére,
- c) valamennyi meglévő kiégett üzemanyag és radioaktív hulladék leltárára (e leltárban a radioaktív hulladékok osztályozásával összhangban fel kell tüntetni a radioaktív hulladékok és a kiégett üzemanyag helyét és mennyiségét),
- d) a jövőben keletkező kiégett üzemanyag és radioaktív hulladék mennyiségek becslésére, ideértve a leszerelésből származó kiégett üzemanyagot és radioaktív hulladékot is,

- e) a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésére vonatkozó koncepciókra vagy tervekre és műszaki megoldásokra, a keletkezéstől a végleges elhelyezésig,
- f) a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmény fennállásának a lezárás utáni időszakára vonatkozó koncepciókra vagy tervekre, ideértve azt az időtartamot is, amíg az ellenőrzéseket fenn kell tartani, valamint azokat az eszközöket, amelyek segítségével a létesítménnyel kapcsolatos tudást hosszú távon meg lehet őrizni,
- g) azon kutatási, fejlesztési és demonstrációs tevékenységek leírására, amelyek révén a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésével kapcsolatos megoldások kivitelezhetők,
- h) a nemzeti program végrehajtását illető felelősségi körökre és az előrehaladás nyomon követésére szolgáló fő teljesítménymutatókra,
- i) a nemzeti program költségeinek felmérésére, a felmérés alapjára és feltételezéseire, ideértve a költségek időbeli alakulását is,
- j) az érvényben lévő finanszírozási rendszerre,
- k) az átláthatóságot, tájékoztatást szolgáló eszközökre, eljárásokra, valamint
- l) más tagállammal vagy harmadik országgal kötött, a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezeléséről, többek között a végleges elhelyezésre szolgáló létesítmények használatáról szóló megállapodásra.

(2) A nemzeti program és a nemzeti politika ismertetése szerepelhet egyetlen dokumentumban vagy több dokumentumban is.

E cikkkel kapcsolatban lásd a B.2.2 fejezetben, az 5. cikk (1) bekezdés a) pontban írtakat. A 12. cikk (1) c) pontjával kapcsolatban Magyarország részletes leltárt közöl a nemzeti program 3. Radioaktív hulladék osztályozása, keletkezése és leltára c. fejezetében. A 12. cikk (2) pontjával kapcsolatban megemlítenéd, hogy Magyarország két dokumentumban ismerteti egyrészt a nemzeti politikát, másrészt a nemzeti programot. A nemzeti politikát az Országgyűlés 2015. áprilisában fogadta el országgyűlési határozatban, míg a végleges nemzeti programot a Kormány hagyja jóvá kormányhatározatként.

1. Melléklet: Rövidítésjegyzék és fogalommagyarázat

KNPA	Központi Nukleáris Pénzügyi Alap
ÁNTSZ	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
BME NTI	A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Nukleáris Technikai Intézete, az oktatóreaktor engedélyese.
Budapesti Kutatóreaktor	A Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpont által üzemeltetett kutatóreaktor.
ITT	Izotóp Tájékoztató Társulás, az RHFT környezetében működő önkormányzati társulás
KKÁT	Kiégett Kazetták Átmeneti Tárolója
MTA EK	A Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpontja, a Budapesti Kutatóreaktor engedélyese.
NRHT	Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló létesítmény Bábaapátiban
NyMTIT	Nyugat-mecseki Társadalmi Információs és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás, a mélységi geológiai tároló telephely kutatásának térségében működő önkormányzati társulás
OAH	Az Országos Atomenergia Hivatal, az atomenergia-felügyeleti szerv
Oktatóreaktor	A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Nukleáris Technikai Intézete által üzemeltette oktatóreaktor.
OSSKI	Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet
OTH	Országos Tisztifőorvosi Hivatal
RHFT	Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló létesítmény Püspökszilágyban
RHK Kft.	Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
SD	Sugáregészségügyi Decentrum
TEIT	Társadalmi Ellenőrző Információs és Településfejlesztési Társulás, a KKÁT környezetében működő önkormányzati társulás
TETT	Társadalmi Ellenőrzési Tájékoztatási Társulás, az NRHT környezetében működő önkormányzati társulás

2. Melléklet: A jogszabályok Jegyzéke

I. Törvények

1991. évi XI. törvény	az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről
1995. évi III. törvény	a környezet védelmének általános szabályairól
1996. évi CXVI. törvény	az atomenergiáról
1997. évi I. törvény	a nukleáris biztonságról a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében Bécsben, 1994. szeptember 20-án létrejött Egyezmény kihirdetéséről
1998. évi XIX. törvény	a büntetőeljárásról
2001. évi LXXVI. törvény	a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében a kiegészített fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról létrehozott közös egyezmény kihirdetéséről
2004. évi CXL. törvény	a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
2006. évi LXXXII. törvény	a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló szerződés III. cikk (1) és (4) bekezdésének végrehajtásáról szóló biztosítéki megállapodás és jegyzőkönyv, valamint a megállapodáshoz csatolt kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről.
2007. évi XX. törvény	a nukleáris terrorcselekmények visszaszorításáról szóló nemzetközi Egyezmény kihirdetéséről
2008. évi LXII. törvény	a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) keretében 1979-ben elfogadott, és az 1987. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló Egyezménynek a NAÜ által szervezett diplomáciai konferencia keretében, 2005. július 8-án aláírt módosítása kihirdetéséről
2010. évi XLIII. törvény	a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról
2010. évi CXXX. törvény	a jogalkotásról
2010. évi CXXXI. törvény	a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről
2011. évi CXXVIII. törvény	a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)	Magyarország Alaptörvénye
2011. évi CLXXXIX. törvény	Magyarország helyi önkormányzatairól
2012. évi C. törvény	a Büntető Törvénykönyvről
2014. évi II. törvény	a Magyarország Kormánya és az Oroszországi

	Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről
--	---

II. Törvény erejű rendeletek

1987. évi 8. tvr.	a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről
1970. évi 12. tvr.	az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXII. ülészakán, 1968. június 12-én elhatározott, a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló szerződés kihirdetéséről
1972. évi 28. tvr.	a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek tengerfenéken és óceánfenéken, valamint ezek alattalajában való elhelyezésének tilalmáról, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXV. ülészakán 1970. december 7-én elfogadott szerződés kihirdetéséről
24/1990.(II. 7.) MT rendelet	1987. évi 8. tvr. a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről az atomkárokért való polgári jogi felelősségről Bécsben 1963. május 21-én kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről

III. Kormányrendeletek

275/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet	az országos sugárzási helyzet és radioaktív anyagkoncentrációk ellenőrzéséről
314/2005 (XII. 25.) Korm. rendelet	a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
323/2010. (XII. 7.) Korm. rendelet	az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról, a népegészségügyi szakigazgatási feladatok ellátásáról, valamint a gyógyszerészeti államigazgatási szerv kijelöléséről
112/2011. (VII. 4.) Korm. rendelet	az Országos Atomenergia Hivatal nukleáris energiával kapcsolatos európai uniós, valamint nemzetközi kötelezettségekkel összefüggő feladatköréről, az Országos Atomenergia Hivatal hatósági eljárásaiban közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, a kiszabható bírság mértékéről, valamint az Országos Atomenergia Hivatal munkáját segítő tudományos tanácsról
118/2011. (VII. 11.) Korm. rendelet	a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről

190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet	az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről
215/2013 (VI. 21.) Korm. rendelet	a radioaktív hulladékokkal és a kiégett üzemanyaggal kapcsolatos egyes feladatokat ellátó szerv kijelöléséről, tevékenységéről és annak pénzügyi forrásáról
214/2013. (VI. 21.) Korm. rendelet	a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból az ellenőrzési és információs célú önkormányzati társulásoknak nyújtott támogatások szabályairól
155/2014. (VI. 30.) Korm. rendelet	a radioaktív hulladékok átmeneti tárolását vagy végleges elhelyezését biztosító tároló létesítmények biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről

IV. Miniszteri rendeletek

16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet	az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
15/2001.(VI. 6) KöM rendelet	az atomenergia alkalmazása során a levegőbe és vízbe történő radioaktív kibocsátásokról és azok ellenőrzéséről
11/2010. (III.4.) KHEM rendelet	a radioaktív anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének rendjéről, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatásról
55/2012. (IX. 17.) NFM rendelet	a nukleáris létesítményben foglalkoztatott munkavállalók speciális szakmai képzéséről, továbbképzéséről és az atomenergia alkalmazásával összefüggő tevékenységek folytatására jogosultak köréről

V. Országgyűlési és Kormányhatározatok

1144/2010. (VII. 7.) Korm. határozat	a Kormány ügyrendje
10/2014. (II. 24.) OGY határozat	a Hárszabály
21/2015. (V. 4.) OGY határozat	a kiégett üzemanyag és a radioaktív hulladék kezelésének nemzeti politikájáról